

Siseministri määruse „Siseministri määruste muutmise seoses välismaalaste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (rändemenetluste tõhustamine) eelnõuga“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõu on välja töötatud seoses välismaalaste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga¹ (edaspidi *VMS-i muutmise eelnõu*), mis on Riigikogu menetluses ja mille kaks peamist eesmärki on:

- 1) vähendada nii välismaalase ja tema Eestisse kutsuja halduskoormust kui ka riigi menetluskoormust ning soodustada e-teenuste kasutamist ja paberivaba asjaajamist, et seeläbi tõhustada välismaalase Eestis viibimise, elamise ja töötamise menetlust;
- 2) korrastada ja ajakohastada välismaalase Eestis viibimise, elamise ja töötamise regulatsiooni, arvestades praktikas ilmnenud kitsaskohti ja pidevalt muutuvat väliskeskkonda, et seeläbi tugevdada rändekontrolli võimekust ja ennetada riigisiseseid julgeolekuohte.

Eelnõuga viiakse siseministri määrused kooskõlla seadusega, samuti ajakohastatud menetluspraktika ja muutunud julgeolekuolukorra vajadustega ning tagatakse viisa, elamisloa ja välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise (edaspidi *LTR*) taotluste sujuv menetlemine haldusorganis.

Eelnõuga tehakse järgmised olulisemad muudatused:

- 1) *LTR* taotlemisel on tööandjal kohustus esitada *välismaalase elulooandmed* ja *Eestis töötamist tõendav dokument*²;
- 2) pikaajalise viisa taotlemisel on välismaalasel kohustus esitada: *pangakonto väljavõte, reisipileti broneering Eestisse, dokument välisriigis karistatuse kohta* ja *sotsiaalmeedia kontode andmed* ning sarnaselt elamisloa taotlemisel esitatavatele andmetele ka *elulooandmed, pereliikmete ja lähedaste sugulaste andmed* ning *ajateenistuses, relvajõududes, kaadrisõjaväelasena või luure- või julgeolekuteenistuses teenimise ja töötamise andmed*;
- 3) tähtajalise elamisloa ja selle pikendamise taotlemisel on välismaalasel kohustus esitada sarnaselt pikaajalise viisa taotlemisel esitatavatele dokumentide ja andmetele ka *pangakonto väljavõte, dokument välisriigis karistatuse kohta* ja *sotsiaalmeedia kontode andmed*;
- 4) töötamise eesmärgil tähtajalise elamisloa taotlemisel tuleb sarnaselt *LTR* taotlemisele välismaalasel esitada *Eestis töötamist tõendav dokument*.

Enamus muudatuste puhul ei ole tegemist menetluste uuendustega, vaid õiguskord viiakse kooskõlla praktikaga. Muudatused, mis puudutavad *sotsiaalmeedia kontode andmete* ja *välisriigis karistatuse kohta dokumendi* esitamist võimaldavad haldusorganil hinnata taotlejaga seonduvaid asjaolusid tervikuna ja põhjalikumalt veenduda, et Eesti saabuvad välismaalased ei kujuta ohtu riigi julgeolekule või avalikule korrale.

¹ Eelnõude infosüsteemi toimiku nr [24-0222](#).

² Selliseks dokumendiks võib näiteks olla tööleping, tööandja kinnitus siduva tööpakkumise osa, võlaõiguslik leping jne.

Lisaks eeltoodule ajakohastatakse eelnõuga pikaajalise viisa taotluse ning tähtajalise elamisloa taotluse menetlustähtaegasid. Samuti alandatakse kaugtöö tegemise eesmärgil viisa taotlejate piisavate rahaliste vahendite määra viies selle teiste EL liikmesriikidega sarnasemale tasemele ning sätestatakse, et kasvuettevõtte võib olla lisaks Eestis registreeritud äriühingule ka välismaa äriühingu Eestis registreeritud filiaal, kui ta vastab VMS-i tingimustele.

Eelnõuga muudetakse järgmisi siseministri määruseid:

- 1) 8. veebruari 2019. aasta määrus nr 6 „Broneeringuinfo andmekogu põhimäärus“ (edaspidi *määrus nr 6*);
- 2) 18. detsembri 2015. aasta määrus nr 81 „Elamislubade ja töölubade registri põhimäärus“ (edaspidi *määrus nr 81*);
- 3) 18. detsembri 2015. aasta määruses nr 80 „Euroopa Liidu kodaniku ja tema perekonnaliikme elamisõiguse taotlemise, andmise ning selle pikendamise ja lõpetamise kord“ (edaspidi *määrus nr 80*);
- 4) 16. jaanuari 2024. aasta määrus nr 2 „Iduettevõtte või kasvuettevõtte määratlusele vastavuse hindamise tingimused ja kord ning selleks esitatavate andmete ja tõendite loetelu ning nende esitamise nõuded“ (edaspidi *määrus nr 2*);
- 5) 22. märtsi 2023. aasta määrus nr 6 „Migratsioonijärelevalve andmekogu põhimäärus“ (edaspidi *määrus nr 6*);
- 6) 18. detsembri 2015. aasta määrus nr 82 „Pikaajalise viisa andmise, viibimisaja vormistamise ja viibimisaja pikendamise kord ja tähtajad ning piisavate rahaliste vahendite määr“ (edaspidi *määrus nr 82*);
- 7) 12. jaanuari 2017. aasta määrus nr 7 „Tähtajalise elamisloa ja selle pikendamise ning pikaajalise elaniku elamisloa ja selle taastamise taotlemise kord ning legaalse sissetuleku määrad“ (edaspidi *määrus nr 7*);
- 8) 4. detsembri 2015. aasta määrus nr 69 „Viisa andmise otsustamisel kooskõlastuse andmise kord ja tähtajad ning viisa andmise kooskõlastamiseks ja Euroopa Liidu ühtses viisainfosüsteemis andmete töötlemiseks pädevad asutused“ (edaspidi *määrus nr 69*);
- 9) 10. detsembri 2015. aasta määrus nr 71 „Viisaregistri põhimäärus“ (edaspidi *määrus nr 71*);
- 10) 18. detsembri 2023. aasta määrus nr 27 „Välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise andmekogu põhimäärus“ (edaspidi *määrus nr 27*);
- 11) 4. detsembri 2015. aasta määrus nr 67 „Välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise kord“ (edaspidi *määrus nr 67*).

1.2. Ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi nõunikud Eva Lillemäe (Eva.Lillemae@siseministeerium.ee) ja Killu Christine Paal (Killu.Paal@siseministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Siseministeeriumi õigusnõunik Maret Saanküll (Maret.Saankyll@siseministeerium.ee).

Eelnõu ja seletuskiri on keeleliselt toimetamata.

1.3. Märkused

Eelnõuga muudetakse:

- 1) määrust nr 6 avaldamismärkega RT I, 31.05.2022, 6;
- 2) määrust nr 81 avaldamismärkega RT I, 28.12.2023, 9;
- 3) määrust nr 80 avaldamismärkega RT I, 10.10.2017, 12;
- 4) määrust nr 2 avaldamismärkega RT I, 19.01.2024, 1;

- 5) määrust nr 6 avaldamismärkega RT I, 29.11.2024, 8;
- 6) määrust nr 82 avaldamismärkega RT I, 28.12.2023, 16;
- 7) määrust nr 7 avaldamismärkega RT I, 28.12.2023, 19;
- 8) määrus nr 69 avaldamismärkega RT I, 14.01.2017, 9;
- 9) määrust nr 71 avaldamismärkega RT I, 25.10.2023, 4;
- 10) määrust nr 27 avaldamismärkega RT I, 28.12.2023, 2;
- 11) määrust nr 67 avaldamismärkega RT I, 09.12.2022, 3.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kaheteistkümnest paragrahvist.

Eelnõu §-ga 1 tunnistatakse kehtetuks määruse nr 6 § 6 lõike 2 punktid 1–3, 5 ja 9–12. Määruse nr 6 § 6 lõige sätestab loetelu andmekogudest, mis annavad andmeid broneeringuinfo andmekogule. Kuna kehtiv regulatsioon sisaldab ka selliseid andmekogusid, millega ei ole liideseid välja arendatud ega ole ka plaani seda teha, tuleb määrus viia praktikaga kooskõlla ja kehtetuks tunnistada andmekogusid sisaldavad punktid, millega broneeringuinfo andmekogul andmevahetust ei toimu. Nendeks andmekogudeks on:

- 1) Eesti kodakondsuse saanud, taastanud või kaotanud isikute andmekogu (§ 6 lg 2 p 1);
- 2) Eestis seadusliku aluseta viibivate ja viibinud välismaalaste andmekogu (§ 6 lg 2 p 2);
- 3) elamislubade ja töölubade register (§ 6 lg 2 p 3);
- 4) isikut tõendavate dokumentide andmekogu (§ 6 lg 2 p 5);
- 5) sissesõidukeeldude riiklik register (§ 6 lg 2 p 9);
- 6) viisainfosüsteem (§ 6 lg 2 p 10);
- 7) viisaregister (§ 6 lg 2 p 11);
- 8) välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise andmekogu (§ 6 lg 2 p 12).

Eelnõu §-ga 2 muudetakse määrust nr 81.

Eelnõu § 2 punktiga 1 asendatakse määruse nr 81 pealkirjas ja § 1 tekstis sõnad „elamislubade ja töölubade register“ sõnadega „elamislubade ja elamisõiguste andmekogu“. Muudatus on seotud VMS-i muudatusega, millega muudetakse elamislubade ja töölubade registri nimi elamislubade ja elamisõiguste andmekoguks. Kuna VMS-is andmekogu nimi muutub, tuleb see ka määruses nr 81 viia seadusega kooskõlla. Muudatus jõustub koos seaduse muudatusega 1. jaanuaril 2028.

Eelnõu § 2 punktiga 2 muudetakse määruse nr 81 § 2 lõige 2, mis sätestab andmed, mida andmekogus töödeldakse andmekogu pidamise eesmärgi täitmiseks. Muudatus on seotud VMS-i muudatusega, millega täpsustatakse registri pidamise eesmärki seaduses ja tuuakse registri andmekoosseisud põhimäärusest seaduse tasemele. Muudatusega viiakse määrus nr 81 kooskõlla seadusega.

Eelnõu § 2 punktidega 3–9 muudetakse määruse nr 81 § 9 lõikeid 1–3. Määruse nr 81 § 9 sätestab tähtajalise elamisloa taotlemisel ja selle pikendamisel elamislubade ja töölubade registrisse kantavad andmed. Määruse nr 81 § 9 lõige 1 sätestab andmed, mis kantakse elamislubade ja töölubade registrisse tähtajalise elamisloa taotleja kohta. Lõige 2 sätestab andmed, mis kantakse elamislubade ja töölubade registrisse tähtajalise elamisloa pikendamise taotleja kohta ja lõige 3 andmed, mis kantakse elamislubade ja töölubade registrisse tähtajalise elamisloa pikendamise taotleja kohta juhul, kui need on pärast elamisloa taotluse või eelmise elamisloa pikendamise taotluse esitamist muutunud. **Punktidega 14 ja 15** muudetakse määruse

nr 81 § 19 lõiget 2, mis sätestab loetelu pikaajalise elaniku elamisloa ja elamisloa taastamise taotleja kohta elamislubade ja töölubade registrisse kantavatest andmetest tingimusel, et need andmed on pärast elamisloa taotluse või eelmise elamisloa pikendamise taotluse esitamist muutunud.

Punktiga 3 täiendatakse määruse nr 81 § 9 lõike 1 punkti 13, lõike 2 punkti 10 ja § 19 lõike 1 punkti 10, millega võimaldatakse andmekogusse kanda tähtajalise elamisloa, selle pikendamise ja pikaajalise elaniku elamisloa taotleja kohta kontaktandmetena sotsiaalmeedia kontod. Muudatus on seotud eelnõu § 7 punktis 63 esitatud muudatusega, mille kohaselt esitatakse tähtajalise elamisloa, selle pikendamise ja pikaajalise elaniku elamisloa taotlemisel edaspidi ka taotleja sotsiaalmeedia kontode andmed. Kuna elamisloa taotlemisel esitatavate kontaktandmete loetelu täiendatakse, on vaja vastav muudatus teha ka elamislubade ja töölubade registri sätetes, et oleks võimalik täiendada andmed kanda andmekogusse.

Punktiga 4 muudetakse määruse nr 81 § 9 lõike 1 punkti 22, lõike 3 punkti 3 ja § 19 lõike 2 punkti 3. Muudatusega asendatakse loetletud punktides sõna „karistatuse“ sõnaga „karistamise“. Muudatus on seotud VMS-i muudatusega, mille kohaselt kantakse elamislubade ja töölubade registrisse edaspidi andmed välismaalase kriminaalkorras karistamise kohta ja eelnõu § 7 punktis 34 esitatud muudatusega, millega sätestatakse tähtajalise elamisloa taotlemise korral kriminaalkorras karistamise kohta esitatavad lisadokumendid. Kuna tähtajalise elamisloa ja selle pikendamise ning pikaajalise elaniku elamisloa taotlusele lisatakse andmed välismaalase kriminaalkorras karistamise kohta, siis ei hõlma see üksnes karistatuse kohta andmete esitamist. Seega täpsustatakse määruse nr 81 sõnastust ning edaspidi kantakse elamislubade ja töölubade registrisse andmed taotleja karistamise kohta. Tegemist on tehnilise muudatusega.

Punktidega 5, 8 ja 14 täpsustatakse määruse nr 81 § 9 lõike 1 punkti 23, lõike 3 punkti 4 ja § 19 lõike 2 punkti 4 sõnastust, mille kohaselt kantakse edaspidi elamislubade ja töölubade registrisse tähtajalise elamisloa ja selle pikendamise taotlemise korral ning pikaajalise elaniku elamisloa ja selle taastamise taotlemise korral taotleja kohta andmed väliriigi relvajõududes, sealhulgas kohustuslikus ajateenistuses, kaadrisõjaväelasena teenimise või välisriigi relvajõudude reservi kuulumise kohta, andmed väljaspool Eestit sõjaväelises operatsioonis osalemise kohta ning andmed luure- või julgeolekuteenistuses töötamise või sellega seoste kohta ning andmed riiklikus või mitteriiklikus relvastatud organisatsioonis või üksuses töötamise kohta. Muudatus on vajalik, et viia elamislubade ja töölubade registrisse kantavate andmete koosseis kooskõlla määruse nr 7 § 49 lõike 1 punktis 22, § 50 lõike 1 punktis 14 ja § 50 lõike 1 punktis 16 sätestatuga. Määruse muudatusega ei kaasne uute andmete küsimist elamisloamenetluses, vaid täpsustatakse sätte sõnastust, et see oleks kooskõlas praktikas küsitavate andmetega.

Punktidega 6, 9 ja 15 täiendatakse määruse nr 81 § 9 lõiget 1 punktiga 23¹, lõiget 3 punktiga 4¹ ja § 19 lõiget 2 punktiga 5. Muudatuse kohaselt kantakse edaspidi elamislubade ja töölubade registrisse tähtajalise elamisloa ja selle pikendamise taotlemise korral ning pikaajalise elaniku elamisloa ja selle taastamise taotlemise korral andmed taotleja kuritegelikku ühendusse, terroristlikku ühendusse või äärmusrühmitusse kuulumise kohta, andmed terroristliku organisatsiooni või äärmusrühmituse kontrolli all oleval alal viibimise kohta, andmed tulirelva või lõhkematerjaliga kokku puutumise kohta ning inimsusevastase kuriteo või sõjakuriteo toime panemise kohta. Muudatus on vajalik, et viia elamislubade ja töölubade registrisse kantavate andmete koosseis kooskõlla määruse nr 8 § 49 lõike 1 punktis 22¹, § 50 lõike 1 punktis 14¹ ja § 50 lõike 1 punktis 16¹ sätestatuga. Määruse muudatusega ei kaasne uute

andmete küsimist elamisloamenetluses, vaid täpsustatakse sätte sõnastust, et see oleks kooskõlas praktikas küsitavate andmetega.

Eelnõu § 2 punktiga 7 täiendatakse määruse nr 81 § 9 lõiget 1 punkti 28 ja lõike 2 punkti 19. Mõlemal juhul on tegemist sellise täiendava teabe esitamisega taotleja poolt, mida õigusaktid ette ei näe, kuid mida taotleja ise peab vajalikuks esitada. Tegemist on sõnastuse täpsustamisega.

Eelnõu § 2 punktiga 10 täpsustatakse määruse nr 81 § 10 sissejuhatavat lauseosa. Kehtiv regulatsioon sätestab loetelu andmetest, mis kantakse elamislubade ja töölubade registrisse välismaalase kohta, kellele taotletakse tähtajalist elamisluba või selle pikendamist kriminaalmenetluses osalemiseks. Tegelikult sisaldab kehtiv andmekoosseis ka andmeid kriminaalasja ja prokuröri kinnituse kohta. Muudatus on tehniline ja tehakse õigusselguse eesmärgil.

Eelnõu § 2 punktiga 11 tunnistatakse kehtetuks määruse nr 81 § 16 punkt 9¹, mille kohaselt kantakse tähtajalise elamisloa töötamiseks või selle pikendamise taotlemise korral elamislubade ja töölubade registrisse märge selle kohta, et tööandja tegutseb iduettevõttena. Muudatus on seotud eelnõu § 7 punktis 16 esitatud muudatusega, mille kohaselt jäetakse tööandja kutses esitatavate andmete loetelust välja märge selle kohta, et tööandja tegutseb iduettevõttena. Kuna töötamise eesmärgil tähtajalise elamisloa taotlemisel esitatavate andmete loetelu korrastatakse, on vaja vastav muudatus teha ka elamislubade ja töölubade registri sättes.

Eelnõu § 2 punktiga 12 täiendatakse määruse nr 81 § 16 punktiga 12, mille kohaselt kantakse tähtajalise elamisloa või selle pikendamise töötamiseks taotlemise korral elamislubade ja töölubade registrisse märge spordialaliidu nõusoleku kohta välismaalase Eestis töötamiseks sportlasena, treenerina, spordikohtunikuna või sporditöötajana, kui välismaalase tööandja ei ole spordialaliit ja tähtajalise elamisloa töötamiseks taotlemisel või selle pikendamisel kohaldatakse VMS-i § 181 lõike 1 punktis 7 sätestatud erandit. Muudatuse puhul ei ole tegemist elamisloamenetluse uuendusega, vaid õiguskord viiakse kooskõlla praktikas toimuvaga. Muudatus on seotud eelnõu § 7 punktis 24 esitatud muudatusega, mis näeb ette, et sportlasena, treenerina, spordikohtunikuna või sporditöötajana tähtajalise elamisloa töötamiseks taotlemisel tuleb esitada ka spordialaliidu nõusolek, kui välismaalase tööandja ei ole spordialaliit. Kuna nõusoleku esitamise kohta tehakse eraldi märge andmekogus, on vaja vastav muudatus teha ka elamislubade ja töölubade registri sättes.

Eelnõu § 2 punktiga 13 täiendatakse määrust nr 81 §-ga 18¹. Uus säte reguleerib enne tähtajalise elamisloa taotlemist elektrooniliselt esitatud andmete ja tõendite andmekogusse kandmist. Välismaalase kohta, kes on esitanud tähtajalise elamisloa taotlemiseks nõutud andmed ja tõendid VMS-i § 212¹ kohaselt, kantakse andmekogusse tähtajalise elamisloa taotleja kohta sätestatud andmed, välja arvatud sõrmejäljekujutised ja allkirjanäidis. Muudatus on seotud VMS-i muutmise eelnõuga, millega täiendati VMS-i tähtajalise elamisloa taotlemiseks nõutud andmete ja tõendite elektroonilise esitamise regulatsiooniga. Kuna tähtajalise elamisloa taotlemiseks nõutud andmed ning tõendid asuvad elamislubade ja töölubade registris, on vaja vastavalt täiendada ka andmekogu põhimäärust.

Eelnõu § 2 punktiga 16 täpsustatakse määruse nr 81 § 27 sissejuhatavat lauseosa ja täiendatakse seda pärast sõna „edaspidi“ sõnadega „käesolevas jaos“. Täpsustamine on vajalik, kuna määruse eelnevates ja järgnevates struktuuriosades ei ole kasutusel § 27 sissejuhatavas

lauseosas antud lühend, vaid kasutatakse väljendit Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliige. Muudatus on tehniline ja tehakse õigusselguse eesmärgil.

Eelnõu § 2 punktiga 17 täiendatakse määrust nr 81 §-ga 27¹. Uus säte reguleerib enne Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikme tähtjalise elamisõiguse taotlemist elektrooniliselt esitatud andmete ja tõendite andmekogusse kandmist. Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikme kohta, kes on esitanud tähtjalise elamisloa taotlemiseks nõutud tõendid ja andmed Euroopa Liidu kodaniku seaduse § 23¹ kohaselt, kantakse andmekogusse perekonnaliikme tähtjalise elamisõiguse taotleja kohta sätestatud andmed, välja arvatud sõrmejäljekujutised ja allkirjanäidis. Muudatus on seotud VMS-i muutmise eelnõuga, millega täiendati Euroopa Liidu kodaniku seadust Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikme tähtjalise elamisõiguse taotlemiseks nõutud andmete ja tõendite elektroonilise esitamise regulatsiooniga. Kuna Euroopa Liidu kodaniku tähtjalise elamisõiguse taotlemiseks nõutud andmed ning tõendid asuvad elamislubade ja töölubade registris, on vaja vastavalt täiendada ka andmekogu põhimäärust.

Eelnõu § 2 punktiga 18 jäetakse määruse nr 81 § 28 lõike 1 punktist 2 välja sõnad „Euroopa Liidu kodaniku“. Täpsustamine on vajalik, kuna Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikme lühend antakse § 27 sissejuhatavas lauseosas. Muudatus on tehniline ja tehakse õigusselguse eesmärgil.

Eelnõu § 2 punktiga 19 täpsustatakse määruse nr 81 § 34 punkti 2 sõnastust ja asendatakse sõnad „isiku kriminaalkorras karistatuse“ sõnadega „või muu dokument isiku kriminaalkorras karistamise“. Kehtiva § 34 punkti 2 kohaselt on andmete andmekogusse kandmise alusdokumendiks jõustunud kohtuotsus isiku kriminaalkorras karistatuse kohta. Muudatus on seotud VMS-i muutmise eelnõuga, mille kohaselt kantakse elamislubade ja töölubade registrisse edaspidi andmed välismaalase kriminaalkorras karistamise kohta. Muudatusega viiakse määruse nr 81 sõnastus kooskõlla seadusega.

Eelnõu § 2 punktiga 20 täpsustatakse määruse nr 81 § 34 punkte 4 ja 5 täiendatakse enne sõna „perekonnaliikme“ sõnadega „Euroopa Liidu kodaniku“. Täpsustamine on vajalik, kuna § 27 sissejuhatavas lauseosas antud Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikme lühend antakse üksnes määruse nr 81 3. peatüki 2. jao kohta, § 34 asub aga 4. peatükis. Muudatus on tehniline ja tehakse õigusselguse eesmärgil.

Eelnõu § 2 punktiga 21 tunnistatakse kehtetuks määruse nr 81 § 40 lõige 1 ja **punktiga 22** täiendatakse § 40 lõikega 3. Määruse nr 81 § 40 reguleerib andmekogu andmete säilitamist. Muudatused on seotud VMS-i muutmise eelnõuga, millega kehtestati elamislubade ja töölubade registri andmetele tähtajatu säilitusaeg ja täiendati VMS-i tähtjalise elamisloa taotlemiseks nõutud andmete ja tõendite elektroonilise esitamise regulatsiooniga ning Euroopa Liidu kodaniku seadust Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikme tähtjalise elamisõiguse taotlemiseks nõutud andmete ja tõendite elektroonilise esitamise regulatsiooniga. **Punktiga 21** tunnistatakse kehtetuks elamislubade ja töölubade registri andmete säilitamise regulatsioon, sest see asub edaspidi välismaalaste seaduse § 228 lõikes 4⁴. **Punkti 22** muudatusega sätestatakse, et VMS-i § 212¹ kohaselt esitatud tähtjalise elamisloa taotlemiseks või Euroopa Liidu kodaniku seaduse § 23¹ kohaselt esitatud Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikme tähtjalise elamisõiguse taotlemiseks nõutud andmeid ja tõendeid säilitatakse kuus kuud andmete andmekogusse kandmisest arvates. Muudatusega viiakse määrus nr 81 kooskõlla seadusega.

Eelnõu §-ga 3 muudetakse määrust nr 80.

Eelnõu § 3 punktiga 1 täiendatakse määruse nr 80 § 8 lõikes 1 esimest lauset peale sõna „täidetud“ sõnadega „loetavalt ja üheselt mõistetavalt“. Muudatus on tehniline ja tehakse teiste VMS-i alusel antud rakendusaktidega sõnastuse ühtlustamise ning õigusselguse eesmärgil.

Eelnõu § 3 punktiga 2 muudetakse määruse nr 80 § 10 lõike 1 sõnastust. Kehtiva sõnastuse kohaselt allkirjastab Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikme tähtajalise elamisõiguse taotleja ning Euroopa Liidu kodaniku ja tema perekonnaliikme alalise elamisõiguse taotleja taotluse iga lehekülje, millega kinnitab, et ta ei ole esitanud taotluses valeandmeid ega lisanud taotlusele võltsitud dokumente. Praktikas ei ole taotluse iga lehekülje allkirjastamise nõue mõistlik, piisab kui taotleja kinnitab ühe korra, et taotluses ei ole valeandmeid esitatud. Samuti muudab iga lehekülje allkirjastamine taotlusprotsessi taotleja jaoks aeganõudvamaks ja bürokraatlikumaks. Elamisloa- ja lühiajalise Eestis töötamise registreerimise menetluses on juba liigutud lahenduseni, et taotleja kinnitab taotluse allkirjastamisega valeandmete ja võltsingute puudumist taotluses ja sellele lisatud dokumentidel. Muudatusega sätestatakse ka elamisõiguse menetluses, et taotluse allkirjastamisega kinnitab taotleja, et ta ei ole esitanud taotluses valeandmeid ega lisanud taotlusele võltsitud dokumente. Seega ei ole edaspidi vajalik enam iga taotluse lehekülje allkirjastamine. Muudatus on tehniline ja tehakse VMS-i alusel antud rakendusaktide sõnastuse ühtlustamise ning õigusselguse eesmärgil.

Eelnõu § 3 punktiga 3 muudetakse määruse nr 80 § 11 lõike 3 sõnastust. Kehtiv regulatsioon sätestab, et kui taotlusele lisatakse dokumendi koopia, kinnitab taotleja oma allkirjaga koopia igal andmetega leheküljel, et koopia vastab originaaldokumendile. Allkirjale lisatakse taotleja nimi ja allkirja andmise kuupäev. Praktikas ei ole lisadokumendi iga lehekülje allkirjastamise nõue mõistlik, piisab kui taotleja kinnitab ühe korra, et esitatud dokument vastab originaaldokumendile. Samuti muudab iga lehekülje allkirjastamine taotlusprotsessi taotleja jaoks aeganõudvamaks ja bürokraatlikumaks. Elamisloa- ja lühiajalise Eestis töötamise registreerimise menetluses on juba liigutud lahenduseni, et taotleja kinnitab taotluse allkirjastamisega lisadokumendi vastavust originaaldokumendile. Eelnõuga kavandatava sõnastuse kohaselt kinnitab välismaalane ka elamisõiguse taotlemisel taotluse allkirjastamisega, et taotlusele lisatud koopia vastab originaaldokumendile, see ei sisalda valeandmeid ja seda ei ole võltsitud. Muudatus on tehniline ja tehakse teiste VMS-i alusel antud rakendusaktide sõnastuse ühtlustamise ning õigusselguse eesmärgil.

Eelnõu § 3 punktiga 4 täpsustatakse määruse nr 80 § 29 lõike 2 esimest lauset. Määruse nr 80 § 29 lõike 1 kohaselt võib PPA §-s 28 sätestatud 3-kuulist taotluse läbivaatamise menetlustähtaega pikendada, kui taotluses esitatud andmete, sellele lisatud dokumentide õigsuse ja taotleja seaduses sätestatud tingimustele vastavuse kontrollimine kestab taotluse läbivaatamiseks sätestatud tähtajast kauem. Sama paragrahvi lõike 2 esimese lause kohaselt ei tohi taotluse läbivaatamise tähtaja igakordsel pikendamisel uus tähtaeg ületada esialgset määruses sätestatud tähtaega. Seega võimaldab kehtiv määrus tähtaega igakordselt pikendada maksimaalselt kolme kuuni sätestamata kogu menetluse maksimaalset tähtaeg. Direktiivi 2004/38/EÜ artikli 10 lõike 1 kohaselt tuleb Euroopa Liidu kodanike pereliikmete elamisõigust tõendav dokument anda välja hiljemalt kuue kuu jooksul alates taotluse esitamise kuupäevast. Siseministri 18. detsembri 2015. aasta määruse nr 77 „Isikutunnistuse, elamisloakaardi, digitaalse isikutunnistuse, Eesti kodaniku passi, meremehe teenistusraamatu, välismaalase passi, ajutise reisidokumendi, pagulase reisidokumendi või meresõidutunnistuse väljaandmise taotlemisel esitatavate tõendite ja andmete loetelu, väljastamise kord ning väljaandmise tähtajad“ § 34 lõike 1 kohaselt trükitakse elamisloakaart 30 päeva jooksul taotluse menetluse

võtmisest. Eelnevalt lähtuvalt on direktiivis sätestatud tähtajast tulenevalt vaja, et PPA teeks otsuse elamisõiguse suhtes maksimaalselt viie kuu jooksul taotluse esitamise päevast arvates. Muudatusega viiakse elamisõiguse tähtaja sätted kooskõlla direktiiviga täpsustades, et taotluse läbivaatamise menetlustähtaja pikendamisel ei tohi kogu menetlusaeg kokku ületada viit kuud.

Eelnõu §-ga 4 muudetakse määruse nr 2 § 3 lõiget 1. Muudatus on seotud välismaalaste seaduse muutmise seaduse (Euroopa Liidu sinine kaart) eelnõuga³, millega muu hulgas täpsustati VMS-is kasvuettevõtte määratlust. Enne muudatuse jõustumist võis kasvuettevõtte VMS-i tähenduses olla üksnes VMS-i § 106³ lõike 1 tingimustele vastav Eestis registreeritud äriühing. Muudatuse tulemusel võib kasvuettevõtte olla ka välismaa äriühingu Eestis registreeritud filiaal. Kõnesoleva eelnõuga viiakse määrus nr 2 kooskõlla kehtiva seadusega. Ühtlasi muudetakse sätet õiguselguse eesmärgil. Haldusorgan hindab äriühingu või välismaa äriühingu Eestis registreeritud filiaali vastavust kasvuettevõtte määratlusele lühiajalise Eestis töötamise registreerimise menetluses. Kui välismaalane taotleb viisat töötamiseks kasvuettevõttes, peab tema lühiajaline Eestis töötamine olema eelnevalt registreeritud PPA juures.

Eelnõu §-ga 5 muudetakse määrust nr 6.

Eelnõu § 5 punktiga 1 täiendatakse määruse nr 6 § 6 lõiget 1 punktiga 9¹, millega lisatakse migratsiooniäriühingule andmekogu andmete loetellu välismaalase foto või näokujutis. Muudatus on seotud VMS-i § 297¹ lõike 6 muutmisega, mille kohaselt kantakse migratsiooniäriühingule andmekogusse välismaalase biomeetrilised andmed või andmed biomeetriliste andmete võtmise võimatuse kohta. VMS-i § 272 lõike 2 kohaselt on VMS-i tähenduses biomeetrilised andmed näokujutis, sõrmejäljekujutised, allkiri või allkirjakujutis ja silmairisekujutised. Kuna tehniliselt on praegu võimalik migratsiooniäriühingule andmekogus töödelda vaid fotot ja näokujutist, siis määruse nr 6 täiendus puudutab üksnes välismaalase foto või näokujutise kandmist andmekogusse.

Eelnõu § 5 punktiga 2 täiendatakse määruse nr 6 § 11 lõiget 1 punktidega 2¹–2³, millega lisatakse migratsiooniäriühingule andmekogu põhimäärusesse andmeandjana automaatse biomeetrilise isikutuvastuse süsteemi andmekogu, karistusregister ja majandustegevuse register. Kõigi nimetatud andmekogude andmevahetus migratsiooniäriühingule andmekoguga on automaatne. Automaatse biomeetrilise isikutuvastuse süsteemi andmekogust saadakse välismaalase biomeetrilisi andmeid tema isiku tuvastamise või isikusamasuse kontrollimise eesmärgil. Karistusregistrist kontrollitakse riskiprofiili põhised välismaalase ja välismaalase kutsuja või muu isiku, kelle juurde välismaalane tuleb, kehtivaid karistusandmeid. Majandustegevuse registrist saadakse tegevusloa ja majandustegevuse teatise andmeid. Täpsemalt teostatakse päringuid saamaks infot tööandja tegevuslubade ja tegevusteadete olemasolu kohta, juhul kui on tegemist valdkonnaga, kus toimetamiseks on vaja eraldi tegevusluba (näiteks toitlustamine, transport, ehitus) või vaja esitada majandustegevusteadete (näiteks renditööjõu vahendamine). Lisaks kontrollitakse, kas tegevusluba või tegevusteadete on kehtiv. Automaatsed päringud liidestatud andmekogudesse ja infosüsteemidesse aitavad tuvastada, kas välismaalased ja nende tööandjad täidavad VMS-is sätestatud Eestis viibimise, elamise ja töötamise nõudeid.

Eelnõu § 5 punktiga 3 täiendatakse määruse nr 6 § 11 lõike 1 punkti 7 selliselt, et hõlmatud oleks ka jälitusmenetluse andmestik. Muudatus tehakse sõnastuse ühtlustamise eesmärgil, et

³ [349 SE](#).

kõigi PPA andmekogude automaatne andmevahetus oleks ühetaoliste päringute puhul ühetaoliselt sõnastatud.

Eelnõu §-ga 6 muudetakse määrust nr 82.

Eelnõu § 6 punktiga 1 jäetakse määruse nr 82 § 2 lõikest 2 välja sõnad „ja suurtähtedega“ ning kaotatakse võimalus esitada taotlus vene keeles. Kehtiva regulatsiooni kohaselt peab taotlus olema täidetud eesti, inglise või vene keeles ning suurtähtedega. Muudatusega sätestatakse, et taotlus peab olema täidetud loetavalt ja üheselt mõistetavalt eesti või inglise keeles. Muudatus tehakse mõistete ühtlustamise ja õigusselguse eesmärgil. Suurtähtedega taotluse täitmise nõue oli enne viisa elektroonilise eeltaotluskeskkonna lahenduse kasutuselevõtmist vajalik, kuna taotleja täitis ankeedi käsitsi ning seega oli haldusorgani jaoks oluline, et esitatud andmed oleksid võimalikult hästi loetavad. Muudatus tehakse, kuna praktikas tuleb taotlejal viisa taotlemiseks täita elektroonilises eeltaotluskeskkonnas taotlusankeet. Elektrooniliselt täidetud ankeedi puhul ei ole suurtähtedega täitmise nõue enam vajalik, kuna ka väiketähes täidetud ankeet on haldusorganile hõlpsalt loetav. Lisaks on muudatus seotud VMS-i muutmise eelnõuga, millega jäetakse VMS-i § 29 lõikest 4 välja taotluse esitamise võimalus vene keeles. Muudatusega viiakse määrus nr 82 kooskõlla seadusega.

Eelnõu § 6 punktiga 2 täiendatakse määruse nr 82 § 2 lõikega 11, millega sätestatakse, et määruses sätestatud nõuetele vastav taotlus võetakse menetlusse selle esitamise päeval. Posti teel või elektrooniliselt esitatud taotlus võetakse menetlusse hiljemalt selle saabumise päevale järgneval tööpäeval. Kehtiv kord ei täpsusta taotluse menetlusse võtmise tähtaega, mistõttu puudub õigusselgus haldusmenetluse algustähtaja osas. Muudatus tehakse, et oleks nii taotlejale kui haldusorganile üheselt mõistetav, millisest päevast alates võetakse taotlus menetlusse ja hakkab kulgema menetlusaeg.

Eelnõu § 6 punktiga 3 asendatakse määruse nr 82 § 3 lõikes 1 sõnad „eesti, inglise, vene või menetleja poolt aktsepteeritud“ sõnadega „eesti või inglise.“ Muudatus on seotud VMS-i § 29 lõike 4 muutmisega, mille kohaselt võib isik esitada VMS-is sätestatud taotluse ja sellele lisatud tõendid reeglina eesti või inglise keeles. Muudatusega viiakse määrus nr 82 kooskõlla seadusega.

Eelnõu § 6 punktiga 4 täpsustatakse määruse nr 82 § 5 lõike 1 punkti 8 sõnastust. Määruse nr 82 § 5 lõige 1 sätestab, millised dokumendid esitatakse pikaajalise viisa taotlemisel. Punkti 8 kohaselt tuleb esitada Eestis viibimise ajal piisavate rahaliste vahendite olemasolu tõendavad dokumendid. Praktikas küsitakse välisesindustes taotlejatelt üldjuhul sissetuleku tõendamiseks pangakonto väljavõtet viimase kolme kuu kohta. Nende dokumentide põhjal on haldusorganil võimalik hinnata taotleja rahaliste vahendite olukorda. Muudatusega viiakse määruse sõnastus kooskõlla praktikaga ning täpsustatakse õigusselguse eesmärgil, et esitada tuleb Eestis viibimise ajal piisavate rahaliste vahendite olemasolu tõendavad dokumendid, sealhulgas tõend taotleja sissetulekute kohta taotluse esitamisele vahetult eelnenud kolme kuu jooksul, millest nähtub vähemalt sissetuleku suurus, regulaarsus ja allikad. Muudatus tehakse õigusselguse eesmärgil.

Eelnõu § 6 punktiga 5 täiendatakse määruse nr 82 § 5 lõiget 1 punktidega 9 ja 10, mille kohaselt tuleb edaspidi pikaajalise viisa taotlemisel esitada reisipileti broneering Eestisse või muu transpordivahendi kasutamist tõendav dokument ning dokument taotleja kriminaalkorras karistamise kohta. Kehtiva õiguse kohaselt ei pea taotleja pikaajalise viisa taotlemisel esitama reisipileti broneeringut Eestisse. Praktikas küsitakse välisesindustes pikaajalise viisa

taotlemisel taotlejalt reispileti broneeringut Eestisse, mis aitab hinnata tegelikku reisi sihtkohta. Muudatustega viiakse õiguskord kooskõlla praktikaga. Kuna teatud juhtudel võib taotleja Eestisse reisimisel kasutada ka näiteks autot, siis alternatiivina võib taotleja reispileti broneeringu asemel esitada tõendid selle kohta, et ta kavandab reisimiseks Eestisse kasutada autot või muud transpordivahendit. Reispileti broneeringu esitamise kohustus on taotlejatel ka lühiajalise viisa taotlemisel. Kui lühiajalise viisa taotlemisel peab taotleja esitama nii Eestisse reisimise kui Eestist tagasipöördumise tõendid, siis pikaajalise viisa puhul on mõistlik küsida ainult reispileti broneeringut Eestisse. Võttes arvesse pikaajalise viisa kehtivuse perioodi, selgub praktikas täpne tagasisõidu kuupäev sageli hiljem. Samuti ei ole mõistlik Eestisse sõidu piletit küsida taotlejalt, kes juba viibivad Eestis. Vastav erisus kehtestatakse eelnõu § 6 punktiga 8.

Taotleja välisriigis kriminaalkorras karistamise kohta dokumendi esitamine on vajalik, et haldusorganil oleks võimalik hinnata taotlejaga seonduvaid asjaolusid tervikuna. VMS-i § 13 lõike 1 kohaselt on rändemenetluse eesmärk tagada, et välismaalase Eesti saabumine ja siin viibimine oleks kookõlas avalike huvidega ning vastaks avaliku korra ja riigi julgeoleku kaitse vajadusele. Tulenevalt muutunud julgeolekuolukorrast on haldusorganil vajalik põhjalikumalt veenduda, et Eesti saabuvad välismaalased ei kujutaks ohtu riigi julgeolekule või avalikule korrale. VMS-i § 65 lõike 2 punkti 6 kohaselt keeldutakse välismaalasele pikaajalise viisa andmisest, kui välismaalane võib kujutada ohtu avalikule korrale, riigi julgeolekule, rahvusvahelistele suhetele või rahva tervisele. Seega on riigil oluline teada, kas pikaajalise viisa taotleja on varasemalt kriminaalkorras karistatud, mis võimaldab teha järeldusi tema üldise õiguskuulekuse ja avaliku korra reeglitest kinnipidamise kohta. Reeglina puuduvad Eesti riigil andmed välismaalase varasema tausta või karistamise kohta. Selleks, et haldusorganil oleks võimalik veenduda välismaalase usaldusvääruses, on otstarbekas, et välismaalane vastavad andmed esitab. Riikidevaheline päringute tegemine eeldab andmetöötluseks välismaalase nõusolekut ja on ilmselgelt aeganõudvam ning koormavam. Muudatuse eesmärgiks on võimaldada välismaalasel esitada vajalikud tõendid, et haldusorgan saaks veenduda välismaalase taustas ja seadusekuulekuses.

Eelnõu § 6 punktiga 6 asendatakse määruse nr 82 § 5 lõike 3 punktis 1 sõnad „lühiajaline töötamine“ sõnadega „lühiajaline Eestis töötamine“. Tegemist on termini täpsustamisega. Muudatus on tehniline.

Eelnõu § 6 punktiga 7 täiendatakse määruse nr 82 § 5 lõiget 3 punktiga 3, millega sätestatakse, et pikaajalise viisa taotlemisel ei pea esitama tervisekindlustuslepingut, reisi eesmärki tõendavat dokumenti ja piisavate rahaliste vahendite olemasolu tõendavat dokumenti välismaalase Eestis sündinud alaealine laps, kes viibib Eestis seaduslikult VMS-i § 43 lõike 3³ alusel ning taotleb pikaajalist viisat PPA-s Eestis viibimise jätkamiseks. Muudatus on seotud VMS-i § 91¹ lõike 1² muutmisega, millega sätestatakse, et PPA-s võib taotleda pikaajalist viisat Eestis viibivale alaealisele lapsele, kes on Eestis sündinud, kui tema vanem viibis lapse sünni ajal Eestis seaduslikult. Arvestades, et muudatuse eesmärk on vältida olukorda, kui alaealine laps viibib pärast sündi Eestis ilma seadusliku aluseta ning pikaajalise viisa taotleja on vastsündinud laps, ei ole mõistlik nõuda, et pikaajalise viisa taotlusele oleks lisatud eraldi veel reisi eesmärki tõendavad dokumendid, piisavate rahaliste vahendite olemasolu tõendavad dokumendid ning kehtiv tervisekindlustusleping.

Eelnõu § 6 punktiga 8 täiendatakse määruse nr 82 § 5 lõigetega 3^{1–3}, milles on sätestatud erisused pikaajalise viisa taotlemisel reispileti broneeringu või muu transpordivahendi kasutamist tõendava dokumendi ning kriminaalkorras karistamise kohta tõendi esitamisest.

Lõike 3¹ kohaselt ei pea reispileti broneeringut Eestisse või muu transpordivahendi kasutamist tõendavat dokumenti esitama välismaalane, kes taotleb pikaajalist viisat VMS-i § 91¹ sätestatud korras. VMS-i § 91¹ kohaselt võib PPA-s pikaajalist viisat taotleda välismaalane, kes viibib Eestis. Eelnõu § 6 punkti 5 muudatusega sätestatakse, et välismaalane peab edaspidi pikaajalise viisa taotlemisel esitama reispileti broneeringu Eestisse või muu transpordivahendi kasutamist tõendava dokumendi. Kuna PPA-s saavad VMS kohaselt pikaajalist viisat taotleda need välismaalased, kes juba viibivad Eestis, ei ole Eestisse reisimiseks reispileti broneeringu esitamine vajalik.

Lõike 3² ja 3³ muudatused on seotud eelnõu § 6 punktis 5 kavandatava muudatusega, mille kohaselt tuleb edaspidi pikaajalise viisa taotlemisel esitada dokument taotleja välisriigis kriminaalkorras karistamise kohta.

Lõikega 3² sätestatakse, et pikaajalise viisa taotlemisel esitatav dokument taotleja välisriigis kriminaalkorras karistamise kohta peab olema välja antud pikaajalise viisa taotluse esitamisele vahetult eelnenud kuue kuu jooksul. Muudatus on vajalik, et oleks õigusselgus, kui pikaajalise viisa taotluse saab taotleja tõendit kasutada. Kuna ajas võivad asjaolud välismaalase karistatuse kohta muutuda, on oluline, et haldusorganile esitataks võimalikult ajakohased andmed ja tõendid.

Lõike 3³ kohaselt ei pea dokumenti välisriigis kriminaalkorras karistamise kohta esitama alla 14-aastane taotleja või taotleja, kes on dokumendi esitanud varasemalt pikaajalise viisa taotlemisel ja karistamise andmed ei ole pärast eelmist taotlemist muutunud. Vanuse piirang tuleneb Eesti karistusõigusest, mille kohaselt on süüvõimeline vähemalt 14-aastane isik⁴. Muudatuste jõustumisel peavad dokumendi välisriigis kriminaalkorras karistamise kohta esitama pikaajalise viisa taotlemisel kõik vähemalt 14-aastased taotlejad. Lisaks kehtestatakse erisus, mille kohaselt ei pea tõendit välisriigis kriminaalkorras karistamise kohta esitama, kui välismaalane on selle juba esitanud varasemalt pikaajalise viisa menetluses ning taotleja karistamise andmed ei ole muutunud. VMS-i § 60 kohaselt antakse pikaajaline viisa kuni 12 kuulise kehtivusega ja kogu viibimisaeg pikaajalise viisa alusel ei tohi ületada 548 päeva 730 päeva jooksul, kui välisleping ei sätesta teisiti. Antava viisa kehtivusaja otsustab haldusorgan lähtuvalt taotluse asjaoludest. Praktikaks on juhtumeid, kui esmane pikaajaline viisa antakse näiteks kuueks kuuks ning enne viisa kehtivusaja lõppu taotleb välismaalane uue pikaajalise viisa oma Eestis viibimise jätkamiseks. Sellistel puhkudel, kui taotleja on juba varasema viisataotluse raames esitanud haldusorganile tõendi välisriigis kriminaalkorras karistamise kohta ning asjaolud ei ole pärast seda muutunud, ei ole mõistlik taotlejalt nõuda uue tõendi esitamist. Kuna kriminaalkorras karistamise tõend on kehtiv kuus kuud alates selle välja andmisest, võib taotlejal vastasel juhul olla vajalik uue tõendi saamine päritoluriigist, mis on keeruline, kui taotleja ise viibib Eestis. Samuti, kui taotleja juba viibib Eestis pikaajalise viisa alusel ning on pärast eelmise viisa saamist kriminaalkorras karistatud, on eelduslikult vastavad andmed olemas Eesti karistusregistris ning haldusorganil on neid andmeid võimalik kontrollida riiklikest andmekogudest.

Eelnõu § 6 punktiga 9 jäetakse määruse nr 82 § 6 lõikest 2 välja sõnad „või puuet“. Kehtiva sätte kohaselt esitab VMS-i § 62¹ lõike 2, § 62² lõike 3, 62⁴ lõike 3 või 62⁵ lõike 5 alusel pikaajalist viisat taotlev täisealine laps sugulussuhet tõendava dokumendi ja terviseseisundit

⁴ [KarS](#) § 33.

või puuet tõendava dokumendi. Sätet täpsustatakse õigusselguse eesmärgil, sest terviseseisundit tõendav dokument hõlmab ka puuet tõendava dokumendi.

Eelnõu § 6 punktiga 10 täiendatakse määruse nr 82 § 6 lõikega 4¹, mille kohaselt tuleb taotlusele lisada esindusõigust tõendav dokument, kui pikaajalise viisa taotluse esitab taotleja esindaja. VMS-i § 90 lõike 3 kohaselt võib välismaalane esitada pikaajalise viisa taotluse esindaja kaudu, kui teda on varasema viisa või viibimisaja pikendamise menetluses daktüloskopeeritud ja sõrmejäljed võimaldavad isiku tuvastada ning vastavad kehtestatud nõuetele. VMS-i § 23 lõike 3 kohaselt, kui menetlustoimingut sooritatakse esindaja kaudu, on esindaja kohustatud esindusõigust tõendama. Õigusselguse huvides sätestatakse määruhes nr 82, millise dokumendi alusel haldusorgan esindaja esindusõiguse tuvastab.

Eelnõu § 6 punktiga 11 asendatakse määruse nr 82 § 6 lõikes 5 ja § 11 lõikes 2 sõna „konsulaarametnik“ sõnaga „haldusorgan“. Määruse § 6 lõike 5 muudatuse puhul on tegemist tehnilise muudatusega, et viia määruse sõnastus kooskõlla VMS-i § 89 lõikes 2 sätestatuga. Muudatusega täpsustatakse, et ka PPA võib pikaajalise viisa taotlemise menetluses nõuda seadusliku esindaja notariaalset nõusolekut nii nagu seda kehtiv seadus võimaldab.

Määruse nr 82 § 11 lõikes 2 sätestatakse, et pikaajalise viisa andmise või selle andmisest keeldumise peab haldusorgan otsustama 30 päeva jooksul, kui välisleping ei sätesta teisti. Kehtiva regulatsiooni kohaselt otsustab PPA pikaajalise viisa andmise või sellest keeldumise Eestis 10 tööpäeva jooksul taotluse menetlusse võtmisest arvates. Samas välisesinduses taotlemise korral tuleb konsulaarametnikul teha otsus pikaajalise viisa taotluse kohta 30 kalendripäeva jooksul. Eelnõuga ühtlustatakse PPA ja konsulaarametnike pikaajalise viisa taotluse läbivaatamise tähtajad. Edaspidi peab PPA pikaajalise viisa taotluse kohta tegema otsuse samuti kuni 30 päeva jooksul. Sarnaselt konsulaarametnikele on ka PPA ülesanne pikaajalise viisa menetluse käigus välja selgitada ning hinnata, kas on täidetud VMS-is sätestatud pikaajalise viisa andmise tingimused ning ei esine pikaajalise viisa andmisest keeldumise aluseid. Tulenevalt muutunud julgeolekukorrast on haldusorganil vaja põhjalikumalt hinnata nii taotleja tausta kui ka tema poolt esitatud andmete usaldusväärsust ning veenduda, et Eesti saabuvad välismaalased ei kujutaks ohtu riigi julgeolekule või avalikule korrale. Selleks teostatakse menetluse käigus erinevaid toiminguid, hinnatakse põhjalikult esitatud andmeid ja dokumente ning esitatakse välismaalasele vajadusel ka täiendavaid järelepärimisi. Eelnõuga suureneb mõnevõrra pikaajalise viisa taotlemisel esitatavate andmete ja dokumentide hulk, mille abil on võimalik hinnata taotlejaga seonduvaid asjaolusid tervikuna. Muudatus annab PPA-le piisava aja asjaolude hindamiseks, võimaldab tõhusamalt ennetada väärkasutust ning aitab kaasa turvalisuse, avaliku korra ja riigi julgeoleku tagamisele. Muudatus ei välista, et pikaajalise viisa taotluse osas tehakse otsus lühema aja jooksul kui 30 päeva. Ka praegu on pikaajaliste viisade keskmine menetlustähtaeg lühem, kui seaduses sätestatud maksimaalne aeg. Seejuures ei oma muudatus välismaalasele olulist negatiivset mõju, kuna pikaajalise viisa taotluse menetluse ajal on välismaalase Eestis viibimine VMS § 62³ kohaselt seaduslik tema taotluse läbivaatamise ajal. Seega, isegi kui haldusorganil on tarvis asjaolude hindamiseks ja taotluse läbivaatamiseks senisest rohkem aega ning menetluse kestel välismaalase seaduslik viibimisalus Eestis lõppeb, on tema riigis viibimine seaduslik kuni otsuse tegemiseni.

Eelnõu § 6 punktiga 12 täiendatakse määruse nr 82 § 6 lõikega 6², millega sätestatakse, et kui välismaalane taotleb pikaajalist viisat VMS-i § 91¹ lõike 1³ alusel, lisab ta taotlusele omakäelise kirjaliku selgituse, miks tal ei ole võimalik esitada pikaajalise viisa taotlust Eesti välisesindusele ning selgituse asjaolusid tõendavad dokumendid. VMS-i § 91¹ lõike 1³ kohaselt võib PPA-s

pikaajalist viisat taotleda ebaseaduslikult riigis viibiv välismaalane, kellel puudub mõjuval põhjusel võimalus esitada pikaajalise viisa taotlus Eesti välisesindusele, välja arvatud juhul, kui tema lahkumiskohustus kuulub sundtäitmisele. VMS-i § 91¹ täiendati lõikega 1³ VMS-i muutmise eelnõuga. Seega viiakse muudatusega määrus nr 82 kooskõlla seadusega.

Eelnõu § 6 punktiga 13 muudetakse määruse nr 82 § 6 lõiget 7. Muudatus tehakse mõistete ühtlustamise ja õigusselguse eesmärgil. Kehtiva sätte kohaselt peab VMS-i § 62⁴ lõike 1 alusel⁵ viisat taotlev välismaalane esitama iduettevõtte määratlusele vastavuse hindamise eksperdikomisjoni arvamuse või vastavad andmed, sealhulgas eksperdikomisjoni taotluse numברי. Määruses võetakse kasutusele sõna „eksperdikomisjon“ asemel sõna „ekspertkomisjon“⁶. Samuti täpsustatakse, et VMS-i § 62⁴ lõike 1 alusel viisat taotlev välismaalane peab viisa taotlusele lisama ekspertkomisjonile esitatud taotluse numברי. Kehtivast sõnastusest saab välja lugeda, et välismaalane peab viisa taotlemisel esitama ekspertkomisjonile esitatud taotluse numברי. Tegelikult ekspertkomisjon taotlust ei esita, taotlus esitatakse ekspertkomisjonile ja kui see on esitatud, saab taotlus automaatselt numברי. Selleks ajaks, kui välismaalane hakkab taotlema viisat, on tal olemas ekspertkomisjoni arvamus ja ta lisab viisa taotlusele numברי, mille saab tema poolt ekspertkomisjonile esitatud taotlus.

Eelnõu § 6 punktidega 14 ja 15 tunnistatakse kehtetuks määruse nr 82 § 6 lõige 8 ja lõike 11 punkt 4. Määruse nr 82 § 6 lõike 8 kohaselt võib iduettevõtte määratlusele vastavuse ekspertkomisjoni arvamuse asemel välismaalane esitada tõendi VMS-i § 101 lõike 3 punkti 5 alusel valdkonna eest vastutava ministri määruse lisas loetletud programmis osalemise kohta. Muudatus on vajalik, et viia määrus nr 82 kooskõlla teiste VMS-i alusel antud rakendusaktidega. VMS-i § 101 lõike 3 punkti 5 alusel andis siseminister 16. jaanuaril 2024 määruse nr 2 „Iduettevõtte või kasvuettevõtte määratlusele vastavuse hindamise tingimused ja kord ning selleks esitatavate andmete ja tõendite loetelu ning nende esitamise nõuded“, mis jõustus 1. märtsil 2024. Uue määruse lisana ei ole kehtestatud loetelu programmide, milles osalemiseks võib haldusorgan anda iduettevõtlusega tegelevale välismaalasele viisa või pikendada viisaga määratud viibimisaega ilma eksperdikomisjoni arvamuseeta. Seega tuleb vastava võimalusega sätte kehtetuks tunnistada.

Kehtiva määruse nr 82 § 6 lõike 11 punkt 4 sätestab, et VMS-i § 62⁵ lõike 1 alusel⁷ viisa taotlemisel kaugtöö tegemiseks esitatakse taotleja õpingute- ja tööalase elukäigu kirjeldus. Eelnõu § 4 punkti 22 muudatustega tuleb edaspidi kõikidel taotlejatel esitada viisa taotlemisel andmed õppimise, töötamise ja muude oluliste asjaolude kohta. Seega puudub vajadus selle erisuse sätestamiseks kaugtöö viisa taotlemise puhul.

Eelnõu § 6 punktiga 16 täiendatakse määruse nr 82 § 6 lõigetega 13–16, milles on loetletud täiendavad dokumendid, mis välismaalasel tuleb pikaajalise viisa taotlemisel esitada. Samuti sätestatakse erisused vastavate dokumentide esitamise nõudest. VMS-i § 13 lõike 1 kohaselt on rändemenetluse eesmärk tagada, et välismaalase Eesti saabumine ja siin viibimine oleks kookõlas avalike huvidega ning vastaks avaliku korra ja riigi julgeoleku kaitse vajadusele. VMS-i § 65 lõike 2 punkti 6 kohaselt keeldutakse pikaajalise viisa andmisest, kui välismaalane

⁵ VMS-i § 62⁴ lõike 1 kohaselt võib viisa iduettevõtlusega tegelemiseks anda, kui välismaalase Eestis viibimine on seotud iduettevõtte loomise või selle arendamisega Eestis. Iduettevõtlusega tegelemiseks võib välismaalasele anda lühiajalise või pikaajalise viisa.

⁶ Sama termin võeti kasutusele siseministri 16. jaanuari 2024 määruses nr 2 „Iduettevõtte või kasvuettevõtte määratlusele vastavuse hindamise tingimused ja kord ning selleks esitatavate andmete ja tõendite loetelu ning nende esitamise nõuded“.

⁷ Sama.

võib kujutada ohtu avalikule korrale või riigi julgeolekule. Tulenevalt muutunud julgeolekuolukorrast on haldusorganil vajalik põhjalikumalt hinnata nii taotleja tausta kui ka tema poolt esitatud andmete usaldusväärsust ning veenduda, et Eesti saabuvad välismaalased ei kujutaks ohtu riigi julgeolekule või avalikule korrale. Muuhulgas on haldusorganile riskide hindamisel oluline omada teavet välismaalase varasema tegevuse kohta välisriigi luure- või julgeolekuteenistustes või välisriigi relvajõududes. Seetõttu on haldusorganil vajalik vastavate ohtude hindamiseks lõigetes 13–15 nimetatud dokumentide esitamine. Muudatusega ühtlustatakse ka pikaajalise viisa ja elamisloa taotluses esitatavate dokumentide loetelu. Lõigetes 13–15 nimetatud dokumendid esitab välismaalane juba praegu ka tähtajalise elamisloa taotlemisel. Üldjuhul saabuvad välismaalased, kes soovivad Eestisse pikaajaliselt jääda, siia esmalt viisa alusel, et riigis viibides elamisloa taotleda. Oluline on Eestisse pikemaajaliselt elama asuda sooviva välismaalase taust välja selgitada võimalikult varases menetluses.

Lõikega 13 sätestatakse, et kui taotleja töötab või on töötanud välisriigi luure- või julgeolekuteenistuses või muus jõustruktuuris või on seotud või on olnud seotud välisriigi luure- või julgeolekuteenistusega või muu jõustruktuuriga või on põhjendatud alus seda arvata, esitatakse:

- 1) töö- ja teenistuskäiku tõendav dokument;
- 2) auastet tõendav dokument, kui taotlejal on auaste;
- 3) dokument, mis tõendab taotleja reservi arvamist või erru minemist, kui taotleja on reservi arvatud või erru läinud.

Lõikega 14 sätestatakse, et kui taotleja on välisriigi relvajõudude tegevteenistuses või lepingulises teenistuses või on teeninud kaadrisõjaväelasena välisriigi relvajõududes ja sealt reservi arvatud või erru läinud, esitatakse:

- 1) töö- ja teenistuskäiku tõendav dokument;
- 2) auastet tõendav dokument, kui taotlejal on auaste;
- 3) dokument, mis tõendab taotleja reservi arvamist või erru minemist, kui taotleja on reservi arvatud või erru läinud.

Lõikega 15 sätestatakse, et Eesti Vabariigi ja Vene Föderatsiooni vahelise kokkuleppe Vene Föderatsiooni relvajõudude pensionäride sotsiaalsete tagatiste küsimustes Eesti Vabariigi territooriumil” artikli 2 punktis 3 märgitud, täpsustatud ja Eesti aktsepteeritud nimekirja kuuluv taotleja, kes on teeninud välisriigi relvajõududes ja sealt erru läinud, esitab lisaks määruses sätestatud dokumentidele töö- ja teenistuskäiku tõendava dokumendi.

Lõikega 16 sätestatakse, et lõigetes 13–15 nimetatud dokumente ei pea esitama taotleja, kes on NATO liikmesriigi kodanik. Samuti ei pea välismaalane lõigetes 13–15 nimetatud dokumente esitama, kui need on juba esitatud varasema pikaajalise viisa taotlemise menetlemise käigus. Seda põhjusel, et kui vastavad dokumendid on välismaalane haldusorganile juba esitanud varasema menetluse raames ning asjaoludes muutusi ei ole, siis on ebamõistlik nõuda samade dokumentide uuesti esitamist.

Lõigete 13–16 muudatused on seotud VMS-i muutmise eelnõuga, millega täpsustatakse ja ühtlustatakse VMS-is sätestatud erinevatel alustel esitatavaid taotluste andmeid ning tuuakse registri andmekoosseisud põhimäärusest seaduse tasemele. Muudatusega viiakse määrus nr 82 kooskõlla seadusega.

Eelnõu § 6 punktiga 17 täiendatakse määruse nr 82 § 7 lõiget 3 pärast sõna „koopiad“ sõnadega „ja reisidokument esitatakse isiklikult viibimisaja pikendamise otsuse kättesaamisel“. VMS-i

§ 93 lõike 3 kohaselt võib välismaalane esitada viibimisaja pikendamise taotluse elektrooniliselt, kui ta on varasema viisa või viibimisaja menetluses daktüloskopeeritud, sõrmejäljed võimaldavad isiku tuvastada ja vastavad kehtestatud nõuetele. Kui üldjuhul on nõutav, et taotleja esitaks viibimisaja pikendamise taotlemisel reisidokumendi, siis elektroonilise taotluse esitamise puhul on vajalik sätestada erand vastavast nõudest. Taotleja võib elektroonilise taotluse esitamise korral esitada reisidokumendi koopia. Küll tuleb originaaldokument esitada haldusorganile otsuse kättesaamisel, et haldusorganil oleks võimalik veenduda dokumendi ehtsuses. Ühtlasi on dokument vajalik viisakleebise väljastamiseks, kuivõrd viibimisaja pikendamise otsus vormistatakse viisakleebisena, mis paigaldatakse reisidokumendi. Kehtiva määruse nr 82 § 5 lõikes 4 on sarnane erisus kehtestatud juba pikaajalise viisa taotluse elektroonilise esitamise korral.

Eelnõu § 6 punktiga 18 täiendatakse määruse nr 82 § 7 lõikega 4, mille kohaselt juhul, kui viibimisaja pikendamise otsuse kättesaamisel selgub, et reisidokument ei vasta elektrooniliselt esitatud reisidokumendi koopiale ja § 3 lõigetes 2–4 sätestatud nõuetele, tühistatakse viisaotsus ja keeldutakse viisakleebise väljaandmisest. Sarnaselt viisa taotlemisele kehtestatakse ka viibimisaja pikendamise menetluse puhul, et otsus tuleb tühistada ja viisakleebise väljaandmisest keelduda, kui otsuse väljastamisel selgub, et reisidokument ei vasta elektrooniliselt esitatud reisidokumendi koopiale. Tegemist on tehnilise muudatusega õigusselguse tagamiseks, kuivõrd kehtiva VMS-i § 65 lõike 2 kohaselt tuleb viisa andmisest keelduda või viisa tühistada, kui välismaalase reisidokument ei ole kehtiv, seda on võltsitud või selles sisalduvad kanded on võltsitud. Samuti tuleb viisa andmisest keelduda või viisa tühistada, kui on alus kahelda esitatud dokumentide ehtsuses või nende sisu õiguses.

Eelnõu § 6 punktiga 19 täiendatakse määruse nr 82 § 8 lõikega 2¹. Uue lõikega sätestatakse, et kui viibimisaja pikendamise taotluse esitab taotleja esindaja, lisatakse taotlusele tema esindusõigust tõendav dokument. VMS-i § 93 lõike 3 kohaselt võib välismaalane esitada viibimisaja pikendamise taotluse esindaja kaudu, kui teda on varasema viisa või viibimisaja pikendamise menetluses daktüloskopeeritud, sõrmejäljed võimaldavad isiku tuvastada ja vastavad kehtestatud nõuetele. VMS-i § 23 kohaselt, kui menetlustoimingut sooritatakse esindaja kaudu, on esindaja kohustatud esindusõigust tõendama. Tegemist on tehnilise muudatusega. Õigusselguse huvides sätestatakse, millise dokumendiga saab esindusõigust tõendada.

Eelnõu § 6 punktiga 20 tunnistatakse kehtetuks määruse nr 82 § 8 lõige 7. Määruse nr 82 § 8 lõike 7 kohaselt võib ekspertkomisiooni arvamuse andmete asemel välismaalane esitada tõendi VMS-i § 101 lõike 3 punkti 5 alusel valdkonna eest vastutava ministri määruse lisas loetletud programmis osalemise kohta. Muudatuse põhjendus on toodud eelnõu § 6 punkti 14 selgituses.

Eelnõu § 6 punktiga 21 asendatakse määruse nr 82 § 8¹ lõikes 2 sõnad „taotlust ei esita taotleja isiklikult“ sõnadega „taotluse esitab taotleja esindaja“. Muudatus tehakse õigusselguse eesmärgil, et oleks üheselt selge, et kui taotluse esitab välismaalase esindaja, tuleb esitada esindusõigust tõendav dokument.

Eelnõu § 6 punktidega 22 ja 26 täiendatakse määruse nr 82 § 9 lõiget 1 punktidega 10¹ (punkt 22) ja 23¹–23⁴ (punkt 26). Määruse nr 82 § 9 lõige 1 sätestab andmed, mis tuleb esitada pikaajalise viisa taotlemisel.

Uue punkti 10¹ kohaselt tuleb pikaajalise viisa taotlemisel esitada andmed taotleja õppimise, töötamise ja muude oluliste asjaolude kohta. VMS-i § 13 lõike 1 kohaselt on rändemenetluse

eesmärk tagada, et välismaalase Eesti saabumine ja siin viibimine oleks kookõlas avalike huvidega ning vastaks avaliku korra ja riigi julgeoleku kaitse vajadusele. VMS-i § 65 lõike 2 punkti 6 kohaselt keeldutakse pikaajalise viisa andmisest, kui välismaalane võib kujutada ohtu avalikule korrale, riigi julgeolekule, rahvusvahelistele suhetele või rahva tervisele. VMS-i § 65 lõike 2 punkti 7 kohaselt keeldutakse viisa andmisest, kui on põhjendatud alus kahelda välismaalase esitatud täiendavate dokumentide ehtsuses või nende sisu õigsuses, tema avalduste usaldusväärsuses või tema kavatsuses lahkuda Eestist enne pikaajalise viisa kehtivusaja lõppu. Tulenevalt muutunud julgeolekuolukorrast on haldusorganil vaja põhjalikumalt hinnata nii taotleja tausta kui ka tema poolt esitatud andmete usaldusväärsust ning veenduda, et Eestisse saabuvad välismaalased ei kujutaks ohtu riigi julgeolekule või avalikule korrale. Taotleja elulooandmed võimaldavad haldusorganil välja selgitada menetluses tähtsust omavaid asjaolusid ning hinnata taotlejaga seonduvaid asjaolusid tervikuna. Muudatusega ühtlustatakse ka pikaajalise viisa ja elamisloa taotluses esitatavaid andmeid. Kehtiva korra kohaselt peab taotleja esitama oma elulooandmed tähtajalise elamisloa taotlemisel. Pikaajalise viisa taotlemisel tuleb praegu esitada üksnes andmed oma viimase tööandja või õppeasutuse kohta. Üldjuhul saabuvad välismaalased, kes soovivad Eestisse pikaajaliselt jääda, siia esmalt viisa alusel, et riigis viibides elamisluba taotleda. Seetõttu on oluline Eestisse pikemaajaliselt elama asuda sooviva välismaalase taust ja asjaolud välja selgitada võimalikult varases menetluses. Seega tuleb muudatuse järgselt taotlejal esitada oma elulooandmed juba pikaajalise viisa taotlemisel.

Uue punkti 23¹ kohaselt tuleb esitada andmed ka taotleja välisriigis kriminaalkorras karistamise kohta. Muudatus on seotud eelnõu § 6 punktiga 5, mille kohaselt tuleb edaspidi pikaajalise viisa taotlemisel esitada tõend välisriigis kriminaalkorras karistamise kohta. Muudatuse põhjendused on esitatud eelnõu § 6 punktis 5. Muudatusega ühtlustatakse ka pikaajalise viisa ja elamisloa taotluses esitatavaid andmeid. Kehtiva korra kohaselt peab välismaalane esitama andmed kriminaalkorras karistamise kohta elamisloa taotlemisel. Üldjuhul saabuvad välismaalased, kes soovivad Eestisse pikaajaliselt jääda, siia esmalt viisa alusel, et riigis viibides elamisluba taotleda. Seetõttu on oluline Eestisse pikemaajaliselt elama asuda sooviva välismaalase taust ja asjaolud välja selgitada võimalikult varases menetluses. Seetõttu tuleb muudatuse järgselt taotlejal esitada oma elulooandmed juba pikaajalise viisa taotlemisel.

Punkti 23² kohaselt peab edaspidi pikaajalise viisa taotlemisel esitama andmed selle kohta, kas taotlejal on lähedasi sugulasi või perekonnaliikmeid. VMS-i § 13 lõike 1 kohaselt on rändemenetluse eesmärk tagada, et välismaalase Eesti saabumine ja siin viibimine oleks kookõlas avalike huvidega ning vastaks avaliku korra ja riigi julgeoleku kaitse vajadusele. VMS-i § 65 lõike 2 punkti 6 kohaselt keeldutakse pikaajalise viisa andmisest, kui välismaalane võib kujutada ohtu avalikule korrale, riigi julgeolekule, rahvusvahelistele suhetele või rahva tervisele. VMS-i § 65 lõike 2 punkti 7 kohaselt keeldutakse viisa andmisest, kui on põhjendatud alus kahelda välismaalase esitatud täiendavate dokumentide ehtsuses või nende sisu õigsuses, tema avalduste usaldusväärsuses või tema kavatsuses lahkuda Eestist enne pikaajalise viisa kehtivusaja lõppu. Tulenevalt muutunud julgeolekuolukorrast on haldusorganil vaja põhjalikumalt hinnata nii taotleja tausta kui ka tema poolt esitatud andmete usaldusväärsust ning veenduda, et Eestisse saabuvad välismaalased ei kujutaks ohtu riigi julgeolekule või avalikule korrale. Andmed taotleja lähedaste sugulaste ja perekonnaliikmete kohta võimaldavad haldusorganil välja selgitada menetluses tähtsust omavaid asjaolusid ning hinnata taotlejaga seonduvaid asjaolusid tervikuna. Muudatusega ühtlustatakse ka pikaajalise viisa ja elamisloa taotluses esitatavaid andmeid. Kehtiva korra kohaselt peab taotleja esitama oma perekonnaliikmete andmed tähtajalise elamisloa taotlemisel. Üldjuhul saabuvad välismaalased, kes soovivad Eestisse pikaajaliselt jääda, siia esmalt viisa alusel, et riigis viibides elamisluba

taotleda. Seetõttu on oluline Eestisse pikemaajaliselt elama asuda sooviva välismaalase taust ja temaga seonduvad asjaolud välja selgitada võimalikult varases menetluses. Seetõttu tuleb muudatuse järgselt taotlejal esitada oma lähedaste sugulaste ja perekonnaliikmete andmed juba pikaajalise viisa taotlemisel. Sarnaselt elamisloa menetlusele tuleb andmed lähedaste sugulaste ja perekonnaliikmete kohta esitada vähemalt järgmistele nii elus kui surnud olevate lähedaste sugulaste ja perekonnaliikmete kohta: vanemad, alaealised lapsed, täisealised lapsed, kes ei ole tervise seisundi või puude tõttu suutelised iseseisvalt toime tulema, abikaasa või registreeritud elukaaslane.

Punktide 23³–23⁴ kohaselt peab välismaalane edaspidi pikaajalise viisa taotlemisel esitama:

- 1) andmed selle kohta, kas taotleja teenib või on teeninud välisriigi relvajõududes kohustuslikus ajateenistuses, kaadrisõjaväelasena või kuulub välisriigi relvajõudude reservi, osaleb või on osalenud sõjaväelises operatsioonis väljaspool Eestit või töötab või on töötanud luure- või julgeolekuteenistuses või teinud nendega koostööd või olnud seotud muul viisil või töötab või on töötanud riiklikus või mitteriiklikus relvastatud organisatsioonis või üksuses;
- 2) andmed selle kohta, kas taotleja kuulub või on kuulunud kuritegelikku ühendusse, terroristlikku ühendusse või äärmusrühmitusse või omab või on omanud kontakti nendesse kuuluvate või kuulunud isikutega, viibib või on viibinud terroristliku organisatsiooni või äärmusrühmituse kontrolli all oleval alal, puutub või on puutunud kokku tulirelva või lõhkematerjaliga või oskab neid käsitleda või on pannud toime inimsusevastase kuriteo või sõjakuriteo veendumuste alusel;

Muudatused on seotud eelnõu § 6 punktiga 16, milles on esitatud ka muudatuse põhjendused. Muudatusega ühtlustatakse muu hulgas pikaajalise viisa ja elamisloa taotluses esitatavaid andmeid. Punktides 23³–23⁴ nimetatud andmed peab taotleja esitama ka tähtajalise elamisloa taotlemisel.

Muudatused on seotud VMS-i muutmise eelnõuga, millega täpsustatakse ja ühtlustatakse VMS-is sätestatud erinevatel alustel esitatavaid taotluste andmeid ning tuuakse registri andmekoosseisud põhimäärusest seaduse tasemele. Muudatusega viiakse määrus nr 82 kooskõlla seadusega.

Eelnõu § 6 punktiga 23 täiendatakse määruse nr 82 § 9 lõike 1 punkti 11 pärast sõnu „taotleja e-posti aadress“ sõnadega „, sotsiaalmeedia kontod“. Määruse nr 82 § 9 lõige 1 sätestab loetelu andmetest, mis tuleb esitada pikaajalise viisa taotlemisel. Loetelu kontaktandmete punkti täiendatakse taotleja sotsiaalmeedia kontode andmetega. Sotsiaalmeedia konto andmed võimaldavad haldusorganil välja selgitada menetluses tähtsust omavaid asjaolusid. VMS-i § 13 lõike 1 kohaselt on rändemenetluse eesmärk tagada, et välismaalase Eestisse saabumine ja siin viibimine oleks kookõlas avalike huvidega ning vastaks avaliku korra ja riigi julgeoleku kaitse vajadusele. Tulenevalt muutunud julgeolekulukorrast on haldusorganil vajalik põhjalikumalt hinnata nii taotleja tausta kui ka tema poolt esitatud andmete usaldusväärsust ning veenduda, et Eestisse saabuvad välismaalased ei kujutaks ohtu riigi julgeolekule või avalikule korrale. Muudatusega ühtlustatakse ka pikaajalise viisa ja elamisloa taotlemisel esitatavaid andmeid. Sotsiaalmeediakonto andmed peab taotleja eelnõu § 7 punkti 63 kohaselt edaspidi esitama ka tähtajalise elamisloa taotlemisel. Üldjuhul saabuvad välismaalased, kes soovivad Eestisse pikaajaliselt jääda, siia esmalt viisa alusel, et riigis viibides elamisloa taotlema. Oluline on Eestisse pikemaajaliselt elama asuda sooviva välismaalase taust ja asjaolud välja selgitada võimalikult varases menetluses.

Eelnõu § 6 punktiga 24 tunnistatakse kehtetuks määruse nr 82 § 9 lõike 1 punkt 13. Määruse nr 82 § 9 lõike 1 punkti 13 kohaselt tuleb pikaajalise viisa taotlemise korral muu hulgas esitada andmed taotleja elukohariigis või asukohariigis asuva viimase tööandja või õppeasutuse kohta, sealhulgas nimi, telefoninumber, aadress ja ametikoht. Eelnõu § 6 punkti 22 muudatuste kohaselt tuleb edaspidi kõikidel taotlejatel esitada viisa taotlemisel andmed õppimise, töötamise ja muude oluliste asjaolude kohta. Seega on varasema tööandja või õppeasutuse andmete esitamine edaspidi kaetud elulooandmete esitamisega.

Eelnõu § 6 punktiga 25 muudetakse määruse § 82 § 9 lõiget 1 punkti 14. Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise lepingu⁸ (edaspidi *väljaastumisleping*) kohaselt on vaba liikumise õigus samaväärselt liidu kodanikele ka lepinguga kaetud Ühendkuningriigi kodanikel ja nende perekonnaliikmetel. Selleks, et tuvastada, kas taotlejal on Ühendkuningriigi kodaniku perekonnaliikmena õigus taotleda viisat sarnaselt EL kodanike perekonnaliikmetele Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/38/EÜ⁹ alusel, muudeti Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrusega (EL) 2023/2667¹⁰ lühiajalise viisa taotlusankeeti. Muudatuse tulemusena küsitakse lühiajalise viisa taotlemisel lisaks Euroopa Liidu või Euroopa Majanduspiirkonna või Šveitsi Konföderatsiooni kodanikust perekonnaliikme isikuandmetele ja perekondlikule suhtele ka seda, kas viisataotlejal on perekondlikke suhteid Ühendkuningriigi kodanikuga, kes on soodustatud isik väljaastumislepingu alusel. Kõnesoleva määruse muudatusega nähakse ette, et samad andmed tuleb esitada ka pikaajalise viisa taotlemisel. Muudatusega ühtlustatakse pikaajalise viisa taotlemisel esitatavate andmete loetelu lühiajalise viisa taotlemisel esitatavate andmetega. Muudatus on tehniline ning tehakse õigusselguse eesmärgil, kuna juba kehtiva Euroopa Liidu kodaniku seaduse (edaspidi *ELKS*) kohaselt kohaldatakse ELKS-i Ühendkuningriigi kodanikele, kellel oli elamisõigus või kes omandas elamisõiguse Eestis 2021. aasta 31. märtsi seisuga. Samuti kohaldatakse ELKS-i nende Ühendkuningriigi kodanike perekonnaliikmetele.

Eelnõu § 6 punktiga 27 täiendatakse määruse nr 82 § 9 lõigetega 3–7. Muudatused on seotud eelnõu § 6 punktidega 22 ja 26 ning eelnõu § 11 punktiga 16. Muudatusega sätestatakse täiendavad andmed, mis välismaalasel tuleb pikaajalise viisa taotlemisel esitada, kui tal on lähedasi sugulasi või perekonnaliikmeid (lõige 3) või kui välismaalane on teeninud välisriigi relvajõududes või töötanud välisriigi luure- või julgeolekuteenistustes (lõige 4). Samuti sätestatakse erisused, millisel juhul ei ole eelloetletud andmete (lõige 6 ja 7) või elulooandmete (lõige 5) esitamine nõutud.

Lõikega 3 sätestatakse, et kui välismaalasel, kes taotleb pikaajalist viisat, on lähedasi sugulasi ja perekonnaliikmeid, esitab ta lisaks määruses sätestatud andmetele oma lähedaste sugulaste ja perekonnaliikmete kohta järgmised andmed:

1) suhe taotlejaga;

⁸ [Nõukogu leping 2019/C 384 I/ET](#).

⁹ [Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/38/EÜ, 29. aprill 2004, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust \(EMÜ\) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜEMP's kohaldatav tekst.](#)

¹⁰ [Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus \(EL\) 2023/2667, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid \(EÜ\) nr 767/2008, \(EÜ\) nr 810/2009 ja \(EL\) 2017/2226, nõukogu määruseid \(EÜ\) nr 693/2003 ja \(EÜ\) nr 694/2003 ning Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni seoses viisamenetluse digitaliseerimisega \(ELT L, 7.12.2023, lk 1-43\).](#)

- 2) abikaasa puhul välisriigis sõlmitud abielu aeg ja koht ning registreeritud elukaaslase puhul välisriigis kooselu registreerimise aeg ja koht;
 - 3) eesnimi või -nimed;
 - 4) perekonnanimi või -nimed;
 - 5) sugu;
 - 6) Eesti isikukood või sünniaeg;
 - 7) kodakondsus või kodakondsused;
 - 8) sünnikoht riigi täpsusega;
 - 9) kontaktandmed, sealhulgas kontaktaadress (tänav või talu, maja- ja korterinumber, küla või alev või linn, vald, maakond, riik, sihtnumber), e-posti aadress ja telefoninumber.
- Muudatus on seotud eelnõu § 6 punktiga 26, milles on esitatud muudatuse põhjendused.

Lõikega 4 sätestatakse, et kui taotleja teenib või on teeninud välisriigi relvajõududes, sealhulgas kohustuslikus ajateenistuses, kaadrisõjaväelasena või kuulub välisriigi relvajõudude reservi või kes töötab või on töötanud luure- või julgeolekuteenistuses või teinud nendega koostööd või olnud seotud muul viisil või kes osaleb või on osalenud sõjaväelistes operatsioonides väljaspool Eestit või kes töötab või on töötanud mitteriiklikus relvastatud organisatsioonis või üksuses, esitab lisaks määruses sätestatud andmetele järgmised andmed:

- 1) õppimine sõjaväelistes erikoolides ja -kursustel, sealhulgas kooli või kursuse nimetus ja auaste;
 - 2) kuulumine relvajõudude reservi, sealhulgas riik ja põhjus;
 - 3) osavõtt sõjaväelistest operatsioonidest teiste riikide territooriumil, sealhulgas riik, osalemise aeg, üksuse nimetus ja selle number, missiooni nimetus või selgitus, teenistuskoh, teenistusülesanded;
 - 4) teenistus- või töökäigu kirjeldus, sealhulgas asutuse, organisatsiooni või üksuse nimetus, aadress, teenistus- või ametikoht, teenistusülesanded, asutuse tegevusvaldkond, teenistuse või töötamise periood, sõjaväepileti number ja väljaandmise aeg.
- Muudatus on seotud eelnõu § 6 punktiga 26, milles on esitatud muudatuse põhjendused.

Muudatused on seotud VMS-i muutmise eelnõuga, millega täpsustatakse ja ühtlustatakse VMS-is sätestatud erinevatel alustel esitatavaid taotluste andmeid ning tuuakse andmekogude andmekoosseisud põhimäärusest seaduse tasemele. Muudatusega viiakse määrus nr 82 kooskõlla seadusega.

Lõikes 5 sätestatakse, et elulooandmete esitamist ei nõuta, kui andmed on esitatud varasemalt välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise või pikaajalise viisa taotlemisel ja need ei ole pärast eelmise välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise või pikaajalise viisa taotluse esitamist muutunud. Muudatus on seotud eelnõu § 6 punktiga 22 ja eelnõu § 11 punktiga 16, millega sätestatakse tööandjale kohustus esitada välismaalase elulooandmed lühiajalise Eestis töötamise registreerimise menetluses ning välismaalasele kohustus esitada need andmed pikaajalise viisa taotlemisel. Kui välismaalane taotleb pikaajalist viisat lühiajaliseks töötamiseks, peab tema töötamine olema eelnevalt PPA juures registreeritud. Kuivõrd välismaalase peab lühiajalise Eestis töötamise registreerimise menetluse raames juba oma eluloolised andmed haldusorganile esitama, ei ole mõistlik nõuda, et ta neid andmeid uuesti haldusorganile pikaajalise viisa taotlemisel esitaks. Samuti ei ole mõistlik nõuda elulooandmete uuesti esitamist, kui taotleja on need juba varasema pikaajalise viisa taotlemise menetlemisel esitanud. VMS § 60 kohaselt antakse pikaajaline viisa kuni 12-kuulise kehtivusega ning kogu viibimisaeg pikaajalise viisa alusel ei tohi ületada 548 päeva 730 päeva jooksul, kui välisleping ei sätesta teisiti. Antava viisa kehtivusaja otsustab haldusorgan lähtuvalt taotluse asjaoludest. Praktikas on juhtumeid, kus välismaalane järjestikku pikendab oma

viibimisaega Eestis pikaajalise viisa alusel. Samas ei pruugi välismaalase eluloolised andmed olla muutunud. Sellistel puhkudel, kui taotleja on juba esitanud haldusorganile elulooandmed ning need ei ole pärast seda muutnud, ei ole mõistlik taotlejalt nõuda nende uuesti esitamist.

Lõikes 6 sätestatakse erisus, et välisriigi relvajõududes teenimise ja luure või julgeolekuteenistuses töötamise andmeid ei pea esitama taotleja, kes on NATO liikmesriigi kodanik.

Lõikes 7 sätestatakse, et pereliikmete ja lähedaste sugulaste ning välisriigi relvajõududes teenimise ja luure- või julgeolekuteenistuses töötamise andmete esitamist ei nõuta, kui andmed on esitatud varasemalt pikaajalise viisa taotlemisel ja need ei ole pärast eelmise pikaajalise viisa taotluse esitamist muutunud. Muudatus on seotud eelnõu § 6 punktiga 26. Kui vastavad andmed on välismaalane haldusorganile juba esitanud varasema menetluse raames ning andmetes muutusi ei ole, siis on ebamõistlik nõude samade andmete uuesti esitamist.

Eelnõu § 6 punktiga 28 täiendatakse määruse nr 82 § 10 punkti 4 pärast sõna „isanimi“ sõnadega „, kui see on kantud taotleja reisidokumenti“. Pikaajalise viisa menetluses on oluline isik tuvastada. Teatud kultuuriruumides on isanimi osa isiku nimest. Selliste riikide kodanike puhul on isanimi märgitud ka isiku reisidokumenti. Kuivõrd haldusorgani jaoks on oluline just selliste riikide kodanike isanimi, siis on mõistlik sätestada, et isanime esitamine on vajalik üksnes siis, kui see on kantud taotleja reisidokumenti. Juhul, kui isanimi ei ole reisidokumenti kantud, ei ole taotleja isa nime esitamine tarvilik.

Eelnõu § 6 punktiga 29 täiendatakse määruse nr 82 § 10¹ lõiget 1 punktiga 2¹. Kehtiv määruse nr 82 § 10¹ lõige 1 sätestab loetelu andmetest, mida välismaalane peab haldusorganile esitama, kui ta taotleb tähtajalise elamisloa kehtivuse lõppemisest tuleneva Eestis viibimise õiguse vormistamist. Seda loetelu täiendatakse välismaalase kodakondsuse andmetega. VMS-i § 91¹ kohaselt võib tähtajalise elamisloa kehtivusaja lõppemisest tuleneva viibimisõiguse Eestis vormistada pikaajalise viisana. VMS § 98 sätestab, et viisa andmine vormistatakse viisakleebise kandmisega välismaalase reisidokumenti. Seega arvestades eeltoodut ning viisaeeskirja¹¹ artiklis 27 sätestatut, mis näeb ette viisakleebise masinloetav ala täidetakse nagu see on ette nähtud Rahvusvahelise Tsiviillennundusorganisatsiooni (ICAO) dokumendi 9303¹² 2. osas, tuleb ka tähtajalise elamisloa kehtivuse lõppemisest tuleneva Eestis viibimise õiguse vormistamisel kodakondsuse andmed taotlejalt koguda ning viisakleebisele kanda. Eelnevast tulenevalt on vaja kodakondsuse andmed taotlejalt koguda. Kuivõrd kodakondsuse andmed võivad olla pärast elamisloa taotluse esitamist muutunud ning need on vaja enne viisakleebisele kandmist üle kontrollida.

Eelnõu § 6 punktiga 30 asendatakse määruse nr 82 § 10¹ lõike 1 punktis 3 sõna „isikukood“ sõnaga „sünniaeg“. Kehtiv määruse nr 82 § 10¹ lõige 1 sätestab loetelu andmetest, mida välismaalane peab haldusorganile esitama, kui ta taotleb tähtajalise elamisloa kehtivuse lõppemisest tuleneva Eestis viibimise õiguse vormistamist. Kehtiva korra kohaselt peab välismaalane esitama oma isikukoodi, kuid mitte sünniaja. Arvestades eelnõu § 6 punktis 29 toodud põhjendusi, tuleb viisakleebisele kanda isiku sünniaeg, kuid mitte isikukood. Kuigi isikukoodist on võimalik tuletada välismaalase sünniaeg, nõuaks see tehnilisi arendusi viisaregistris. Eelnevast tulenevalt ei küsita välismaalaselt muudatuste järgselt enam tema isikukoodi, vaid üksnes sünniaega.

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 810/2009, millega kehtestatakse ühenduse viisaeeskiri (viisaeeskiri). – [ELT L 243, 15.09.2009, lk 1–58](#).

¹² [Rahvusvahelise Tsiviillennundusorganisatsiooni \(ICAO\) dokument 9303](#).

Eelnõu § 6 punktiga 31 asendatakse määruse nr 82 § 10² lõikes 1 sõnad „kümme tööpäeva“ sõnadega „30 päeva“. Muudatus on seotud eelnõu § 6 punktiga 11, millega ühtlustatakse PPA-s ja välisesinduses pikaajalise viisa taotluse läbivaatamise tähtajad. Kuna muudatuse järgselt on pikaajalise viisa menetlustähtaeg nii välisesinduses kui ka PPA-s taotlemisel 30 päeva, siis tuleb PPA-s taotlemisel edaspidi esitada pikaajalise viisa taotlus hiljemalt 30 päeva enne viibimisaja lõppemist. Seeläbi on tagatud, et otsus pikaajalise viisa andmise või selle andmisest keeldumise kohta tehakse välismaalase seadusliku viibimisaja jooksul.

Eelnõu § 6 punktiga 32 tunnistatakse kehtetuks määruse nr 82 § 11 lõiked 3 ja 4. Muudus on seotud eelnõu § 6 punktiga 11, millega ühtlustatakse PPA-s ja välisesinduses pikaajalise viisa taotluse läbivaatamise tähtajad. Kuna muudatuse järgselt on pikaajalise viisa menetlustähtaeg nii välisesinduses kui ka PPA-s taotlemisel 30 päeva, siis ei ole lõigetes 3 ja 4 sätestatud erisused pikaajalise viisa menetlustähtaja osas enam vajalikud.

Eelnõu § 6 punktiga 33 täiendatakse määruse nr 82 § 11 lõikega 5, milles sätestatakse et haldusorgan võib taotluse läbivaatamise tähtaega mõjuval põhjusel pikendada kuni 30 päeva võrra. Muudatus tehakse õigusselguse huvides. Ka kehtiva VMS § 34 kohaselt võib haldusorgan menetlustähtaega pikendada, kui menetluses tähtsust omavate asjaolude väljaselgitamine või tõendite kogumine ei ole võimalik sätestatud menetlustähtaja jooksul. Praktikas on juhtumeid, kui välismaalase taotlusega seonduvad asjaolud vajavad täiendavat läbivaatamist. Taotleja huvides on, et haldusorganil oleks vajaduse korral võimalik menetlusaega pikendada asjaolude selgitamiseks. Seda seetõttu, et kahtluste esinemise korral võib haldusorgan viisa andmisest keelduda. Nagu Tallinna Ringkonnakohus on 01.09.2022 kohtuotsuses nr 3-21-1903¹³ sedastanud, ei ole viisamenetluse puhul tegemist menetlusega, kus kõrvaldamata kahtlusi tuleks igal juhul tõlgendada taotleja kasuks. Kui haldusorganil on tarvilik täiendavalt asjaolusid selgitada esinevate kahtluste kõrvaldamiseks, on taotleja huvides seda võimaldada. Määruses täpsustatakse täiendavalt, et taotluse läbivaatamise tähtaja pikendamisest, selle põhjusest ja uuest tähtajast tuleb haldusorganil teavitada taotlejat viivitamata kirjalikult.

Eelnõu § 6 punktiga 34 asendatakse määruse nr 82 § 15 lõikes 7 arv „0,75“ arvuga „0,60“. Määruse nr 82 § 15 sätestab piisavate rahaliste vahendite määra. Lõike 7 esimese lause kohaselt on juhul, kui välismaalane taotleb või omab viisat kaugtöö tegemiseks asukohast sõltumatu töötajana (edaspidi *diginomaad*), piisavate rahaliste vahendite määr 0,75-kordne sotsiaalhoolekande seaduse § 131 lõike 3 alusel kehtestatud toimetulekupiir iga Eestis viibitava päeva kohta. Muudatusega alandatakse piisavate rahaliste vahendite määra ja uueks määraks kehtestatakse 0,60-kordne toimetulekupiir iga Eestis viibitava päeva kohta. Kehtiva määruse kohaselt nõutava sissetuleku määra puhul on Eestis diginomaadidelt nõutav sissetuleku määr EL liikmesriikidest kõige kõrgem.

Tabel 1. Diginomaadi igakuise sissetuleku nõuded EL liimesriikides (allikas: VisaGuide.World)

Hispaania	2140 eurot	Malta	2700 eurot
Rumeenia	3300 eurot	Hispaania	2160 eurot
Tsehhi	2500 eurot	Läti	3432 eurot
Horvaatia	2539 eurot	Ungari	2000 eurot
Portugal	3040 eurot	Kreeka	2500 eurot

¹³ [TLRKO_01.09.2022_3-21-1903](#), p 13.

Itaalia	2500 eurot	Eesti	4500 eurot
---------	------------	-------	------------

Ka hinnatset arvestades on Eestis diginomaadidelt nõutav sissetuleku määr oluliselt kõrgem kui teistel riikidel. Lätiga võrreldes on see Eestis suurusjärgus 15% suurem, ülejäänud riikide keskmisest aga 50-60% kõrgem.

Tabel 2. Diginomaadi sissetuleku nõue korrigeerituna palga ja hinnatasemega (allikas: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

Kehtiv sissetuleku nõue on saanud oluliseks takistuseks diginomaadide Eestisse tulekukul. Hinnanguliselt on diginomaadide seniseks panuseks Eestis majandusse 12–19 miljonit eurot ning nad on oluliseks panustajaks Eesti turismisektori lisandväärtuse kasvus ja teenuste ekspordis. Arvestades kaugtöö tegijate panust Eesti majandusse, on mõistlik viia nende igakuise sissetuleku nõue teiste EL liikmesriikidega sarnasemale tasemele. Samas, kuna tegemist on isikutega, kellel puudub Eestiga otsene side (kutsuja näol) ning võttes arvesse, et neile väljastatav viisa võimaldab Eestis viibida pikemaajaliselt kuni aasta, on võimaliku väärkasutamise ennetamiseks mõistlik jätta nõutava sissetuleku määr selliseks, et see oleks jätkuvalt pigem kõrge võrreldes teiste EL liikmesriikidega.

Eelnõu §-ga 7 muudetakse määrust nr 7.

Eelnõu § 7 punktiga 1 asendatakse määruse preambulis asendatakse tekstiosa „ punktide 1, 2, 7 ja 8“ tekstiosaga „§ 224 lõike 1 punktide 1, 2 ja 7–9“. Muudatus on seotud VMS-i muutmise eelnõuga, millega lisatakse VMS-i § 224 lõikesse 1 volitusnorm, mis võimaldab reguleerida töötukassa loa taotlemise korda ja tähtaega ning taotluses esitatavate andmete ja taotlusele lisatavate tõendite loetelu valdkonna eest vastutava ministri määrusega. Muudatusega viiakse määruse nr 7 preambul kooskõlla seadusega.

Eelnõu § 7 punktiga 2 täiendatakse määruse nr 7 § 3 lõige 1 sõnastust ning täpsustatakse, et kõnesoleva määruse alusel esitatud elamisloa taotlus peab olema täidetud loetavalt ja üheselt mõistetavalt. Muudatus on tehniline ja tehakse teiste VMS-i alusel antud rakendusaktidega sõnastuse ühtlustamise ning õigusselguse eesmärgil. Analoogne sõnastus on näiteks juba kasutusel kehtiva määruse nr 82 § 2 lõikes 2 ja määruse nr 64 § 2 lõikes 1.

Eelnõu § 7 punktiga 3 täiendatakse määruse nr 7 § 3 lõiget 7 pärast sõna „leping“ sõnadega „või ta on ravikindlustuse seaduse kohaselt kohustusliku ravikindlustusega kindlustatud isik“. Kehtiva määruse nr 7 § 3 lõike 7 kohaselt kinnitab taotleja taotluse allkirjastamisega, et tal on VMS-i §-s 120 sätestatud nõuetele vastav ravikulukindlustuse leping. Muudatusega

täpsustatakse, et isik võib olla ka ravikindlustuse seaduse kohaselt kohustusliku ravikindlustusega kindlustatud isik. Seda näiteks juhul, kui ta juba töötab Eestis. Topelt ravikulude kindlustust välismaalasel ei nõuta. Määruse muudatuse puhul ei ole tegemist elamisloamenetluse uuendusega, vaid määrus viiakse kooskõlla VMS-i § 120 lõikega 9 ja praktikas toimuvaga.

Eelnõu § 7 punktiga 4 muudetakse määruse nr 7 § 5 lõige 4. Määruse nr 7 § 5 lõike 4 kohaselt annab välismaalane oma allkirjanäidise tähtjalise elamisloa andmise menetluse käigus, kui PPA algatab elamisloa menetluse VMS-i §-s 210³ alusel ja kui taotluse esitamine ei ole haldusorgani poolt nõutud. Muudatus on seotud VMS-i muutmise eelnõuga, millega lisatakse VMS-i § 213 lõige 1³, mille kohaselt algatab PPA VMS-i § 210³ alusel tähtjalise elamisloa menetluse ilma välismaalase tähtjalise elamisloa taotluseta. Muudatusega viiakse määrus nr 7 kooskõlla seadusega ja reguleeritakse allkirjanäidise andmine juhul, kui isik ei ole tähtjalise elamisloa taotlust esitanud. Sellisel juhul annab välismaalane oma allkirjanäidise tähtjalise elamisloa menetluse käigus.

Eelnõu § 7 punktiga 5 asendatakse määruse nr 7 § 8 lõikes 3 sõna „isikul“ sõnaga „välismaalasel“. VMS-i § 215 kohaselt esitab välismaalane reeglina tähtjalise elamisloa taotluse Eesti välisesindusele. VMS-i § 216 kohaselt võib välismaalane teatud juhtudel esitada tähtjalise elamisloa taotluse PPA-le¹⁴. Kehtiva määruse nr 7 § 8 lõike 3 kohaselt, kui välismaalane esitab tähtjalise elamisloa taotluse PPA-le VMS-i § 216 lõike 1 punktis 2 nimetatud juhul, peab ta lisama taotlusele põhjendused, miks tal ei ole võimalik esitada tähtjalise elamisloa taotlust Eesti välisesindusele ning asjaolusid tõendavate dokumentide koopiad. Kuna Eesti tähtjalist elamisluba saab taotleda üksnes välismaalane, siis on õigem kasutada sättes sõna „isik“ asemel sõna „välismaalane“. Muudatus on tehniline ja tehakse õigusselguse eesmärgil.

Eelnõu § 7 punktiga 6 jäetakse määruse nr 7 § 8 lõike 5 esimest lausest välja sõna „andmise“ ja täiendatakse lauset pärast sõna „isikusamasust“ sõnaga „tähtjalise“. Kehtiva määruse nr 7 § 8 lõike 5 kohaselt, kui tähtjalise elamisloa andmise menetlus on algatatud VMS-i § 210³ alusel, tuvastatakse välismaalase isik või kontrollitakse tema isikusamasust elamisloa menetluse käigus ning võetakse biomeetrilised andmed, kui see on nõutud, haldusorganis. Muudatus on tehniline ja sellega täpsustatakse sätte sõnastust. Sõna „andmise“ jäetakse välja põhjusel, et sätte sõnastusest ei tekiks välismaalasel ootust, et elamisloamenetluse, mis on algatatud VMS-i § 210³ alusel, ainus tulem saabki olla elamisloa andmine. Tegelikult on ka selle elamisloa menetluse tulemusel võimalik jõuda elamisloa andmisest keeldumise otsuseni. Sätte täiendamine sõnaga „tähtjalise“ tehakse ühtlustamise eesmärgil, et oleks üheselt arusaadav, et tegemist on tähtjalise elamisloa menetluse käigus tehtud toimingutega.

Eelnõu § 7 punktidega 7, 9–11, 13, 26–29, 39, 41, 43–46, 52–55 ja 59 täiendatakse määruse nr 7 § 9 lõiget 1 punktiga 6, § 11 lõiget 1 punktiga 6, § 12 lõiget 1 punktiga 5, § 13 lõiget 1 punktiga 2¹, § 14 lõiget 1 punktidega 3 ja 4, § 16 lõiget 1 punktiga 5, § 17 punktiga 4, § 19 punktiga 4, § 20 lõiget 1 punktiga 3, § 29 lõiget 1 punktiga 4, § 31 lõiget 1 punktiga 4, § 32 lõiget 1 punktiga 4, § 33 lõiget 1 punktiga 3, § 34 lõiget 1 punktiga 3, § 35 lõiget 1 punktiga 5, § 36 lõiget 1 punktiga 4, § 39 punktiga 3, § 40 punktiga 3 ning § 46 lõiget 1 punktiga 3. Määruse nr 7 § 9 lõige 1 sätestab loetelu dokumentidest, mis tuleb esitada tähtjalise elamisloa taotlemise

¹⁴ VMS-i § 216 lõike 1 kohaselt võib PPA-st tähtjalist elamisluba taotleda:

- 1) välismaalane, kellel on Eestis viibimiseks seaduslik alus;
- 2) ebaseaduslikult riigis viibiv välismaalane, kellel puudub mõjuval põhjusel võimalus esitada tähtjalise elamisloa taotlus Eesti välisesindusele, välja arvatud juhul, kui tema lahkumiskohustus kuulub sundtäitmisele.

korral elama asumiseks alaliselt Eestis elava abikaasa või registreeritud elukaaslase juurde, § 11 lõige 1 sätestab loetelu dokumentidest, mis tuleb esitada tähtajalise elamisloa taotlemise korral vanema või vanavanema elama asumiseks täisealise lapse või lapselapse juurde, § 12 lõige 1 sätestab loetelu dokumentidest, mis tuleb esitada tähtajalise elamisloa taotlemise korral eestkostetava elama asumiseks eestkostja juurde, § 13 lõige 1 sätestab loetelu dokumentidest, mis tuleb esitada tähtajalise elamisloa taotlemise korral õppimiseks, § 14 lõige 1 sätestab loetelu dokumentidest, mis tuleb esitada tähtajalise elamisloa taotlemise korral töötamiseks, § 16 lõige 1 sätestab loetelu dokumentidest, mis tuleb esitada tähtajalise elamisloa taotlemise korral ettevõtluseks, § 17 sätestab loetelu dokumentidest, mis tuleb esitada suurinvestoril tähtajalise elamisloa taotlemise korral ettevõtluseks, § 19 sätestab loetelu dokumentidest, mis tuleb esitada tähtajalise elamisloa taotlemise korral välislepingu alusel, § 20 lõige 1 sätestab loetelu dokumentidest, mis tuleb esitada tähtajalise elamisloa taotlemise korral püsivalt Eestisse elama asumiseks, § 29 lõige 1 sätestab loetelu dokumentidest, mis tuleb esitada tähtajalise elamisloa pikendamise taotlemise korral, kui tähtajaline elamisluba on antud elama asumiseks alaliselt Eestis elava abikaasa või registreeritud elukaaslase juurde, § 31 lõige 1 sätestab loetelu dokumentidest, mis tuleb esitada tähtajalise elamisloa pikendamise taotlemise korral, kui tähtajaline elamisluba on antud vanema või vanavanema elama asumiseks alaliselt Eestis elava täisealise lapse või lapselapse juurde, § 32 lõige 1 sätestab loetelu dokumentidest, mis tuleb esitada tähtajalise elamisloa pikendamise taotlemise korral, kui tähtajaline elamisluba on antud eestkostetava elama asumiseks alaliselt Eestis elava eestkostja juurde, § 33 lõige 1 sätestab loetelu dokumentidest, mis tuleb esitada tähtajalise elamisloa pikendamise taotlemise korral, kui tähtajaline elamisluba on antud õppimiseks, § 34 lõige 1 sätestab loetelu dokumentidest, mis tuleb esitada tähtajalise elamisloa pikendamise taotlemise korral, kui tähtajaline elamisluba on antud töötamiseks, § 35 lõige 1 sätestab loetelu dokumentidest, mis tuleb esitada tähtajalise elamisloa pikendamise taotlemise korral, kui tähtajaline elamisluba on antud ettevõtluseks, § 36 lõige 1 sätestab loetelu dokumentidest, mis tuleb esitada tähtajalise elamisloa pikendamise taotlemise korral, kui tähtajaline elamisluba on antud ettevõtluseks suurinvestorile, § 39 sätestab loetelu dokumentidest, mis tuleb esitada tähtajalise elamisloa pikendamise taotlemise korral, kui tähtajaline elamisluba on antud välislepingu alusel, § 40 sätestab loetelu dokumentidest, mis tuleb esitada tähtajalise elamisloa pikendamise taotlemise korral, kui tähtajaline elamisluba on antud püsivalt Eestis elamiseks ja § 46 lõige 1 sätestab loetelu dokumentidest, mis tuleb esitada pikaajalise elaniku elamisloa ja selle taastamise taotlemise korral.

Esitamisele kuuluvate dokumentide loetelu täiendatakse kõigis nimetatud sätetes dokumendiga taotleja legaalse sissetuleku kohta taotluse esitamisele vahetult eelnenud kuue kuu jooksul, millest nähtub vähemalt sissetuleku suurus, regulaarsus ja allikad. Praktikas küsib PPA tähtajalise elamisloa ja selle pikendamise taotlejatelt üldjuhul sissetuleku tõendamiseks pangakonto väljavõtet viimase kuue kohta. Vastava dokumendi põhjal on haldusorganil võimalik hinnata taotleja rahaliste vahendite olukorda. Samuti kontrollida, kas taotleja elab püsivalt Eestis. Muudatusega viiakse määruse sõnastus kooskõlla praktikaga ning muudatus tehakse õiguselguse eesmärgil.

Lisaks täiendatakse **eelnõu § 7 punktiga 13** määruse nr 7 § 14 lõiget 1 punktiga 4, mille kohaselt tuleb tähtajalise elamisloa taotlemise korral töötamiseks esitada VMS-i tähenduses välismaalase Eestis töötamist tõendav dokument. Selliseks dokumendiks võib näiteks olla tööleping, töandja kinnitus siduva tööpakkumise osa, võlaõiguslik leping. Eeltoodud määruse muudatuse puhul ei ole tegemist elamisloa menetluse uuendusega, vaid õiguskord viiakse kooskõlla praktikas toimuvaga. Ka seda dokumenti küsitakse praegu praktikas töötamise eesmärgil tähtajalise elamisloa taotlejalt. Muudatuse tulemusena on taotlejal edaspidi olemas

teadmine, et vastav dokument tuleb taotlemisel esitada. Muudatus tehakse õigusselguse eesmärgil.

Eelnõu § 7 punktiga 8 täiendatakse määruse nr 7 § 9 lõike 2 punkti 4 pärast sõnu „perekonnanimi või -nimed“ sõnaga „kodakondsus“. Määruse nr 7 § 9 lõige 2 sätestab loetelu andmetest, mis peavad nähtuma abikaasa kutselt, kelle juurde elama asumiseks elamisluba taotletakse. Punkti 4 kohaselt peavad kutselt nähtuma andmed kutsuja välisriigis sõlmitud varasemate abielude kohta, sealhulgas endise abikaasa või registreeritud elukaaslase eesnimi või -nimed ja perekonnanimi või -nimed, Eesti isikukood või sünniaeg ja abielu või registreeritud kooselu kestus. Muudatusega täiendatakse seda loetelu selliselt, et esitada tuleb andmed ka kutsuja endise abikaasa või registreeritud elukaaslase kodakondsuse kohta. Muudatus on vajalik, et haldusorganil oleks võimalik hinnata taotlejaga seonduvaid asjaolusid tervikuna.

Eelnõu § 7 punktiga 12 täiendatakse määruse nr 7 § 14 lõike 1 sissejuhatavat osa pärast tekstiosa „punkti 4“ tekstiosaga „või § 176²“. Muudatus on seotud eelnõu § 7 punktide 13 ja 15 muudatusega, millega tunnistatakse kehtetuks määruse nr 7 § 14 lõige 2² ja mille kohaselt esitab välismaalane, kes taotleb elamisluba lühiajaliseks töötamiseks VMS-i § 176² alusel PPA-le töölepingu. Eelnõu § 7 punktiga 13 täiendatakse määruse nr 7 § 14 lõikes 1 sätestatud loetelu dokumentidest, mis tuleb esitada, kui välismaalane taotleb elamisluba töötamiseks VMS-i § 118 lõike 4 alusel. Muudatustega ühtlustatakse määruse nr 7 teksti ja viiakse tähtajalise elamisloa töötamiseks taotlemisel nõutavad dokumendid kokku ühte sättesse. Muudatus tehakse õigusselguse eesmärgil.

Eelnõu § 7 punktiga 14 jäetakse määruse nr 7 § 14 lõikest 2 välja sõnad „ning Eesti Töötukassa loa töökoha täitmiseks välismaalasega“. Kehtiva sätte kohaselt esitab tööandja, kes soovib välismaalast tööle võtta, PPA-le kirjaliku kutse välismaalase tööle võtmise kohta tähtajalise elamisloa töötamiseks saamiseks ning Eesti Töötukassa (edaspidi *Töötukassa*) loa töökoha täitmiseks välismaalasega. Muudatus on seotud VMS-i muutmise eelnõuga, millega täiendatakse VMS-i § 177 lõigetega 6 ja 7 ning millega sätestatakse PPA ja töötukassa andmevahetuse õiguslikud alused. Muudatusega viiakse määrus nr 7 kooskõlla seadusega. Muudatuse tulemusena ei pea tööandja enam PPA-le eraldi töötukassa luba edastama, vaid PPA saab vajalikud andmed tänu ETR-i ja töötukassa andmekogu andmevahetusele. Muudatus vähendab tööandjate halduskoormust ja riigiasutuste töökoormust ning muudab taotlemise kõikide jaoks lihtsamaks ja mugavamaks. Muudatus on planeeritud jõustuma 1. jaanuaril 2029, kui on valminud ETR-i ning töötukassa andmekogude andmevahetuslahendused.

Eelnõu § 7 punktiga 15 tunnistatakse kehtetuks määruse nr 7 § 14 lõiked 2¹ ja 2². Määruse nr 7 § 14 lõike 2¹ kohaselt ei pea Eesti Töötukassa luba esitama, kui välismaalane taotleb tähtajalist elamisluba lühiajaliseks töötamiseks VMS-i § 176² alusel. Määruse nr 7 § 14 lõike 2² kohaselt esitab välismaalane, kes taotleb elamisluba lühiajaliseks töötamiseks VMS-i § 176² alusel¹⁵ PPA-le töölepingu. Eelnõu § 7 punkti 13 muudatustega tuleb edaspidi kõikidel töötamise

¹⁵ VMS-i § 176² lõike 1 kohaselt võib tähtajalise elamisloa lühiajaliseks töötamiseks kuni kaheks aastaks anda välismaalasele, kui:

- 1) ajutise viibimisalusega välismaalane on vahetult enne elamisloa taotlemist töötanud Eestis lühiajalise töötamise registreerimise alusel vähemalt üheksa kuud;
- 2) töötamine jätkub lühiajalise töötamise registreerinud tööandja juures, kes on enne tähtajalise elamisloa taotlemist registreerinud ajutise viibimisalusega välismaalase lühiajalise töötamise;
- 3) tööandja on usaldusväärne;
- 4) tööandja on maksnud välismaalasele registreeritud lühiajalise töötamise perioodi jooksul käesoleva seaduse §-s 107 sätestatud nõuetele vastavat töötasu.

eesmärgil tähtajalise elamisloa taotlejatel esitada VMS-i tähenduses välismaalase Eestis töötamist tõendav dokument, milleks võib olla ka tööleping. Seega puudub vajadus selle erisuse sätestamiseks juhtudeks, kui välismaalane taotleb tähtajalist elamisluba lühiajaliseks Eestis töötamiseks VMS § 176² alusel.

Eelnõu § 7 punktiga 16 tunnistatakse kehtetuks määruse nr 7 § 14 lõike 3 punkt 11, lõige 4 ja lõike 7 punkt 3 ning **punktiga 49** tunnistatakse kehtetuks määruse nr 7 § 34 lõige 4. Määruse nr 7 § 14 lõike 3 punkti 11 kohaselt teeb tööandja kutsel välismaalase tööle võtmise kohta märke, et tööandja tegutseb iduettevõttena.

Määruse nr 7 § 14 lõike 7 punkti 3 kohaselt kinnitab tööandja, kes soovib tööle võtta tähtajalist elamisluba töötamiseks taotlevat sportlast, treenerit, spordikohtunikku või sporditöötajat VMS-i § 177 ning § 178 lõigete 1 ja 2 kohaldamata jätmiseks kutse allkirjastamisega spordialaliidu nõusolekut välismaalase Eestisse tööle asumise kohta.

Määruse muudatuste puhul ei ole tegemist elamisloamenetluse uuendusega, vaid õiguskord viiakse kooskõlla praktikas toimuvaga. Kehtiv regulatsioon sätestab, et töötamise eesmärgil tähtajalise elamisloa või selle pikendamise taotlemisel esitab tööandja kutses andmed töötamise kohta, sealhulgas elamisluba töötamiseks taotlemise alus. Muudatusega viiakse määrus kooskõlla praktikaga. Praktikast puudub vajadus teha tööandja kutses eraldi märget selle kohta, et tööandja tegutseb iduettevõttena. PPA-le piisab, kui tööandja kutsel on märgitud elamisloa taotlemise alus töötamine iduettevõttes. Sellest koos ekspertkomisjonile esitatud taotluse numbriga piisab, et tuvastada ja kontrollida, kas tegemist on tööandjaga, kes tegutseb iduettevõttena. Muudatus, millega tunnistatakse kehtetuks määruse nr 7 § 14 lõike 7 punkt 3, on seotud eelnõu § 7 punktis 23 esitatud muudatusega. Muudatused tehakse õigusselguse eesmärgil.

Määruse nr 7 § 14 lõike 4 kohaselt kinnitab tööandja, kes soovib tööle võtta VMS-i § 176¹ alusel tähtajalist elamisluba töötamiseks taotlevat välismaalast, kutse allkirjastamisega, et tal on deposiidis vahendeid vähemalt kümne protsendi ulatuses välismaalase töötasufondist. Määruse nr 7 § 34 lõike 4 kohaselt esitab tööandja sama kinnituse ka tähtajalise elamisloa töötamiseks pikendamise kutses. Muudatus on seotud VMS-i muutmise eelnõuga, millega tunnistatakse kehtetuks VMS-i § 106 lõikes 8¹ ja 9 ning § 176¹ lõikes 2¹ ja 3 sätestatud deposiidi või garantii nõue. Muudatusega viiakse määrus nr 7 kooskõlla seadusega.

Eelnõu § 7 punktiga 17 asendatakse määruse nr 7 § 14 lõikes 9, § 16 lõikes 3 ja § 35 lõikes 3 sõnad „ekspertkomisjoni arvamuse või vastavad andmed, sealhulgas ekspertkomisjoni“ sõnadega „ekspertkomisjoni arvamuse või vastavad andmed, sealhulgas ekspertkomisjonile esitatud“. Muudatus on tehniline ja tehakse õigusselguse eesmärgil. Määruses võetakse kasutusele sõna „ekspertkomisjon“ asemel sõna „ekspertkomisjon“¹⁶. Samuti täpsustatakse, et tähtajalist elamisluba ettevõtluseks või töötamiseks iduettevõttes taotlev välismaalane peab tähtajalise elamisloa taotlusele lisama ekspertkomisjonile esitatud taotluse numbril. Kehtivast sõnastusest saab välja lugeda, et välismaalane peab tähtajalise elamisloa taotlemisel esitama ekspertkomisjoni esitatud taotluse numbril. Tegelikult ekspertkomisjon taotlust ei esita, taotlus esitatakse ekspertkomisjonile ja kui see on esitatud, saab taotlus automaatselt numbril. Selleks ajaks, kui välismaalane hakkab taotlema tähtajalist elamisluba, on tal olemas ekspertkomisjoni

¹⁶ Sama termin võeti kasutusele siseministri 16. jaanuari 2024 määruses nr 2 „Iduettevõtte või kasvuettevõtte määratlusele vastavuse hindamise tingimused ja kord ning selleks esitatavate andmete ja tõendite loetelu ning nende esitamise nõuded“.

arvamus ja ta lisab tähtajalise elamisloa taotlusele numbri, mille saab tema poolt ekspertkomisjonile esitatud taotlus.

Eelnõu § 7 punktiga 18 muudetakse määruse nr 7 § 14 lõiget 10¹. Sätte kohaselt võib PPA nõuda äriühingult, kes soovib võtta tööle tähtajalist elamisluba töötamiseks kasvuettevõttes taotleva välismaalase, kirjalikku selgitust selle kohta, kuidas äriühing vastab VMS-i § 106³ lõikes 1¹⁷ sätestatud kasvuettevõtte määratlusele. Muudatusega viiakse määrus nr 7 kooskõlla 1. märtsil 2024 jõustunud määrusega nr 2, millega sätestati, et ettevõtte vastamist VMS-i § 106³ lõikes 1 sätestatud tingimustele hindab sarnaselt iduettevõttele ekspertkomisjon. Enne selle määruse jõustumist hindas ettevõtte vastamist kasvuettevõttele ettenähtud tingimustele PPA. Eeltoodust tulenevalt on vaja muuta ka määrust nr 7.

Eelnõu § 7 punktidega 19–21 ja 22 asendatakse määruse nr 7 § 14 lõike 11 punktis 1 sõnad „kaks aastat“ tekstiosaga „12 kuud“, lõige 12 muudetakse ja lõikes 13 asendatakse sõna „üheaastase“ sõnaga „kuuekuulise“ ning sõnad „üheks aastaks“ sõnadega „kuueks kuuks“. Muudatus on seotud välismaalaste seaduse muutmise seaduse (Euroopa Liidu sinine kaart) eelnõuga¹⁸, millega võeti Eesti õigusesse üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. oktoobri 2021. aasta direktiiv (EL) 2021/1883, mis käsitleb kolmandate riikide kodanike kõrget kvalifikatsiooni nõudva töö eesmärgil riiki sisenemist ja seal elamise tingimusi ja millega tunnustatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 2009/50/EÜ¹⁹.

Määruse nr 7 § 14 lõike 11 punkti 1 kohaselt ei pea tööandja PPA-le esitama Eesti Töötukassa luba töökoha täitmiseks välismaalasega, kui ta soovib tööle võtta EL sinist kaarti taotleva välismaalase, kes on elanud Eestis EL sinise kaardi alusel vähemalt kaks aastat järjest ja kellel on kehtiv EL sinine kaart. Kuna direktiivi uues sõnastuses on kaheaastase töötamise nõue asendatud 12-kuulise töötamise nõudega, on vaja vastav muudatus teha ka rakendusaktis.

Punktiga 20 tunnustatakse kehtetuks määruse nr 7 § 14 lõige 11, sest määruses nr 7 ei ole vaja eraldi sätestada tööandja kohustust selle kohta, millal tööandja ei pea PPA-le esitama Eesti Töötukassa luba. Tulevikus saab PPA Eesti Töötukassa loa andmed neilt tööandjatelt, kelle puhul on see nõutav, PPA ja töötukassa andmekogude andmevahetuse tulemusena. Muudatus on seotud eelnõu § 7 punktiga 25. Muudatus jõustub 1. jaanuaril 2029. Muudatusega viiakse määrus nr 7 kooskõlla seadusega.

Määruse nr 7 § 14 lõike 12 kohaselt esitab välismaalane, kes taotleb tähtajalist elamisluba töötamiseks VMS-i § 190¹ alusel²⁰, või tema tööandja esitab lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud dokumentidele pädeva asutuse hinnangu või otsuse või andmed välismaalase kõrgema kutsekvalifikatsiooni tunnustamise kohta või dokumendid või andmed, mis tõendavad välismaalase vähemalt viieaastast erialase töö kogemust. Kuna direktiivi uues sõnastuses

¹⁷ VMS-i § 106³ lõike 1 kohaselt on kasvuettevõtte käesoleva seaduse tähenduses tegevust kasvatav Eestis registreeritud äriühing või välismaa äriühingu Eesti äriregistrisse kantud filiaal, mille eesmärk on sellise suure globaalse kasvupotentsiaaliga, tehnoloogial põhineva, innovaatilise ja korratava ärimudeli edasiarendamine, mis aitab oluliselt kaasa Eesti ettevõtluskeskkonna arengule ning mis vastab järgmistele tingimustele:

- 1) on tegutsenud vähemalt kümme aastat;
- 2) Eestis töötab vähemalt 50 töötajat;
- 3) on maksnud Eestis viimasel aastal tööjõumakse vähemalt üks miljon eurot ja
- 4) tööjõumaksude kumulatiivne kasv viimase kolme aasta jooksul on 20 protsenti.

¹⁸ [349 SE](#).

¹⁹ [ELT L 382, 28.10.2021, lk 1–38](#).

²⁰ VMS-i § 190¹ kohaselt on Euroopa Liidu sinine kaart elamisluba töötamiseks, mis antakse välismaalasele Eestis elamiseks ja töötamiseks kõrget kvalifikatsiooni nõudval ameti- või töökohal.

täpsustati kvalifikatsiooninõudeid, millele EL sinist kaarti taotlev välismaalane peab vastama, on vaja vastav muudatus teha ka rakendusaktis.

Määruse nr 7 § 14 lõike 13 kohaselt kinnitab tööandja, kes soovib tööle võtta EL sinist kaarti taotlevat välismaalast, kutse allkirjastamisega, et on sõlminud välismaalasega vähemalt üheaastase kehtivusajaga töölepingu või teinud tööpakkumise, millega väljendab tahet olla sõlmitava lepinguga õiguslikult seotud ja kohustub välismaalase vähemalt üheks aastaks tööle võtma sõlmitud lepingus või tehtud tööpakkumises kindlaks määratud kõrgemat kvalifikatsiooni nõudvale töökohale. Kuna direktiivi uues sõnastuses on üheaastase kehtivusajaga töölepingu või tööpakkumise nõue asendatud kuuekuulise töölepingu või tööpakkumise nõudega, on vaja vastav muudatus teha ka rakendusaktis.

Eelnõu § 7 punktiga 23 tunnistatakse kehtetuks määruse nr 7 § 14 lõige 15. Määruse nr 7 § 14 lõige 15 sätestab täiendavad andmed, mis tuleb esitada vastuvõtval perekonnal, kes soovib tööle võtta lapsehoidja-koduabilist, kirjalikule kutsele lisatud lepingus. Muudatus on seotud VMS-i muutmise eelnõuga, millega tunnistatakse kehtetuks VMS-i § 181⁴²¹mis sätestab lapsehoidja-koduabilisena Eestis tegutsemise erisused. Muudatusega viiakse määrus nr 7 kooskõlla seadusega.

Eelnõu § 7 punktiga 24 täiendatakse määruse nr 7 § 14 lõikega 16, mille kohaselt tähtajalise elamisloa taotlemise korral töötamiseks sportlasena, treenerina, spordikohtunikuna või sporditöötajana tuleb esitada lisaks sama paragrahvi lõikes 3 nimetatud kutsele spordialaliidu nõusolek, kui välismaalase tööandja ei ole spordialaliit. Muudatus on vajalik selleks, et viia tänane praktika ja määrus kooskõlla VMS-i § 181 lõike 1 punktis 7 sätestatuga. VMS-i § 181 lõike 1 punkt 7 näeb ette Eesti Töötukassa loa ja palgakriteeriumi nõuetest erandi kohaldamise võimaluse, kui tegemist on erialase tegevusega sportlasena, treenerina, spordikohtunikuna või sporditöötajana spordialaliidu kutsel. Praktikas esineb olukordi, kus tööandja kutse esitab PPA-le spordiklubi mitte spordialaliit. Seega on sellistel juhtudel, kus tööandja kutse esitab spordiklubi mitte spordialaliit, esitatud lisaks spordiklubi kutsele ka spordialaliidu nõusolek. Määruse muudatuse puhul ei ole tegemist elamisloamenetluse uuendusega, vaid õiguskord viiakse kooskõlla praktikas toimuvaga.

Eelnõu § 7 punktiga 25 täiendatakse määruse nr 7 § 15 lõike 1 sissejuhatavat lauseosa pärast sõna „Töötukassale“ sõnadega „PPA elektroonilise kanali kaudu“. Määruse nr 7 § 15 lõike 1 kohaselt esitab Eesti Töötukassa loa taotlemisel tööandja Eesti Töötukassale kirjaliku taotluse, mis sisaldab sättes loeteletud andmeid. Muudatus on seotud VMS-i muutmise eelnõuga, millega täiendatakse VMS-i § 177 lõigetega 6 ja 7 ning milles reguleeritakse PPA ja töötukassa andmekogude andmevahetust. Praegu täidab tööandja, kes soovib võtta välismaalase tööle, töötukassa loa taotluse Wordi failis ja edastab selle töötukassale digiallkirjastatult e-posti teel. Pärast seda, kui töötukassa on andnud loa töökoha täitmiseks välismaalasega, saadab tööandja selle loa omakorda PPA-le digiallkirjastatult e-posti teel, lisades tööandja kutse. Muudatuse tulemusena esitab tööandja edaspidi töötukassa loa taotluse töötukassale PPA elektroonilise kanali kaudu. See tähendab ühtlasi, et tööandja ei pea töötukassa luba enam ise eraldi hiljem PPA-le edastama, vaid PPA saab vajalikud andmed tänu ETR-i ja töötukassa andmekogu andmevahetusele. Muudatus jõustub 1. jaanuaril 2029. Muudatusega viiakse määrus nr 7 kooskõlla seadusega.

²¹ VMS-i § 181⁴ sätestab lapsehoidja-koduabilisena Eestis tegutsemise erisused.

Eelnõu § 7 punktiga 30 täiendatakse määruse nr 7 § 20 lõikega 1¹. Muudatus on seotud Määruse nr 7 § 20 lõike 1 täiendamisega, millega lisatakse tähtajalise elamisloa taotlemisel püsivalt Eestisse elama asumiseks lisadokumendina legaalse sissetuleku suurust tõendava dokumendi esitamise kohustus. Kuna nimetatud alusel saavad tähtajalist elamisluba taotleda ka Eesti taasiseseisvumise ajal juba Eestis elanud isiku, tehakse nende isikute osas erand ja sätestatakse, et kui isikul, kes asus Eestisse elama enne 1990. aasta 1. juulit ja kes ei ole pärast nimetatud kuupäeva lahkunud elama mõnda teise riiki, puudub legaalne sissetulek, peab ta tõendama muid elatusvahendeid või esitama kirjaliku kinnituse elatusvahendite puudumise kohta.

Eelnõu § 7 punktiga 31 tunnistatakse kehtetuks määruse nr 7 § 20 lõige 3 ja **punktiga 32** muudetakse sama paragrahvi lõike 4 esimest lauset. Määruse nr 7 § 20 lõike 3 kohaselt esitab VMS-i §-s 210³ nimetatud juhul välismaalane PPA nõudmisel tähtajalise elamisloa taotluse. Lõike 4 esimese lause kohaselt esitab VMS-i §-s 210³ nimetatud juhul välismaalane dokumendid ja andmed, mis tõendavad elamisloa andmise aluseks olevaid asjaolusid. Muudatused on seotud VMS-i muutmise eelnõuga, millega lisatakse VMS-i § 213 lõige 1³, mille kohaselt algatab PPA VMS-i § 210³ alusel tähtajalise elamisloa menetluse ilma välismaalase tähtajalise elamisloa taotluseta. Seega tunnistatakse määruse nr 7 § 20 lõige 3 kehtetuks, kuna seadus välistab tähtajalise elamisloa taotluse esitamise ja lõike 4 esimese lausega reguleeritakse, et kui tähtajalise elamisloa menetlus on algatatud VMS-i § 210³ alusel, esitab välismaalane tähtajalise elamisloa andmise aluseks olevaid asjaolusid tõendavad dokumendid ja andmed tähtajalise elamisloa menetluse käigus. Muudatusega viiakse määrus nr 7 kooskõlla seadusega.

Eelnõu § 7 punktiga 33 täiendatakse määruse nr 7 § 21 pealkirja enne sõna „elamisloa“ sõnaga „Tähtajalise“. Muudatus on tehniline ja see tehakse õigusselguse eesmärgil.

Eelnõu § 7 punktiga 34 täiendatakse määrust nr 7 uue §-ga 22¹, millega reguleeritakse tähtajalise elamisloa taotlemise korral kriminaalkorras karistamise kohta esitatavad lisadokumendid.

Lõikega 1 sätestatakse, et vähemalt 14-aastane taotleja esitab tähtajalise elamisloa taotlemise korral dokumendi taotleja välisriigis kriminaalkorras karistamise kohta. Dokumendi välisriigis kriminaalkorras karistamise kohta peavad esitama kõik vähemalt 14-aastased tähtajalise elamisloa taotlejad ja tõend hõlmab infot ka selle kohta, et isikut ei ole välisriigis kriminaalkorras karistatud. Vanuse piirang tuleneb Eesti karistusõigusest, mille kohaselt on süüvõimeline vähemalt 14-aastane isik²². Esitada tuleb dokument, mis on välja antud välismaalase päritoluriigi poolt, sõltuvalt sellest, millisest riigist välismaalane Eestisse saabub. Kriminaalkorras karistamise või karistamise puudumist tõendava dokumendi esitamine on vajalik, et haldusorganil oleks võimalik hinnata taotlejaga seonduvaid asjaolusid tervikuna. VMS-i § 13 lõike 1 kohaselt on rändemenetluse eesmärk tagada, et välismaalase Eesti saabumine ja siin viibimine oleks kookõlas avalike huvidega ning vastaks avaliku korra ja riigi julgeoleku kaitse vajadusele. Tulenevalt muutunud julgeolekuolukorrast on haldusorganil vajalik põhjalikumalt ennetavalt veenduda, et Eesti saabuval välismaalasel, ei kujutaks ohtu riigi julgeolekule või avalikule korrale. VMS-i § 124 lõike 1 punkti 5 kohaselt võib tähtajalise elamisloa andmisest keelduda, kui välismaalast on karistatud süüteo eest. Sama paragrahvi lõike 2 punkti 9 kohaselt keeldutakse tähtajalise elamisloa andmisest, kui välismaalast on kriminaalkorras korduvalt karistatud tahtlike kuritegude eest. VMS-i § 125 lõike 1 kohaselt

²² [KarS](#) § 33.

võib erandina anda tähtajalise elamisloa, kui välismaalase suhtes ei esine muid VMS-i §-s 124 nimetatud ohu tõttu avalikule korrale ja riigi julgeolekule elamisloa andmisest keeldumise aluseid ja

- välismaalane on toime pannud kuriteo, mille eest talle on mõistetud vangistus kestusega üle ühe aasta, ja tema karistatus ei ole kustunud;
- välismaalast on karistatud Eestis riigivastase tahtliku kuriteo eest ja tema karistatus ei ole kustunud;
- välismaalast on kriminaalkorras korduvalt karistatud tahtlike kuritegude eest.

Seega on riigil oluline teada, kas tähtajalise elamisloa taotleja on varasemalt kriminaalkorras karitatud, mis võimaldab teha järeldusi tema üldise õiguskuulekuse ja avaliku korra reeglitest kinnipidamise kohta. Tähtajaline elamisluba annab välismaalasele võimaluse end edaspidi pikemalt Eestiga siduda ja seetõttu on oluline tema taust välja selgitada võimalikult varases menetluses, kui välismaalane soovib Eestisse tulla. Reeglina puuduvad Eesti riigil andmed välismaalase varasema tausta või karistamise kohta. Selleks, et haldusorganil oleks võimalik veenduda välismaalase usaldusväärsuses, on otstarbekas, et välismaalane vastavad andmed esitab. Riikidevaheline päringute tegemine eeldab andmetöötluseks välismaalase nõusolekut ja on ilmselgelt aeganõudvam ning koormavam. Muudatuse eesmärgiks on võimaldada välismaalasel esitada vajalikud tõendid, et haldusorgan saaks veenduda välismaalase taustas ja seadusekuulekuses. Kui välismaalane viibib juba Eestis on andmed tema kriminaalkorras karistamise kohta olemas Eesti karistusregistris.

Lõike 2 kohaselt kehtib dokument elamisloa taotluse esitamiseks kuus kuud selle väljaandmise päevast arvates. Sarnaselt eelnõu § 6 punktis 8 esitatud muudatusega on see muudatus vajalik, et oleks õigusselgus, kui pika perioodi jooksul saab taotleja tõendit kasutada. Kuna ajas võivad asjaolud välismaalase karistatuse kohta muutuda, on oluline, et haldusorganile esitataks võimalikult ajakohastatud andmed ja tõendid.

Lõikes 3 sätestatakse, et dokumenti ei pea esitama, kui taotleja on selle esitanud varasemalt pikaajalise viisa või elamisloa taotlemisel ja dokumendis kajastatud asjaolud ei ole pärast pikaajalise viisa või elamisloa taotluse esitamist muutunud. VMS § 60 kohaselt antakse pikaajaline viisa kuni 12 kuulise kehtivusega ning kogu viibimisaeg pikaajalise viisa alusel ei tohi ületada 548 päeva 730 päeva jooksul, kui välisleping ei sätesta teisiti. VMS § 119 lõike 1 sätestab, et tähtajaline elamisluba antakse kehtivusajaga kuni viis aastat. Antava viisa või elamisloa kehtivusaja otsustab haldusorgan lähtuvalt taotluse asjaoludest. Praktikas on juhtumeid, kus esmane pikaajaline viisa antakse näiteks kuueks kuuks ning enne viisa kehtivusaja lõppu taotleb välismaalane elamisloa. Sellistel puhkudel, kui taotleja on juba varasema taotluse raames esitanud haldusorganile tõendi välisriigis kriminaalkorras karistamise kohta ning asjaolud ei ole pärast seda muutnud, ei ole mõistlik taotlejalt nõuda uue tõendi esitamist. Kuna kriminaalkorras karistamise tõend on kehtiv kuus kuud alates selle välja andmisest, võib taotlejal vastasel juhul olla vajalik uue tõendi saamine päritoluriigist, mis on keeruline, kui taotleja ise viibib Eestis. Samuti, kui taotleja juba viibib või elab Eestis pikaajalise viisa või elamisloa alusel ning on pärast viisa või eelmise elamisloa andmist kriminaalkorras karistatud, on eelduslikult vastava andmed olemas Eesti karistusregistris ning seega on haldusorganil neid andmeid võimalik kontrollida riiklikest andmekogudest.

Eelnõu § 7 punktiga 35 muudetakse määruse nr 7 § 23 lõike 1 sissejuhatav lauseosa ja sätestatakse loetelu lisadokumentidest, mis tuleb esitada tähtajalise elamisloa taotlejal, kes töötab või on töötanud välisriigi luure- või julgeolekuteenistuses või muus jõustruktuuris või on seotud või on olnud seotud välisriigi luure- või julgeolekuteenistusega või muu

jõustruktuuriga või on põhjendatud alus seda arvata. **Punktiga 57** muudetakse määruse nr 7 § 42 lõike 1 sissejuhatav lauseosa, millega täpsustatakse sarnaselt § 23 lõike 1 muutmisele sõnastust ja sätestatakse, millised lisadokumendid tuleb esitada tähtajalise elamisloa pikendamise taotlejal, kes töötab või on töötanud välisriigi luure- või julgeolekuteenistuses või muus jõustruktuuris või on seotud või on olnud seotud välisriigi luure- või julgeolekuteenistusega või muu jõustruktuuriga või on põhjendatud alus seda arvata. Muudatused on seotud VMS-i muutmise eelnõuga, millega täpsustatakse ja ühtlustatakse VMS-is sätestatud erinevatel alustel esitatavaid taotluste andmeid ning tuuakse registri andmekoosseisud põhimäärusest seaduse tasemele. Muudatusega viiakse määrus nr 7 kooskõlla seadusega.

Eelnõu § 7 punktidega 36 ja 37 muudetakse määruse nr 7 § 23 lõike 2 ja § 24 lõike 4 sõnastusi ning nähakse ette, et välisriigi luure- või julgeolekuteenistuses või muus jõustruktuuris töötamisega seotud lisadokumente ning välisriigi relvajõududes teenimisega seotud lisadokumente ei pea lisaks NATO liikmesriigi kodanikule esitama ka see välismaalane, kes on need lisadokumendid juba esitanud varasema pikaajalise viisa või eelmise elamisloa taotluse menetlemise käigus. Seda põhjusel, et kui vastavad dokumendid on välismaalane haldusorganile juba esitanud varasema menetluse raames ning asjaoludes muutusi ei ole, siis on ebamõistlik nõuda samade dokumentide uuesti esitamist.

Eelnõu § 7 punktiga 38 asendatakse määruse nr 7 §-s 26 sõna „kahe“ sõnaga „kolme“. Kehtiva sätte kohaselt vaadatakse taotlus läbi ja otsus tähtajalise elamisloa andmise või selle andmisest keeldumise kohta tehakse kahe kuu jooksul taotluse esitamise või määruse nr 7 § 2 lõikes 3 nimetatud puuduste kõrvaldamise päevast arvates. Kõnesoleva määrusega pikendatakse taotluse läbivaatamise aega ühe kuu võrra ja edaspidi vaadatakse taotlus läbi ning otsus tähtajalise elamisloa andmise või selle andmisest keeldumise kohta tehakse kolme kuu jooksul. Muudatus on vajalik selleks, et võimaldada PPA-l läbi viia põhjalik tähtajalise elamisloa taotluse menetlus.

Tähtajalise elamisloa menetlus on haldusmenetlus ja sellele kohalduvad haldusmenetluse seaduse (edaspidi *HMS*) sätted. HMS-i kohaselt on haldusorgan kohustatud menetluse läbiviimisel rakendama uurimisprintsipi ning välja selgitama menetletavas asjas olulise tähendusega asjaolud ja vajaduse korral koguma selleks tõendeid oma algatusel. PPA ülesanne on tähtajalise elamisloa menetluse käigus välja selgitada ning hinnata, kas on täidetud VMS-is sätestatud elamisloa andmise tingimused ning ei esine tähtajalise elamisloa andmisest keeldumise aluseid. Samuti on tulenevalt muutunud julgeolekuolukorrast haldusorganil vajalik põhjalikumalt hinnata nii taotleja tausta kui ka tema poolt esitatud andmete usaldusväärsust ning veenduda, et Eesti saabuvad välismaalased ei kujutaks ohtu riigi julgeolekule või avalikule korrale. Selleks teostab PPA menetluse käigus erinevaid toiminguid ning esitab välismaalasele vajadusel ka täiendavaid järelepärimisi. Muudatus annab haldusorganile piisava aja asjaolude hindamiseks, võimaldab tõhusamalt ennetada väärkasutust ning aitab kaasa turvalisuse, avaliku korra ja riigi julgeoleku tagamisele. Menetlustähtaja pikendamisel kahelt kuult kuni kolmele kuule on PPA-l võimalik läbi viia menetlusi põhjalikult ilma, et oleks vaja kulutada ressursi menetlustähtaja pikendamisele ja sellest teavitamisele. Samuti tagab muudatus õigusselguse. Muudatus ei välista, et tähtajalise elamisloa taotluse suhtes tehakse otsus lühema tähtaja jooksul kui kolm kuud.

Eelnõu § 7 punktiga 39 loetakse määruse nr 7 § 26 senine tekst lõikeks 1 ja paragrahvi täiendatakse lõigetega 2–4. Lisatavate lõigetega viiakse määrus kooskõlla Euroopa Parlamendi

ja nõukogu direktiiviga (EL) 2021/1883²³ ning täpsustatakse taotluse läbivaatamise tähtaega, kui välismaalane omab teise Euroopa Liidu liikmesriigi sinist kaarti ja taotleb Eesti sinist kaarti või elamisloa taotluse esitab Euroopa Liidu liikmesriigi sinise kaardi valdaja perekonnaliige. Kui teises liikmesriigis Euroopa Liidu sinist kaarti omav välismaalane ning tema pereliige, taotlevad üheaegselt Eestis Euroopa Liidu sinist kaarti ja tähtajalist elamisluba abikaasa või lähedase sugulase juurde, vaadatakse perekonnaliikme tähtajalise elamisloa taotlus läbi ja tehakse otsus samaaegselt Euroopa Liidu sinise kaardi valdajaga. EL liikmesriigis sinise kaardi valdaja pereliikmena elanud pereliige peab saama teises liikmesriigis sinise kaardi valdaja perekonnaliikme elamisloa 30 päeva jooksul kui teine liikmesriik on andnud EL sinise kaardi perekonnaliikme kutsujale (art 22 lg 5). Kui ühes liikmesriigis sinist kaarti omav välismaalane ja tema pereliige asuvad elama teise liikmesriiki, siis peavad nad mõlemad saama tähtajaise elamisloa 30 päeva jooksul (art 21 lg 9 ja art 22 lg 5). Kui välismaalasel on EL sinine kaart ja ta kutsub pereliikme kolmandast riigist enda juurde elama, siis kohaldub taotluse läbivaatamisele ja otsuse tegemisele tavapärane 90 päevane tähtaeg (art 17).

Lõike 2 kohaselt vaadatakse taotlus läbi ja otsus tähtajalise elamisloa andmise või selle andmisest keeldumise kohta tehakse 30 päeva jooksul taotluse esitamise või § 2 lõikes 3 nimetatud puuduste kõrvaldamise päevast arvates, kui välismaalane omab Euroopa Liidu liikmesriigi EL sinist kaarti ja taotleb Eesti EL sinist kaarti.

Lõike 3 kohaselt, kui tähtajalist elamisluba taotleb lõikes 2 nimetatud välismaalase perekonnaliige, kellel on Euroopa Liidu liikmesriigi EL sinise kaardi valdaja perekonnaliikme elamisluba, siis vaadatakse perekonnaliikme taotlus läbi ja tehakse otsus tähtajalise elamisloa andmise või selle andmisest keeldumise kohta lõikes 2 sätestatud tähtaja jooksul.

Lõike 4 kohaselt võib PPA lõigetes 1–3 sätestatud tähtaega mõjuval põhjusel pikendada. Taotluse läbivaatamise tähtaja pikendamisest, selle põhjusest ja uuest tähtajast teavitab PPA taotlejat viivitamata kirjalikult taotluses näidatud postiaadressil või e-posti aadressil.

Eelnõu § 7 punktiga 40 asendatakse määruse nr 7 §-s 27 sõnad „kahe kuu jooksul elamisloa andmise menetluse algatamise“ sõnadega „kolme kuu jooksul elamisloa andmise menetluse algatamise päevast või § 2 lõikes 3 sätestatud puuduste kõrvaldamise. Muudatus on seotud eelnõu § 7 punktiga 38, millega ajakohastatakse tähtajalise elamisloa läbivaatamise tähtaega kolme kuuni. Lisaks täpsustatakse õigusselguse eesmärgil, et kui esitatakse puudustega taotlus, hakkab ka tähtajalise elamisloa taotluse menetlusaeg kulgema sellest ajast, kui puudused on kõrvaldatud.

Eelnõu § 7 punktiga 42 täiendatakse määruse nr 7 § 30 lõike 1 punkti 3 pärast sõna „elamiseks“ sõnaga „tähtajalise“. Muudatus on tehniline ja see tehakse õigusselguse eesmärgil.

Eelnõu § 7 punktiga 47 asendatakse määruse nr 7 § 34 lõike 3 punktis 1 sõna „taotleja“ sõnaga „välismaalase“. Määruse nr 7 § 34 lõike 3 sissejuhatava lauseosa kohaselt esitab tööandja oma kutses välismaalase töötamise jätkamise kohta andmed, mille loetelu järgneb punktidega. Seega tuleb kehtiva regulatsiooni kohaselt esitada tööandja kutses tööandja kui taotleja nimi nii punkti 1 kui ka punkti 2 kohaselt. Punkti 1 kohaselt tuleb siiski esitada välismaalase andmed, kelle töötamise jätkamist tööandja soovib, vastasel juhul välismaalase andmed kutses ei selgugi. Muudatus on tehniline ja see tehakse õigusselguse eesmärgil.

²³ [ELT L 382, 28.10.2021, lk 1–38.](#)

Eelnõu § 7 punktiga 48 tunnistatakse kehtetuks määruse nr 7 § 34 lõike 3 punkt 7. Määruse nr 7 § 34 lõike 3 punkti 7 kohaselt teeb tööandja kutsel välismaalase töötamise jätkamise kohta märke, et tööandja tegutseb iduettevõttena. Muudatuse põhjendus on toodud eelnõu § 7 punkti 16 selgituses.

Eelnõu § 7 punktiga 50 muudetakse määruse nr 7 § 34 lõige 6. Määruse nr 7 § 34 lõike 6 kohaselt esitab tööandja, kes soovib välismaalase jätkuvat töötamist VMS-i § 181 lõike 1 punkti 12 alusel, iduettevõtte määratlusele vastavuse hindamise eksperdikomisjoni arvamuse või vastavad andmed, sealhulgas eksperdikomisjoni taotluse numbri. Muudatus tehakse õigusselguse eesmärgil, kuna kehtiv sätte sõnastus on mitmeti tõlgendatav. VMS-i § 181 lõike 1 punkti 12 kohaselt võib tähtajalise elamisloa töötamiseks anda ilma Eesti Töötukassa loa nõuet ja välismaalasele makstava töötasu suuruse nõuet täitmata töötamiseks iduettevõttes. Seega ei sätesta VMS-i § 181 lõike 1 punkt 12 alust tähtajalise elamisloa andmiseks ega pikendamiseks, vaid loetleb erandid, mille esinemisel võib tähtajalise elamisloa anda Eesti töötukassa loa ja välismaalasele makstava töötasu suuruse nõuet täitmata. Lisaks sõnastatakse ümber ekspertkomisjonile esitatud taotluse numbri esitamise nõue, mida täpsemalt on selgitatud Eelnõu § 7 punkti 17 muudatuse juures.

Eelnõu § 7 punktiga 51 täiendatakse määruse nr 7 § 34 lõikega 8. Määruse nr 7 § 34 sätestab tähtajalise elamisloa töötamiseks pikendamise taotlemise korral esitatavad dokumendid. Analoogselt iduettevõttes töötamise pikendamisele kohaldatavatele eranditele (määruse nr 7 § 34 lõiked 6 ja 7) sätestatakse kõnesoleva muudatusega erandid kasvuettevõttes töötamise pikendamise korral. Lõike 8 kohaselt esitab tööandja tähtajalise elamisloa töötamiseks pikendamise taotlemise korral VMS-i § 181 lõike 2 punktis 6 sätestatud erisuse kohaldamiseks kasvuettevõtte määratlusele vastavuse hindamise ekspertkomisjoni arvamuse või vastavad andmed, sealhulgas ekspertkomisjonile esitatud taotluse numbri.

Eelnõu § 7 punktiga 56 loetakse määruse nr 7 § 40 senine tekst lõikeks 1 ja paragrahvi täiendatakse lõikega 2, milles sätestatakse, et kui isikul, kes asus Eestisse elama enne 1990. aasta 1. juulit ja kes ei ole pärast nimetatud kuupäeva asunud elama teise riiki, puudub legaalne sissetulek, peab ta tõendama muid elatusvahendeid või esitama kirjaliku kinnituse elatusvahendite puudumise kohta. Muudatust on täpsemalt selgitatud eelnõu § 7 punkti 30 juures.

Eelnõu § 7 punktiga 58 täiendatakse määruse nr 7 § 44 lõiget 3 ja § 47 lõiget 3 pärast sõna „esitamise“ sõnadega „või § 2 lõikes 3 sätestatud puuduste kõrvaldamise“. Määruse nr 7 § 44 lõike 3 kohaselt tehakse elamisloa pikendamise või pikendamisest keeldumise otsus kahe kuu jooksul elamisloa pikendamise taotluse esitamise päevast arvates, kui elamisloa pikendamise taotluse tähtaeg on ennistatud, tehakse elamisloa pikendamise või pikendamisest keeldumise otsus kahe kuu jooksul elamisloa pikendamise taotluse esitamise päevast arvates. § 47 lõike 3 kohaselt vaadatakse pikaajalise elaniku elamisloa ja selle taastamise taotlus läbi ja otsustatakse pikaajalise elaniku elamisloa andmine, andmisest keeldumine, taastamine või taastamisest keeldumine kahe kuu jooksul taotluse esitamise päevast arvates. Mõlemal juhul sätestab lõige 2, et kui taotluses esineb määruse nr 7 § 2 lõikes 3 nimetatud puudusi, tehakse elamisloa andmise, andmisest keeldumise, taastamise või taastamisest keeldumise otsus kahe kuu jooksul puuduste kõrvaldamise päevast arvates. Lõikes 3 sellist võimalust ette ei nähta, mis tähendab, et taotlus elamisloa pikendamise taotlus tuleb läbi vaadata kahe kuu jooksul arvates taotluse esitamisest ja sõltumata selles, kas taotlus on esitatud puudustega. Kuna taotluses esinev puudus võib olla selline, mis välistab otsuse tegemise, siis on otstarbekas regulatsiooni ühtlustada ja lisada ka kõnesolevatesse sätetesse ka sellisel juhul, kui taotluse esitamise tähtaeg ennistatakse,

et taotluse läbivaatamise tähtaeg hakkab kulgema taotluse esitamisest või puuduste kõrvaldamisest. Muudatus tehakse õigusselguse eesmärgil.

Eelnõu § 7 punktiga 60 asendatakse määruse nr 7 § 48 lõikes 2 sõna „teade“ sõnaga „taotleja“. Kehtiva sätte kohaselt saadetakse elamisloa kehtetuks tunnistamise kohta välismaalasele viivitamata kirjalik teade. HMS-i § 43 lõike 1 kohaselt lõpeb haldusakti andmise menetlus haldusakti teatavakstegemisega. HMS-i § 61 lõike 1 kohaselt kehtib haldusakt adressaadile teatavaks tegemisest või kättetoimetamisest alates, kui haldusaktis ei ole ette nähtud hilisemat kehtima hakkamist. Kuna elamisloa kehtetuks tunnistamine toob välismaalasele kaasa ebasoodsad tagajärjed kuni selleni välja, et ta muutub ilma seadusliku aluseta viibivaks välismaalaseks ja saadetakse riigist välja, on vaja selle haldusakti kehtima hakkamiseks see välismaalasele ka teatavaks teha. Üksnes teade elamisloa kehtetuks tunnistamise kohta ei võimalda välismaalasel tutvuda otsuse aluseks olevate faktiliste ja õiguslike asjaoludega, kontrollida, kas haldusaktis esineb kaalutusvigu jmt, mis võib olla haldusakti kehtetuks tunnistamise aluseks. Muudatus tehakse õigusselguse eesmärgil.

Eelnõu § 7 punktidega 61-66 muudetakse määruse nr 7 § 49, mis sätestab loetelu tähtajalise elamisloa taotlemisel esitatavatest andmetest. **Punktidega 67-68** muudetakse määruse nr 7 § 50, mis sätestab loetelu tähtajalise elamisloa pikendamise taotlemisel esitatavatest andmetest. **Punktidega 69-70** muudetakse määruse nr 7 § 51, mis sätestab pikaajalise elaniku elamisloa ja selle taastamise taotlemisel esitatavad andmed. **Punktidega 71-72** muudetakse määruse nr 7 § 52, mis sätestab taotlemisel esitatavad lisaandmed.

Punktiga 61 täiendatakse määruse nr 7 § 49 lõike 1 sissejuhatavat lauseosa pärast „sõna „esitatakse“ sõnadega „taotleja kohta“. Määruse nr 7 § 49 lõige 1 sätestab loetelu andmetest, mis esitatakse tähtajalise elamisloa taotluses. Osaliselt on loetelu punktides märgitud, et andmed tuleb esitada taotleja kohta, osaliselt seadusliku esindaja või perekonnaliikme kohta, kuid enamuses punktides sellist täpsustust ei ole. Muudatus tehakse õigusselguse eesmärgil, et oleks üheselt arusaadav, kelle kohta tähtajalise elamisloa taotluses tuleb andmed esitada.

Punktiga 62 täiendatakse määruse nr 7 § 49 lõike 1 punkti 4 pärast sõna „isanimi“ sõnadega „, kui see on kantud taotleja reisidokumenti“. Samamoodi nagu pikaajalise viisa menetluses, on ka tähtajalise elamisloa menetluses oluline isik tuvastada. Teatud kultuuriruumides on isanimi osa isiku nimest. Selliste riikide kodanike puhul on isanimi märgitud ka isiku reisidokumenti. Kuivõrd haldusorgani jaoks on oluline just selliste riikide kodanike isanimi, siis on mõistlik sätestada, et isanime esitamine on vajalik üksnes siis, kui see on kantud taotleja reisidokumenti. Juhul, kui isanimi ei ole reisidokumenti kantud, ei ole taotleja isanime esitamine tarvilik.

Punktiga 63 täiendatakse määruse nr 7 § 49 lõike 1 punkti 12, § 50 lõike 1 punkti 7 ja § 51 lõike 1 punkti 7 pärast sõnu „e-posti aadress“ sõnadega „, sotsiaalmeedia kontod“. Muudatusega täiendatakse tähtajalise elamisloa, selle pikendamise ja pikaajalise elaniku elamisloa ning pikaajalise elaniku elamisloa taastamise taotlemisel esitatavate kontaktandmete loetelu. Kontaktandmete loetelu täiendatakse taotleja sotsiaalmeedia kontode andmetega. Sotsiaalmeedia kontode lisamine võimaldab haldusorganil saada menetluses tähtsust omavate asjaolude kohta andmeid. VMS-i § 13 lõike 1 kohaselt on rändemenetluse eesmärk tagada, et välismaalase Eesti saabumine ja siin viibimine oleks kookõlas avalike huvidega ning vastaks avaliku korra ja riigi julgeoleku kaitse vajadusele. Tulenevalt muutunud julgeolekuolukorrast on haldusorganil vajalik põhjalikumalt hinnata nii taotleja tausta kui ka tema poole esitatud andmete usaldusväärsust ning veenduda, et Eesti saabuvad välismaalased ei kujutaks ohtu riigi julgeolekule või avalikule korrale.

Punktidega 64, 68 ja 69 muudetakse määruse nr 7 § 49 lõike 1 punkte 22 ja 22¹, § 50 lõike 1 punkte 14 ja 14¹ ning § 51 lõike 1 punkte 16 ja 16¹, milles sätestatakse andmete loetelu, mis välismaalane peab esitama tähtajalise elamisloa, selle pikendamise ja pikaajalise elaniku elamisloa või selle taastamise taotlemise korral. Esitamisele kuuluvate andmete loetelu täpsustatakse kõigis nimetatud sätetes järgmiselt:

- andmed selle kohta, kas taotleja teenib või on teeninud välisriigi relvajõududes kohustuslikus ajateenistuses, kaadrisõjaväelasena või kuulub välisriigi relvajõudude reservi, osaleb või on osalenud sõjaväelises operatsioonis väljaspool Eestit või töötab või on töötanud luure- või julgeolekuteenistuses või teinud nendega koostööd või olnud seotud muul viisil või töötab või on töötanud riiklikus või mitteriiklikus relvastatud organisatsioonis või üksuses;
- andmed selle kohta, kas taotleja kuulub või on kuulunud kuritegelikku ühendusse, terroristlikku ühendusse või äärmusrühmitusse või omab või on omanud kontakti nendesse kuuluvate või kuulunud isikutega, viibib või on viibinud terroristliku organisatsiooni või äärmusrühmituse kontrolli all oleval alal, puutub või on puutunud kokku tulirelva või lõhkematerjaliga või oskab neid käsitleda või on pannud toime inimsusevastase kuriteo või sõjakuriteo veendumuste alusel.

Muudatus tehakse õigusselguse eesmärgil, et tähtajalise elamisloa või selle pikendamisel ja pikaajalise elaniku elamisloa ja selle taastamise taotlemisel esitatavad andmed oleksid kooskõlas VMS-is sätestatud elamisloa andmisest keeldumise alustega ning kehtiv õiguskord ühtsiks praktikas toimuvaga. Jätkuvalt kehtib andmete esitamisel minimaalsuse põhimõte ehk tähtajalise elamisloa pikendamisel ja pikaajalise elaniku elamisloa taotlemisel tuleb esitada üksnes andmed, mis ei ole PPA-le eelmisest elamisloa taotlemisest teada.

Punktiga 65 täiendatakse määruse nr 7 § 49 lõike 1 punkti 25, § 50 lõike 1 punkti 17 ja § 51 lõike 1 punkti 19 pärast sõna „teave“ sõnadega „, mida taotleja peab oluliseks esitada“. § 49 lõike 1 punkti 25 kohaselt esitatakse tähtajalise elamisloa taotluses muu taotlusega seotud oluline teave. § 50 lõike 1 punkti 17 kohaselt esitatakse tähtajalise elamisloa pikendamise taotlemisel muu taotlusega seotud oluline teave. § 51 lõike 1 punkti 19 kohaselt esitab pikaajalise elaniku elamisloa ja pikaajalise elaniku elamisloa taastamise taotleja muu taotlusega seotud olulise teabe. Muudatustega täpsustatakse, et taotleja esitab muu taotlusega seotud olulise teabe mida ta ise peab vajalikuks esitada. Muudatused on seotud VMS-i muutmise eelnõuga, millega täpsustatakse ja ühtlustatakse VMS-is sätestatud erinevatel alustel esitatavaid taotluste andmeid ning tuuakse registri andmekoosseisud põhimäärusest seaduse tasemele. Muudatusega viiakse määrus nr 7 kooskõlla seadusega.

Eelnõu § 7 punktiga 66 muudetakse määruse nr 7 § 49 lõiget 3. Määruse nr 7 § 49 lõike 3 kohaselt esitab välismaalane § 49 lõike 1 punktides 1–12 ja 16–26 nimetatud andmed elamisloa andmise menetluse käigus, kui tähtajalise elamisloa menetluse on algatanud PPA VMS-i § 210³ alusel. Muudatus on seotud VMS-i muutmise eelnõuga, millega lisatakse VMS-i § 213 lõige 1³, mille kohaselt algatab PPA VMS-i § 210³ alusel tähtajalise elamisloa menetluse ilma välismaalase tähtajalise elamisloa taotluseta. Muudatusega viiakse määrus nr 7 kooskõlla seadusega ja reguleeritakse tähtajalise elamisloa menetluseks vajalike välismaalase andmete esitamine.

Eelnõu § 7 punktiga 67 täiendatakse määruse nr 7 § 49 lõikega 4. Määruse nr 7 § 49 lõike 4 kohaselt ei nõuta sarnaselt pikaajalise viisa taotluse menetlusele ka elamisloa menetluses elulooandmete uuesti esitamist, kui andmed on esitatud varasemalt lühiajalise Eestis töötamise

registreerimise, pikaajalise viisa või elamisloa taotlemisel ja need ei ole pärast eelmise lühiajalise Eestis töötamise registreerimise, pikaajalise viisa või elamisloa taotluse esitamist muutunud. Sellistel puhkudel, kui taotleja on juba esitanud haldusorganile elulooandmed ning asjaolud ei ole pärast seda muutnud, ei ole mõistlik taotlejalt nõuda nende uuesti esitamist.

Eelnõu § 7 punktiga 70 muudetakse määruse nr 7 § 52 lõiget 1, mis sätestab tähtajalise elamisloa, selle pikendamise, pikaajalise elaniku elamisloa ja selle taastamise taotlemisel lisaandmete esitamise kohustuse taotlejale, kes teenib või on teeninud välisriigi relvajõududes, sealhulgas kaadrisõjaväelasena, luure- või julgeolekuteenistuses, või kes osaleb või on osalenud sõjaväelistes operatsioonides väljaspool Eestit. Uus sõnastus viiakse kooskõlla VMS-is sätestatud tähtajalise elamisloa andmisest keeldumise alustega ja tähtajalise elamisloa, selle pikendamise, pikaajalise elaniku elamisloa ja selle taastamise taotlemisel esitatavate andmete loeteluga, millega on seotud ka kõnesoleva määruse § 7 punktides 64, 68 ja 69 kajastatud muudatused. Vastavalt eelnõukohasele redaktsioonile esitab taotleja, kes teenib või on teeninud välisriigi relvajõududes, sealhulgas kohustuslikus ajateenistuses, kaadrisõjaväelasena või kuulub välisriigi relvajõudude reservi või kes töötab või on töötanud luure- või julgeolekuteenistuses või teinud nendega koostööd või olnud seotud muul viisil või kes osaleb või on osalenud sõjaväelistes operatsioonides väljaspool Eestit või kes töötab või on töötanud mitteriiklikus relvastatud organisatsioonis või üksuses, tähtajalise elamisloa, selle pikendamise, pikaajalise elaniku elamisloa ja selle taastamise taotlemisel lisaks määruuses sätestatud andmetele järgmised andmed:

- 1) õppimine sõjaväelistes erikoolides ja -kursustel, sealhulgas kooli või kursuse nimetus ja auaste;
- 2) kuulumine relvajõudude reservi, sealhulgas riik ja põhjus;
- 3) osavõtt sõjaväelistest operatsioonidest teiste riikide territooriumil, sealhulgas riik, osalemise aeg, üksuse nimetus ja selle number, missiooni nimetus või selgitus, teenistukoht, teenistusülesanded;
- 4) teenistus- või töökäigu kirjeldus, sealhulgas asutuse, organisatsiooni või üksuse nimetus, aadress, teenistus- või ametikoht, teenistusülesanded, asutuse tegevusvaldkond, teenistuse või töötamise periood, sõjaväepileti number ja väljaandmise aeg.

Eelnõu § 7 punktiga 71 muudetakse määruse nr 7 § 52 lõiget 4, mis täpsustab, et taotleja esitab tähtajalise elamisloa, tähtajalise elamisloa pikendamise, pikaajalise elaniku elamisloa ja selle taastamise taotlemisel määruse nr 7 paragrahvi 52 lõigetes 1 ja 3 nimetatud andmed, kui need on pärast eelmise pikaajalise viisa või elamisloa taotluse või selle pikendamise taotluse esitamist muutunud. Muudatus tehakse õigusselguse eesmärgil. Kui välismaalane on varasema menetluse raames juba haldusorganile esitanud välisriigi relvajõududes teenimise või välisriigi luure- või julgeolekuteenistuses töötamise andmed (§ 52 lõige 1) või lähedaste sugulaste või pereliikmete andmed (§ 52 lõige 3) ning asjaoludes muutusi ei ole, siis on ebamõistlik nõude samade andmete uuesti esitamist. Jätakuvalt kehtib andmete esitamisel minimaalsuse põhimõte ehk elamisloa taotlemisel tuleb esitada üksnes andmed, mis ei ole PPA-le teada.

Eelnõu §-ga 8 muudetakse määrust nr 69.

Eelnõu § 8 punktiga 1 muudetakse määruse nr 69 § 3 lõiget 3, milles on sätestatud viisataotluse kooskõlastamise tähtaeg. Kehtiva korra kohaselt peab kooskõlastav asutus kooskõlastama viisataotluse kolme tööpäeva jooksul. Praktikaks ei ole see tähtaeg piisav. Tulenevalt muutunud julgeolekuolukorrast on kooskõlastaval asutusel vaja põhjalikumalt hinnata taotlusega seonduvaid asjaolusid ning veenduda enne kooskõlastuse andmist, et taotleja ei kujuta ohtu riigi julgeolekule või avalikule korrale. Muudatuse järgselt peab kooskõlastav asutus andma taotlust

läbivaatavale haldusorganile kooskõlastuse viie tööpäeva jooksul. Seejuures täpsustakse õigusselguse eesmärgil, et tähtaega loetakse alates kooskõlastamiseks esitamise päevale järgnevast päevast arvates. Tegemist ei ole sisulise muudatusega, kuna praktikas lähtutakse ka praegu kooskõlastamise tähtaja arvestamisel samast põhimõttest. Kuna kehtiva regulatsiooni sõnastus ei ole üheselt mõistetav, täpsustatakse sätte sõnastust. Muudatus on tehniline.

Eelnõu § 8 punktiga 2 muudetakse määruse nr 69 § 3 lõiget 4, milles on sätestatud kooskõlastamise tähtaja pikendamise võimalus. Kehtiva korra kohaselt võib kooskõlastav asutus erandjuhul pikendada kooskõlastamise tähtaega üks kord kuni seitsme kalendripäevani taotluse kooskõlastamiseks esitamise päevast arvates. Seejuures on kooskõlastamise pikendamisel sama tähtaeg nii lühiajalise kui pikaajalise viisa taotluse puhul. Praktikas ei ole see tähtaeg piisav nendel juhtudel, kui asjaolude väljaselgitamine nõuab rohkemat aega. Muudatuse järgselt võib kooskõlastav asutus erandjuhul pikendada lühiajalise viisa kooskõlastamise tähtaega kuni kolme tööpäeva võrra. Seega on lühiajalise viisa kooskõlastamise tähtaeg, kui seda pikendatakse, kokku kuni kaheksa tööpäeva, välja arvatud viisaeeskirjas sätestatud juhtudel. Viisaeeskirja²⁴ kohaselt on kooskõlastav asutus kohustatud eelneva kooskõlastuse puhul tegema otsuse kooskõlastuse kohta seitsme kalendripäeva jooksul. Pikaajalise viisa puhul võib kooskõlastav asutus pikendada kooskõlastamise tähtaega kuni viie tööpäeva võrra. Seega on pikaajalise viisa kooskõlastamise tähtaeg, kui seda pikendatakse, kokku kuni kümme tööpäeva. Erisus tuleneb viisataotluse läbivaatamise tähtajast. Kooskõlastuse tähtaja puhul on oluline, et haldusorganile jääks piisav aeg kooskõlastuse järgselt viisataotluse läbivaatamiseks. Viisaeeskirja artikli 23 lõike 1 kohaselt peab haldusorgan otsuse lühiajalise viisa andmise kohta tegema 15 kalendripäeva jooksul. Pikaajalise viisa taotluse suhtes peab konsulaarameetnik tegema otsuse 30 päeva jooksul. Eelnõu § 6 punkti 11 muudatusega pikendatakse ka PPA menetlustähtaega pikaajalise viisa taotluse läbivaatamisel 30 päevani. Kuna lühiajalise viisa taotluse suhtes peab haldusorgan tegema otsuse lühema aja jooksul, on kooskõlastamise tähtaja pikendamise võimalus lühiajalise viisa puhul lühem kui pikaajalise viisa puhul.

Eelnõu §-ga 9 muudetakse määrust nr 71.

Eelnõu § 9 punktiga 1 muudetakse määruse nr 71 § 2 lõiget 2. Muudatusega täpsustatakse, milliseid andmeid töödeldakse viisaregistri pidamise eesmärgi täitmiseks. Muudatusega sätestatakse, et andmekogu pidamise eesmärgi ja Euroopa Liidu õigusaktis, välislepingus, seaduses või määruses sätestatud ülesande täitmiseks töödeldakse viisaregistris:

- 1) viisataotluse ja viibimisaja pikendamise taotluse andmeid;
- 2) viibimisaja ennetähtaegse lõpetamise ja viisa tühistamise või kehtetuks tunnistamise andmeid;
- 3) kooskõlastamise andmeid;
- 4) punktides 1–3 nimetatud menetluses antud haldusakti ja sooritatud toimingute andmeid.

Muudatus on seotud VMS-i muutmise eelnõuga, millega täpsustatakse VMS-i § 102 lõike 3 sõnastust. Muudatusega viiakse määrus nr 71 kooskõlla seadusega.

Eelnõu § 9 punktiga 2 muudetakse määruse nr 71 § 3 tekst. Määruse nr 7 § 3 sätestab viisaregistri vastutava ja volitatud töötaja. Kehtiva regulatsiooni kohaselt on viisaregistri vastutav töötaja PPA ning volitatud töötajad Kaitsepolitsei amet (edaspidi *KAPO*), Välisministeerium (edaspidi *VÄM*) ning Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus

²⁴ [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus \(EÜ\) nr 810/2009, 13. juuli 2009, millega kehtestatakse ühenduse viisaeeskiri \(viisaeeskiri\)](#)

(edaspidi *SMIT*). Pärast Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 04.05.2016, lk 1–88) jõustumist ei lange viisaregistri vastutav töötleja avaliku teabe seaduse tähenduses (edaspidi *AvTS*) ja vastutav töötleja isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses enam kokku.

AvTS § 43⁴ lõike 1 kohaselt on andmekogu vastutav töötleja (haldaja) riigi- või kohaliku omavalitsuse asutus, muu avalik-õiguslik juriidiline isik või avalikke ülesandeid täitev eraõiguslik isik, kes korraldab andmekogu kasutusele võtmist, teenuste ja andmete haldamist. Andmekogu vastutav töötleja vastutab andmekogu haldamise seaduslikkuse ja andmekogu arendamise eest.

Isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 4 punkti 7 kohaselt on vastutav töötleja füüsiline või juriidiline isik, avaliku sektori asutus, amet või muu organ, kes üksi või koos teistega määrab kindlaks isikuandmete töötlemise eesmärgid ja vahendid. Artikkel 26 lõike 1 kohaselt on tegemist kaasvastutavate töötlejatega, kui kaks või enam vastutavat töötlejat määravad ühiselt kindlaks isikuandmete töötlemise eesmärgid ja vahendid. Nad määravad kaasvastutava töötleja vastutusvaldkonna käesoleva määruse kohaste kohustuste täitmisel – eelkõige mis puudutab andmesubjekti õiguste kasutamist ja kaasvastutava töötleja kohustust esitada artiklites 13 ja 14 osutatud teavet – läbipaistval viisil kindlaks omavahelise kokkuleppega, välja arvatud juhul ja sel määral mil vastutavate töötlejate vastavad vastutusvaldkonnad on kindlaks määratud vastutavate töötlejate suhtes kohaldatava liidu või liikmesriigi õigusega.

Lõikes 1 sätestatakse, et andmekogu vastutav töötleja *AvTS* tähenduses on PPA.

Lõikes 2 sätestatakse, et viisaregistri isikuandmete kaasvastutavad töötlejad isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses on VMS-is sätestatud pädevuse piires PPA, KAPO ja VÄM.

Muudatus on seotud VMS-i muutmise eelnõuga, millega muudetakse VMS-i § 102 lõike 8 sõnastust ja sätestatakse, et viisaregistri kaasvastutavad töötlejad on PPA, VÄM ja KAPO. Muudatusega viiakse määrus nr 71 kooskõlla seadusega.

Lõiked 3–5 on seotud lõikega 2 ja nendega täpsustatakse, et § 9 lõigete 2¹–4 ning §-de 10, 10¹ ja 12 alusel andmekogusse kantud andmete vastutav töötleja isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses on PPA (lõige 3). Välisesinduses esitatud viisa taotluse kohta § 9 alusel andmekogusse kantud andmete vastutav töötleja isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses on VÄM (lõige 4) ja § 11 ja 13 alusel andmekogusse kantud andmete vastutavad töötlejad isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses vastavalt VMS-is sätestatud pädevusele on PPA, KAPO või VÄM (lõige 5). Kui lõigetes 3–5 ei ole täpsustatud, kes kaasvastutavatest töötlejatest konkreetsete andmete eest vastutab, siis nendele andmetele (näiteks määruse nr 71 § 9 lõiked 1 ja 2) kohaldub lõige 2 ja nende andmete töötlemise eest vastutavad kõik kaasvastutavad töötlejad.

Lõikes 6 sätestatakse, et viisaregistri volitatud töötleja on SMIT.

Eelnõu § 9 punktidega 3–7 täiendatakse määruse nr 71 § 4 pealkirja lisades sõna „kaasvastutav“, muudetakse § 4 lõike 1 sissejuhatavat lauseosa täpsustades, et vastutavat töötlejat käsitletakse *AvTS* tähenduses ning § 4 lõike 1 punktist 3 jäetakse välja sõnad „otsustab ja“, § 4 lõike 1 punktid 4 ja 6 tunnistatakse kehtetuks, § 4 lõiget 1 täiendatakse punktiga 8.

Muudatused on seotud eelnõu § 9 punktis 2 esitatud muudatusega, millega täpsustatakse viisaregistri vastutav, andmete kaasvastutav ja volitatud töötaja. Sellest tulenevalt vajab täpsustamist § 4 pealkiri ja lõige 1. Lõikes 1 sätestatakse AvTS-i tähenduses viisaregistri vastutava töötaja ehk PPA ülesanded. Punktiga 6 tunnistatakse kehtetuks § 4 lõike 1 punktid 4 ja 6. Punkti 4 kohaselt vastutab andmekogu vastutav töötaja andmete nõuetekohase väljastamise eest ja punkti 6 kohaselt vastutab andmekogu vastutav töötaja isikuandmete töötlemise nõuete täitmise eest. Mõlemad on viisaregistri kaasvastutava töötaja ülesanded ja asuvad edaspidi sama paragrahvi lõike 2 punktis 3 ja 5. Punktiga 7 lisatakse PPA ülesandeks arvestuse pidamine andmete andmekogusse kandmise aja, andmekogu andmete väljastamise aja, andmekoosseisu, andmeandjate ja andmesaajate üle.

Eelnõu § 9 punktidega 8–11 muudetakse määruse nr 71 § 4 lõike 2 sissejuhatav lauseosa ja sätestatakse, et viisaregistri kaasvastutavate töötajate isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses ülesanded, § 4 lõike 2 punkt 4 tunnistatakse kehtetuks, § 4 lõike 2 punkti 6 muudatusega täpsustatakse, et kaasvastutavad töötajad teevad ettepanekuid andmekogu arendamiseks PPA-le ning lisatakse viisaregistri kaasvastutava töötaja ülesandeks tagada andmesubjekti isikuandmetega seotud rikkumisest teavitamine. Muudatused on seotud eelnõu § 9 punktis 2 esitatud muudatusega, millega täpsustatakse viisaregistri vastutav, andmete kaasvastutav ja volitatud töötaja. Kõnesolevate muudatustega täpsustatakse andmekogu andmete kaasvastutava töötaja ülesanded.

Eelnõu § 9 punktidega 12–16 muudetakse määruse nr 71 § 4 lõike 3 sissejuhatav lauseosa, milles sätestatakse volitatud töötaja (SMIT) ülesanded. Lõike 3 punkti 1 täiendatakse pärast sõna „järgi“ sõnadega „ning andmekogu andmete kustutamise ja arhiveerimise tehnilise võimekuse“. Muudatus on seotud VMS-i muutmise eelnõuga, millega täiendatakse VMS-i § 102 lõikega 9¹ ja sätestatakse viisaregistri andmete säilitusaeg. Muudatusega viiakse määrus nr 71 kooskõlla seadusega. Muudatusega täpsustatakse, et viisaregistri volitatud töötaja ülesanne on muu hulgas tagada andmete kustutamise ja arhiveerimise tehniline võimekus, andmekogu küberturvalisus, sealhulgas andmekogu andmete käideldavus, terviklikkus ja konfidentsiaalsus, õigusaktides sätestatud nõuete järgi. Määruse nr 71 § 4 lõike 3 punkti 5 muudatusega täpsustatakse, et volitatud töötaja ülesanne on ka andmekogu arendamine vastutava töötaja ettepanekute järgi ja samuti võib volitatud töötaja teha ettepanekuid viisaregistri arendamiseks. Samuti täiendatakse § 4 lõiget 3 punktiga 7, mille kohaselt on viisaregistri volitatud töötaja ülesandeks teenuseintsidentide käsitlemise tagamine. Muudatused on tehnilised ja tehakse VMS-i alusel antud rakendusaktide sõnastuse ühtlustamise ning õigusselguse eesmärgil. Samasugused ülesanded on SMIT-ile kui vastutavale töötajale ette nähtud ka teistes kodakondsus ja migratsiooni valdkonna andmekogudes.

Eelnõu § 9 punktidega 17–23 muudetakse määruse nr 71 § 9 lõikeid 1 ja 2, milles on loetletud andmed, mis kantakse andmekogusse lühiajalise viisa ja lennujaama transiitviisa taotlemisel. Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrusega (EL) 2023/2667²⁵ muudeti lühiajalise viisa taotlusankeeti. Sellest tulenevalt on muutunud andmed, mis taotleja esitab lühiajalise viisa taotlemisel ning ka taotleja esitatud andmed, mis kantakse andmekogusse.

Punktiga 17 jäetakse määruse nr 71 § 9 lõike 1 punktist 11 välja sõnad „ja asutus“. Muudetud lühiajalise viisa taotlusankeedis ei küsita taotlejalt reisidokumendi väljaandnud asutuse andmeid. Eelnevast lähtuvalt ei kanta neid andmeid enam ka andmekogusse.

²⁵ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202302667

Punktiga 18 täiendatakse määruse nr 71 § 9 lõike 1 punkti 15 pärast sõna „omast“ sõnadega „,telefoninumber ning e-posti aadress“. Muudetud lühiajalise viisa taotlusankeedis küsitakse taotlejalt, kes esitab taotluse seadusliku esindaja kaudu, lisaks muudele andmetele seadusliku esindaja kohta ka tema telefoninumbrit ja e-posti aadressi. Eelnevast lähtuvalt kantakse need andmed ka andmekogusse.

Punktiga 19 tunnistatakse kehtetuks määruse nr 71 § 9 lõike 2 punktid 4 ja 5. Muudetud lühiajalise viisa taotlusankeedis ei pea taotleja märkima kavandatava viibimise või transiidi kestust päevades, samuti ei pea ta esitama andmeid viisade kohta, mis on välja antud viimase kolme aasta jooksul. Eelnevast lähtuvalt ei kanta neid andmeid enam ka andmekogusse.

Punktiga 20 täiendatakse määruse nr 71 § 9 lõike 2 punkti 6 pärast sõna „asjakohane“ sõnadega „,ja viisa number, kui see on teada“. Muudetud lühiajalise viisa taotlusankeedis peab taotleja märkima lisaks varasema lühiajalise viisa taotlemisega seonduvalt sõrmejälgede hõivamise kuupäevale ka viisa numbri, kui see on teada. Eelnevast lähtuvalt kantakse need andmed ka andmekogusse.

Punktiga 21 tunnistatakse kehtetuks määruse nr 71 § 9 lõike 2 punkt 9. Muudetud lühiajalise viisa taotlusankeedis ei pea taotleja märkima varasemaid viibimisi Eestis või teistes Schengeni konventsioonide liikmesriikides. Eelnevast lähtuvalt ei kanta neid andmeid enam ka andmekogusse.

Punktiga 22 muudetakse määruse nr 71 § 9 lõike 2 punkt 11 sõnastust, asendades sõna „Eesti“ sõnadega „Schengeni alal“ vastavas käändes. Muudetud lühiajalise viisa taotlusankeedis peab taotleja märkima kavandatava Schengeni alale saabumise ja Schengeni alalt lahkumise kuupäeva. Seega kantakse andmekogusse vastavad andmed mitte Eesti, vaid Schengeni ala kohta, mistõttu on vaja muuta määruse sõnastust.

Punktiga 23 täiendatakse määruse nr 71 § 9 lõiget 2 punktiga 17. Muudetud lühiajalise viisa taotlusankeedis peab märkima ka taotluse täitnud isiku andmed. Eelnevast lähtuvalt kantakse need andmed ka andmekogusse.

Eelnõu § 9 punktidega 24 ja 25 muudetakse määruse nr 71 § 9 lõiget 2¹, milles on loetletud andmed, mis kantakse andmekogusse pikaajalise viisa taotlemisel.

Punktiga 24 muudetakse määruse nr 71 § 9 lõike 2¹ punkti 12, võimaldades andmekogusse kanda pikaajalise viisa taotleja kohta kontaktandmetena sotsiaalmeedia konto andmed. Muudatus on seotud eelnõu § 6 punktis 23 esitatud muudatusega, mille kohaselt esitatakse pikaajalise viisa taotlemisel edaspidi ka taotleja sotsiaalmeedia kontode andmed. Kuna pikaajalise viisa taotlemisel esitatavate kontaktandmete loetelu täiendatakse, on vaja vastav muudatus teha ka andmekogu regulatsioonis.

Punktiga 25 täiendatakse määruse nr 71 § 9 lõiget 2¹ punktidega 14¹–14⁴. Muudatusega täiendatakse pikaajalise viisa taotleja kohta viisaregistrisse kantavate andmete loetelu. Muudatus on seotud eelnõu § 6 punkti 26 muudatusega, millega täiendatakse pikaajalise viisa taotlemisel esitatavate kohustuslike andmete loetelu. Muudatuste järgselt on vaja pikaajalise viisa taotlejal esitada andmed välisriigis kriminaalkorras karistamise kohta, andmed lähedaste sugulaste või pereliikmete kohta, samuti andmed väliriigi relvajõududes, sealhulgas kohustuslikus ajateenistuses, kaadrisõjaväelasena teenimise või välisriigi relvajõudude reservi kuulumise või väljaspool Eestit sõjaväelises operatsioonis osalemise kohta, andmed luure- või

julgeolekuteenistuses töötamise või sellega seoste kohta ning andmed riiklikus või mitteriiklikus relvastatud organisatsioonis või üksuses töötamise kohta, kuritegelikku ühendusse, terroristlikku ühendusse või äärmusrühmitusse kuulumise kohta, andmed terroristliku organisatsiooni või äärmusrühmituse kontrolli all oleval alal viibimise kohta, andmed tulirelva või lõhkematerjaliga kokku puutumise kohta ning inimsusevastase kuriteo või sõjakuriteo toime panemise kohta. Eelnimetatud taotleja esitatud andmed kantakse andmekogusse, mistõttu tuleb teha vastav muudatus ka andmekogu sätetes.

Eelnõu § 9 punktiga 26 täiendatakse määruse nr 71 § 9 lõiget 2¹ punktiga 15¹, sätestades, et andmekogusse kantakse volitatud esindaja andmed, kui pikaajalise viisa taotlus on esitatud volitatud esindaja kaudu. Muudatus on seotud eelnõu § 6 punkti 10 muudatusega, mille kohaselt, kui menetlustoimingut sooritatakse esindaja kaudu, on esindaja kohustatud esindusõigust tõendama. Andmed volitatud esindaja kohta kantakse ka andmekogusse, mistõttu on vajalik vastavalt andmekogu sätete muutmise.

Eelnõu § 9 punktidega 27 ja 28 täiendatakse määruse nr 71 § 9 lõike 3 sissejuhatavat lauseosa pärast sõna „kodanikust“ sõnadega „või vaba liikumise õigust omava Ühendkuningriigi kodanikust“. Samuti täiendatakse lõike 3 punkti 6 pärast sõna „Konföderatsiooni“ sõnadega „või vaba liikumise õigust omava Ühendkuningriigi“. Muudatus on seotud eelnõu § 6 punktiga 25. Kuna muudatuste järgselt küsitakse pikaajalise viisa taotlemisel taotlejalt andmeid pereliikme kohta, kes omab väljaastumislepingu alusel samaväärselt EL kodanikele vaba liikumise õigust, kantakse vastavad andmed ka andmekogusse.

Eelnõu § 9 punktiga 29 täiendatakse määruse nr 71 § 9 lõiget 4 punktiga 4¹, mille kohaselt kantakse viisaregistrisse andmed viisataotluse kooskõlastamise kohta. Tegemist on tehnilise muudatusega õigusselguse huvides. VMS-i § 82 kohaselt on konsulaarametnik ning PPA kohustatud viisa andmise kooskõlastama Siseministeeriumi valitsemisala asutusega. Andmed selle kohta, kas Siseministeeriumi valitsemisala asutus viisa andmise kooskõlastas või mitte kantakse viisaregistrisse. Muudatusega sätestatakse õigusselguse huvides, et vastavad andmed andmekogusse kantakse.

Eelnõu § 9 punktiga 30 täiendatakse määruse nr 71 § 9 lõike 4 punkti 5 pärast sõna „kordsus“ sõnadega „, territoriaalne kehtivus, viisakleebisele kantavad märked“. Tegemist on tehnilise muudatusega õigusselguse huvides. Viisaeeskirja artikkel 25 kohaselt võib erandkorras anda taotlejale piiratud territoriaalse kehtivusega viisa. VIS määruse²⁶ artikkel 10 lõike 1 punkti d) kohaselt peab piiratud territoriaalse kehtivusega viisa väljastamise kohta kandma taotlustoimikusse vastavad andmed. Viisa väljastamisel kantakse andmed viisa territoriaalse kehtivuse kohta ka viisaregistrisse. Muudatusega sätestatakse õigusselguse huvides, et vastavad andmed andmekogusse kantakse. Samuti kantakse andmekogusse viiskleebisele kantavad märked. Tegemist ei ole sisulise muudatusega, kuna ka praegu kantakse andmekogusse märked, mis haldusorgan kannab viisakleebisele. Viisaeeskirja VII lisa punktis 9 on loetletud kohustuslikud kanded, mis tuleb kanda viisakleebise märkuste andmeväljale. Riigisiseste märgete loetelu on kehtestatud siseministri 10.01.2017 määrusega nr 5 „Viisakleebise andmeväljale „MÄRKUSED“ kantavate riigisiseste märgete loetelu“.

²⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrus (EÜ) nr 767/2008, mis käsitleb viisainfosüsteemi (VIS) ja liikmesriikidevahelist teabevahetust lühiajaliste viisade kohta (VIS määrus). – [ELT L 218, 13.08.2008, lk 60–81](#).

Eelnõu § 9 punktiga 31 täiendatakse määruse nr 71 § 9 punktiga 8, mille kohaselt kantakse andmekogusse andmed menetluses muude tähtsust omavate asjaolude ja kogutud dokumentide kohta. Näiteks on haldusorganil võimalik taotleja reisidokumendi kehtivuse kontrollimiseks kontrollida andmekogus reisidokumendi tunnustamise andmeid. Tegemist on tehnilise muudatusega õigusselguse huvides.

Eelnõu § 9 punktiga 32 täiendatakse määruse nr 71 § 9 lõigetega 6 ja 7. Lõike 6 kohaselt kantakse pikaajalise viisa taotleja lähedaste sugulase ja perekonnaliikmete kohta andmekogusse järgmised andmed:

- 1) suhe taotlejaga;
- 2) abikaasa puhul välisriigis sõlmitud abielu aeg ja koht ning registreeritud elukaaslase puhul välisriigis kooselu registreerimise aeg ja koht;
- 3) eesnimi või -nimed;
- 4) perekonnanimi või -nimed;
- 5) sugu;
- 6) Eesti isikukood või selle puudumisel sünniaeg;
- 7) kodakondsus või kodakondsused;
- 8) sünnikoht riigi täpsusega;
- 9) kontaktandmed, sealhulgas kontaktaadress (tänav või talu, maja- ja korterinumbr, küla või alev või linn, vald, maakond, riik, sihtnumber), e-posti aadress ja telefoninumbr.

Muudatus on seotud eelnõu § 6 punkti 26 muudatusega, millega täiendatakse pikaajalise viisa taotlemisel esitatavate kohustuslike andmete loetelu. Sellest tulenevalt on vaja pikaajalise viisa taotleja lähedaste sugulaste ja perekonnaliikmete kohta esitatud andmed kajastada ka viisaregistri põhimääruses.

Lõike 7 kohaselt kantakse pikaajalise viisa taotleja kohta, kes teenib või on teeninud välisriigi relvajõududes, sealhulgas kaadrisõjaväelasena, luure- või julgeolekuteenistuses, või kes osaleb või on osalenud sõjaväelistes operatsioonides väljaspool Eestit, lisaks viisaregistri põhimääruses praegu sätestatud andmetele järgmised andmed:

- 1) andmed õppimise kohta sõjaväelistes erikoolides ja -kursustel, sealhulgas kooli või kursuse nimetus, eriala, kooli aadress ja õppimise aeg;
- 2) andmed sõjaväelistest operatsioonidest osavõtmise kohta teiste riikide territooriumil, sealhulgas selle riigi nimi, ametikoht, osalemise aeg ja ülesanne;
- 3) teenistus- või töökäigu kirjeldus, sealhulgas asutuse nimi, aadress, sõjaväeosa number, ameti- või töökoht, ülesanne, tegevussuund, väeliik, teenistuse või töötamise periood.

Muudatus on seotud eelnõu § 6 punkti 26 muudatusega, millega täiendatakse pikaajalise viisa taotlemisel esitatavate kohustuslike andmete loetelu. Sellest tulenevalt on vaja viisaregistrisse kanda pikaajalise viisa taotleja kohta eelnimetatud andmed.

Eelnõu § 9 punktiga 33 täiendatakse määruse nr 71 § 10¹ lõiget 1 punktiga 2¹, mille kohaselt kantakse tähtajalise elamisloa kehtivuse lõppemisest tuleneva Eestis viibimise õiguse pikaajalise viisana vormistamisel taotleja kohta andmekogusse tema kodakondsus või kodakondsused. Muudatus on seotud eelnõu § 6 punktiga 29, mille kohaselt tuleb välismaalasel esitada viibimisõiguse vormistamiseks kodakondsuse andmed. Kuna tähtajalise elamisloa kehtivuse lõppemisest tuleneva Eestis viibimise õiguse vormistamisel esitatavate andmete loetelu täiendatakse, on vaja vastav muudatus teha ka viisaregistri sättes, et oleks võimalik täiendada andmed kanda andmekogusse.

Eelnõu § 9 punktiga 34 asendatakse määruse nr 71 § 10¹ lõike 1 punktis 3 sõna „isikukood“ sõnaga „sünniaeg“. Muudatus on seotud eelnõu § 6 punktiga 30, mille kohaselt tuleb välismaalasel edaspidi tähtajalise elamisloa kehtivuse lõppemisest tuleneva Eestis viibimise õiguse vormistamisel esitada isikukoodi asemel oma sünniaeg. Kuna esitatavate andmete loetelu muudetakse, on vaja vastav muudatus teha ka viisaregistri põhimääruse vastavas sättes.

Eelnõu § 9 punktiga 35 tunnistatakse kehtetuks määruse nr 71 § 12, milles on sätestatud piiripunktis erandina viisa andmise kohta andmekogusse kantavad andmed. Tegemist on tehnilise muudatusega. Viisaeeskirja artikkel 35 lõike 1 kohaselt võib erandjuhtudel anda viisa piiripunktis. Viidatud artikkel sätestab tingimused, mis peavad olema täidetud sellisel juhul viisa väljastamiseks. Väljastatava viisa puhul ei ole samas tegemist eraldi viisa liigiga, vaid jätkuvalt on tegemist lühiajalise viisaga. Nii nagu tavapärase lühiajalise viisa taotlemise puhul peab taotleja ka erandkorras piiril viisa taotlemisel esitama andmed, mis on nõutavad lühiajalise viisa taotlemisel. Eelnevast tulenevalt on piiripunktis erandina antava viisa andmed kaetud määruse nr 71 §-ga 9, mistõttu puudub vajadus andmete eraldi loetlemiseks §-is 12.

Eelnõu § 9 punktiga 36 täiendatakse määruse nr 71 § 14 punktidega 3–19, millega sätestatakse viisaregistri andmeandjad. Kehtiva regulatsiooni kohaselt on viisaregistri andmeandjateks:

- 1) viisataotluse, viibimisaja pikendamise taotluse või §-des 10¹ ja 13 nimetatud avalduse esitanud välismaalane;
- 2) PPA, KAPO ja VÄM neile seadusega või seaduse alusel kehtestatud õigusaktiga pandud ülesannete piires.

Sätet täiendatakse uute punktidega, millega lisatakse viisaregistri andmeandjad ja nendelt saadavad järgmised andmed:

- 1) automaatse biomeetrilise isikutuvastuse süsteem (edaspidi *ABIS*) – välismaalase biomeetrilised andmed;
- 2) eeltäidetud viisataotluse andmekogu – viisa taotlemisel nõutavad andmed;
- 3) Eestis seadusliku aluseta viibivate ja viibinud välismaalaste andmekogu – Eestis ebaseadusliku viibimise ja Eestist lahkuma kohustamise menetlusega seotud andmed;
- 4) elamislubade ja töölubade register – välismaalase Eestis elamise ja töötamise menetlusega seotud andmed;
- 5) infosüsteem POLIS – süüteo menetluse, ennetava tegevuse, otsimise ja jälitusmenetluse andmestiku andmed;
- 6) Interpoli andmebaasid – isikuandmed ning varastatud või kaotatud reisidokumendi andmed;
- 7) isikut tõendavate dokumentide andmekogu – isiku tuvastamise ja isikusamasuse kontrollimisega seotud andmed ning isikut tõendava dokumendi menetlusega seotud andmed;
- 8) karistusregister – välismaalase või muu taotlusega seotud isiku karistusandmed;
- 9) piirikontrolli andmekogu – välismaalase piiriületusega seotud andmed;
- 10) Schengeni infosüsteemi riiklik register – loovutamise või väljaandmise eesmärgil tagaotsitava isiku andmed, välismaalase suhtes kohaldatud sissesõidukeelu andmed, lahkumisettekirjutuse või kohtulahendiga pandud lahkumiskohustuse andmed, kadunud isiku või sellise isiku andmed, kes on vaja tema enda turvalisuse huvides või kaitseks ohu eest ajutiselt paigutada turvalisse kohta, tagaotsitava tunnistaja ja süüdistatava või süüdimõistetud andmed, andmed isiku, dokumendiplangi ja isikut tõendava dokumendi kohta varjatud, küsitlus- või erikontrolli teostamiseks ning varastatud, ebaseaduslikult omastatud või kaotatud dokumendiplangi ja kehtetuks tunnistatud isikut tõendava dokumendi andmed, mis on kantud Schengeni infosüsteemi riiklikusse registrisse arestimise, konfiskeerimise või kriminaalmenetluses asitõendi tagamiseks;

- 11) rahvastikuregister – taotleja elamisõiguse kontrolli ja seadusjärgse esindaja ning taotleja Eestis või muus Schengeni konventsiooni liikmesriigis elava külastatava isiku ja taotleja Euroopa Liidu, Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi või Šveitsi Konföderatsiooni kodanikust perekonnaliikme isikuandmed, elu- ja viibimiskoha andmed, perekonnaseisuandmed, surmaandmed ning vanemate, abikaasa või registreeritud elukaaslase ja lapse andmed;
- 12) riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem – automaatkalkulaatori andmed ning välismaalase isikliku toimikuga ning sellega seotud riiki sisenemise ja riigist lahkumise andmestikuga või andmestikega ning sisenemiskeeluandmestikuga seotud andmed;
- 13) riiklik rahvusvahelise kaitse andmise register – taotleja, külastatava eraisiku, külastatava juriidilise isiku esindaja, Euroopa Liidu kodanikust pereliikme rahvusvahelise kaitse või ajutise kaitse menetlusega seotud andmed;
- 14) sissesõidukeeldude riiklik register – välismaalase suhtes kohaldatud sissesõidukeelu andmed;
- 15) Euroopa Liidu ühtne viisainfosüsteem (edaspidi VIS) – lühiajalise viisa menetlusega seotud andmed;
- 16) välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise andmekogu – välismaalase lühiajalise Eestis töötamise menetlusega seotud andmed;
- 17) ärireister – tööandjaga seotud andmed.

Eelnõu § 9 punktiga 37 tunnistatakse kehtetuks määruse nr 71 § 15, mis reguleerib andmekogudevahelist andmevahetust. Samuti tunnistatakse kehtetuks § 16 punkt 2 ning § 17 lõige 3. Kehtivas määruse nr 71 §-is 15 on reguleeritud andmekogudevaheline andmevahetus. Kuna viisaregistrile andmeandjad reguleeritakse edaspidi viisaregistri põhimääruse §-s 14, ei ole otstarbekas hoida määruses eraldi sätet, mis reguleerib üksnes biomeetriliste andmete andmevahetust ABIS-ga. Andmevahetus ABIS-ga on edaspidi reguleeritud määruse nr 71 § 14 punktis 3. Samuti tunnistatakse kehtetuks määruse nr 71 § 17 lõige 3, mis sätestab PPA-le, KAPO-le ja VÄM-ile kohustuse pidada digitaalselt või paberil arvestust andmete andmekogusse kandmise aja, andmete koosseisu ja andmeandjate üle. Ka selle sätte puhul on tegemist dubleerimisega, sest edaspidi asub vastav kohustus määruse nr 71 § 4 lõike 1 punktis 8. Määruse nr 71 § 16 punkt 2 tunnistatakse kehtetuks, kuna see on kaetud juba punktiga 1. Tegemist on tehnilise muudatusega.

Eelnõu § 9 punktiga 38 asendatakse määruse nr 71 § 20 lõikes 2 sõnad „vastutava töötleja ning Kaitsepolitsei ameti ning Välisministeeriumi“ sõnadega „kaasvastutava töötleja“. Muudatus on seotud eelnõu § 8 punktis 2 esitatud muudatusega, millega täpsustatakse viisaregistri vastutav, kaasvastutav ja volitatud töötleja. Muudatus on tehniline.

Eelnõu § 9 punktiga 39 jäetakse määruse nr 71 § 20 lõike 6 esimesest lausest välja sõnad „kolmandatele isikutele“. Tegemist on sõnastusliku muudatusega, kuna vastav täpsustus ei ole vajalik.

Eelnõu § 9 punktiga 40 muudetakse määruse nr 71 § 20 lõiget 7, milles sätestatakse, et infosüsteemide andmevahetuskivi kaudu andmetele juurdepääs võimaldatakse tehniliste võimaluste piires mahus, mis ei takista kaasvastutavale töötlejale pandud ülesannete täitmist. Tegemist on sõnastusliku muudatusega. Kuna PPA, KAPO ning VÄM on kaasvastutavad töötlejad, muudetakse vastavalt sätte sõnastust. Ühtlasi jäetakse sarnaselt eelnõu § 9 punktis 39 tehtud muudatusele välja ebavajalik viide kolmandatele isikutele.

Eelnõu § 9 punktiga 41 asendatakse määruse nr 71 § 20 lõikes 8 sõnad „Euroopa Liidu ühtsesse viisainfosüsteemi (edaspidi VIS)“ sõnadega „VIS-i“. Tegemist on tehnilise muudatusega. Kuna vastav lühend on eelnõu § 9 punkti 36 muudatusega edaspidi esitatud määruse nr 71 § 14 punktis 17, siis tuleb § 20 lõikes kasutada juba eelnevalt määruses esitatud lühendit.

Eelnõu § 9 punktiga 42 täiendatakse määrust nr 71 §-ga 20¹, mille on sätestatud VIS andmete juurdepääsu andmine õiguskaitse eesmärgil.

Lõikes 1 sätestatakse, et VIS-i andmete juurdepääsutaotlus esitatakse Politsei- ja Piirivalveametile.

Lõikes 2 nähakse ette, et VIS-i andmeid võib töödelda üksnes kriminaalmenetluse seadustiku (edaspidi *KrMS*) VIS-i andmeid võib töödelda üksnes kriminaalmenetluse seadustiku § 126¹⁹ lõikes 2 nimetatud kuriteo ennetamiseks, tõkestamiseks, avastamiseks ja menetlemiseks, sellise kuriteoga seotud kõrgendatud ohu väljaselgitamiseks ja tõrjumiseks ning korrarikkumise kõrvaldamiseks. *KrMS* § 126¹⁹ lõike 2 kohaselt on lubatud riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi andmeid töödelda üksnes *KrMS* § 489⁶ lõike 1 punktides 1–21 ja 23–32²⁷ nimetatud kuriteo ennetamiseks, tõkestamiseks, avastamiseks ja menetlemiseks, sellise kuriteoga seotud kõrgendatud ohu väljaselgitamiseks ja tõrjumiseks ning korrarikkumise kõrvaldamiseks.

Lõikes 3 sätestatakse, et PPA, KAPO, Rahapesu Andmebüroo, Välisluureamet, Maksu- ja Tolliamet ning Keskkonnaamet võivad määruse nr 71 § 20 lõikes 2 sätestatud eesmärgil taotleda ja saada VIS-i andmeid.

VIS-i kantud andmete võimaldatakse juurdepääs kooskõlas VIS määrusega. Muudatus tehakse õigusselguse eesmärgil. Muudatuse tulemusena on tagatud õigusselgus, et VIS-i riiklik keskne juurdepääsupunkt on PPA. Samuti on muudatuse tulemusena olemas ülevaade, millise terroriakti või muu raske kuriteo tõkestamiseks, avastamiseks ja menetlemiseks või karistuse täideviimiseks võib õiguskaitse eesmärgil VIS-i andmeid töödelda ning kes on selleks pädevad asutused.

Eelnõu § 9 punktiga 43 asendatakse määruse nr 71 § 21 lõigetes 1 ja 2 sõnad „vastutav töötaja, Kaitsepolitseiamet või Välisministeerium“ sõnadega „kaasvastutav töötaja“. Muudatus on seotud eelnõu § 9 punktis 2 esitatud muudatusega, millega täpsustatakse viisaregistri vastutav, kaasvastutav ja volitatud töötaja. Muudatus on tehniline.

²⁷ *KrMS* § 489⁶ lõike 1 punktides 1–21 ja 23–32 loetletud kuriteod on: kuritegelikus ühenduses osalemine, terrorism; inimkaubandus; lapse seksuaalne ärakasutamine ja lapsporno; narkootilise ja psühhotroopse ainega ebaseaduslik kauplemine ning nende ebaseaduslik sisse- ja väljavedu; relva, laskemoona ja lõhkeainega ebaseaduslik kauplemine ning nende ebaseaduslik sisse- ja väljavedu; korrupsioon; pettus, sealhulgas pettus Euroopa ühenduste 26. juuli 1995. aasta Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse konventsiooni tähenduses; rahapesu; raha võltsimine; arvutikuritegu; keskkonnavastane kuritegu, sealhulgas ohustatud looma- ja taimeliikide ning taimesortidega ebaseaduslik kauplemine ning nende ebaseaduslik sisse- ja väljavedu; ebaseaduslikule piiriületamisele ja ebaseaduslikule riigis viibimisele kaasaaitamine; tapmine, raske tervisekahjustuse tekitamine; inimorganite ja -kudedega ebaseaduslik kauplemine; inimröööv, ebaseaduslik vabaduse võtmine ja pantvangi võtmine; rassism ja ksenofoobia; organiseeritud või relvastatud vargus või röövimine; kultuuriväärtustega ebaseaduslik kauplemine ning nende ebaseaduslik sisse- ja väljavedu; kelmus; väljapressimine; haldusdokumendi võltsimine ja sellega kauplemine; maksevahendi võltsimine; hormoonpreparaatide ja kasvukiirendajatega ebaseaduslik kauplemine ning nende ebaseaduslik sisse- ja väljavedu; tuumamaterjali ja radioaktiivse ainega ebaseaduslik kauplemine ning nende ebaseaduslik sisse- ja väljavedu; varastatud sõidukitega kauplemine; vägistamine; süütamine; Rahvusvahelisele Kriminaalkohtule alluvad kuriteod; õhusõiduki või laeva kaaperdamine; sabotaaž.

Eelnõu § 9 punktiga 44 asendatakse määruse nr 71 § 21 lõike 1 punktis 2 sõnad „seaduses sätestatud“ sõnaga „õiguslik“. Tegemist on sõnastusliku muudatusega. Andmete väljastamiseks andmekogust peab isikul olema õiguslik alus. Muudatus on tehniline.

Eelnõu § 9 punktiga 45 muudetakse määruse nr 71 § 26 tekst. Muudatuse kohaselt likvideeritakse andmekogu seaduse alusel. Kuna andmekogu asutamiseks ettenähtud volitusnorm asub VMS-is, otsustab andmekogu olemasolu üle seadusandja.

Eelnõu §-ga 10 muudetakse määrust nr 27.

Eelnõu § 10 punktiga 1 täiendatakse määruse nr 27 § 7 punktiga 7¹, mille kohaselt kantakse välismaalase lühiajalise Eestis töötamise andmekogusse andmed välismaalase õppimise, töötamise ja muude oluliste asjaolude kohta. Määruse muudatuse puhul ei ole tegemist LTR menetluse uuendusega, vaid õiguskord viiakse kooskõlla praktikas toimuvaga. Muudatus on seotud eelnõu § 11 punktis 16 esitatud muudatusega, mille kohaselt esitatakse välismaalase kohta, kelle lühiajalise Eestis töötamise registreerimist taotletakse, edaspidi ka andmed õppimise, töötamise ja muude oluliste asjaolude kohta. Kuna taotlemisel esitatavate andmete loetelu täiendatakse, on vaja vastav muudatus teha ka LTR andmekogu sätetes, et oleks võimalik täiendada andmed kanda andmekogusse.

Eelnõu § 10 punktiga 2 täiendatakse määruse nr 27 § 7 punkti 11 pärast sõna „alus“ sõnadega „, sealhulgas andmed teise Euroopa Liidu või Schengeni konventsiooni liikmesriigi kehtiva viisa või elamisloa omamise kohta, sealhulgas viisa või elamisloa liik ja kehtivusaeg ning väljaandja riik“. Muudatus on seotud eelnõu § 11 punktis 17 esitatud muudatusega, mille kohaselt esitatakse välismaalase kohta, kelle lühiajalise Eestis töötamise registreerimist taotletakse, edaspidi ka andmed teise Euroopa Liidu või Schengeni konventsiooni liikmesriigi kehtiva viisa või elamisloa omamise kohta, sealhulgas viisa või elamisloa liik ja kehtivusaeg ning väljaandja riik. Kuna taotlemisel esitatavate andmete loetelu täiendatakse, on vaja vastav muudatus teha ka LTR andmekogu sätetes, et oleks võimalik täiendada andmed kanda andmekogusse.

Eelnõu § 10 punktiga 3 täiendatakse määruse nr 27 § 10 punkti 15 pärast sõna „iduettevõtte“ sõnadega „või kasvuettevõtte“. Määruse nr 27 § 10 punkti 15 kohaselt kantakse välismaalase lühiajalise Eestis töötamise kohta iduettevõtte määratlusele vastavuse hindamise ekspertkomisjonile esitatud taotluse number. Muudatuse tulemusel kantakse andmekogusse kasvuettevõtte määratlusele vastavuse hindamise ekspertkomisjonile esitatud taotluse number. Muudatusega viiakse määrus nr 27 kooskõlla 1. märtsil 2024 jõustunud määrusega nr 2, millega sätestati, et ettevõtte vastamist VMS-i § 106³ lõikes 1 sätestatud tingimustele hindab sarnaselt iduettevõttele ekspertkomisjon. Enne selle määruse jõustumist hindas ettevõtte vastamist kasvuettevõttele ettenähtud tingimustele PPA. Eeltoodust tulenevalt on vaja täiendada määruses nr 27 sätestatud andmekogusse kantavate andmete andmekoosseisu.

Eelnõu § 10 punktiga 4 täiendatakse määruse nr 27 § 10 punktiga 21, mille kohaselt kantakse välismaalase lühiajalise Eestis töötamise andmekogusse märke spordialaliidu nõusoleku kohta välismaalase Eestisse tööle asumiseks sportlasena, treenerina, spordikohtunikuna või sporditöötajana, kui välismaalase tööandja ei ole spordialaliit ja LTR puhul taotletakse VMS-i § 107 lõike 1² punktis 4 sätestatud erandi kohaldamist. Määruse muudatuse puhul ei ole tegemist LTR menetluse uuendusega, vaid õiguskord viiakse kooskõlla praktikas toimuvaga. Muudatus on seotud eelnõu § 11 punktis 12 esitatud muudatusega, mis näeb ette sportlasena,

treenerina, spordikohtunikuna või sporditöötajana lühiajalise Eestis töötamise registreerimise taotlemisel tuleb esitada ka spordialaliidu nõusolek, kui välismaalase tööandja ei ole spordialaliit. Kuna nõusoleku esitamise kohta tehakse ka eraldi märge LTR andmekogus, on vaja vastav muudatus teha ka andmekogu sättes.

Eelnõu § 10 punktidega 5 ja 6 täiendatakse määruse nr 27 § 12 punktide 5 ja 16 sõnastusi. Muudatused tehakse sõnastuse ühtlustamise eesmärgil, et kõigi PPA andmekogude automaatne andmevahetus oleks ühetaoliste päringute puhul ühetaoliselt sõnastatud.

Eelnõu §-ga 11 muudetakse määrust nr 67.

Eelnõu § 11 punktiga 1 asendatakse määruse nr 67 § 1 pealkirjas ja lõikes 1, § 6 lõike 3 ja 4 sissejuhatavas lauseosas ning lõikes 12, § 7 lõikes 6, 7 ja 8, § 8 lõike 2¹ sissejuhatavas lauseosas ning lõike 5 punktis 8, 9 ja 10 sõnad „lühiajaline töötamine“ sõnadega „lühiajaline Eestis töötamine“ vastavas käändes. Muudatus tehakse mõistete ühtlustamise ja õigusselguse eesmärgil.

Eelnõu § 11 punktiga 2 tunnistatakse kehtetuks määruse nr 67 § 1 lõiked 4–5. Määruse nr 67 § 1 lõike 4 kohaselt esitab tööandja või tema volitatud isik VMS-i § 106 lõigetes 1⁴, 13 ja 17 nimetatud juhul PPA-le enne välismaalase tööle asumist teate välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimiseks. § 1 lõike 4¹ kohaselt võib VMS-i § 106 lõikes 10 sätestatud tingimustel tööandja või tema volitatud isik esitada PPA-le enne välismaalase tööle asumist teate välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimiseks, kui välismaalane on viimase viie aasta jooksul töötanud Eestis hooajatöötajana ja tema lühiajalise Eestis töötamise registreerimist ei ole kehtetuks tunnistatud vastavalt VMS-i §-le 109. § 1 lõike 5 kohaselt kohaldatakse lõigetes 4 ja 4¹ nimetatud teate esitamisele määruses sätestatud taotluse esitamise nõudeid. Muudatused on seotud VMS-i muutmise eelnõuga, millega muudetakse VMS-i § 107¹ ning eelnõu § 11 punktis 14 toodud muudatusega. Muudatusega viiakse määrus nr 67 kooskõlla seadusega.

Eelnõu § 11 punktiga 3 muudetakse määruse nr 67 § 2 lõiget 1. Kehtiva regulatsiooni kohaselt peab taotlus olema täidetud eesti, inglise või vene keeles ning suurtähtedega. Muudatusega sätestatakse, et taotlus peab olema täidetud loetavalt ja üheselt mõistetavalt eesti või inglise keeles. Muudatus tehakse mõistete ühtlustamise ja õigusselguse eesmärgil. Muudatuse tulemusena jääb sättest välja taotluse suurtähtedega täitmise nõue, mis oli enne eeltaotluskeskkonna lahenduse kasutuselevõtmist vajalik, kuna tööandja täitis ankeedi käsitsi. Selleks, et esitatud andmed oleksid võimalikult hästi loetavad, oli sätestatud suurtähtedega täitmise nõue. Muudatus tehakse, kuna praktikas täidavad tööandjad LTR taotlusankeedi elektroonilises eeltaotluskeskkonnas. Elektrooniliselt täidetud ankeedi puhul ei ole suurtähtedega täitmise nõue enam vajalik, kuna ka väiketähes täidetud ankeet on haldusorganile hõlpsalt loetav. Lisaks on muudatus seotud VMS-i muutmise eelnõuga, millega jäetakse VMS-i § 29 lõikest 4 välja taotluse esitamise võimalus vene keeles. Muudatusega viiakse määrus nr 67 kooskõlla seadusega.

Eelnõu § 11 punktiga 4 täiendatakse määruse nr 67 § 5 punktiga 5. Määruse nr 67 § 5 sätestab loetelu dokumentidest, mis tuleb esitada lühiajalise Eestis töötamise registreerimise taotlemisel. Seda loetelu täiendatakse ning nähakse ette, et lühiajalise Eestis töötamise registreerimise taotlemisel tuleb edaspidi esitada ka VMS-i §-s 8 sätestatud tegevust tõendav dokument. Muudatuse puhul ei ole tegemist LTR menetluse uuendusega, vaid õiguskord viiakse kooskõlla praktikas toimuvaga. VMS-i tähenduses välismaalase Eestis töötamist tõendav dokumendiks

võib näiteks olla tööleping, tööandja kinnitus siduva tööpakkumise osa, võlaõiguslik leping. PPA küsib seda dokumenti LTR menetluses praktikas tööandjalt ka praegu. Muudatuse tulemusena on tööandjal edaspidi olemas teadmine, et vastavad dokumendid tuleb taotlemisel esitada. Muudatus tehakse õigusselguse eesmärgil.

Samuti on VMS-i §-s 8 sätestatud tegevust tõendav dokumendi esitamisega seotud muudatus seotud hooajatöötajate direktiivi²⁸ nõuetekohase rakendamisega. Hooajatöötajate direktiivi artikkel 5 punkt a näeb ette, et liikmesriiki lubamise taotlusele tuleb lisada kehtiv tööleping või siduv tööpakkumine, milles on täpsustatud töö koht ja liik, töötamise kestus, töötasu, töötunnid nädalas või kuus, mis tahes tasustatud puhkuse pikkus, vajaduse korral muud asjakohased töötingimused ning võimaluse korral tööle asumise kuupäev.

Eelnõu § 11 punktiga 5 tunnistatakse kehtetuks määruse nr 67 § 6 lõige 2. Määruse nr 67 § 6 lõike 2 kohaselt kinnitab taotleja lühiajalise Eestis töötamise registreerimise taotlemisel VMS-i § 106 lõikes 7 sätestatud alusel töötamiseks renditöötajana taotluse allkirjastamisega, et tal on deposiidis vahendeid vähemalt kümne protsendi ulatuses välismaalase töötasufondist. Muudatus on seotud VMS-i muutmise eelnõuga, millega tunnistatakse kehtetuks VMS-i § 106 lõikes 8¹ ja 9 ning § 176¹ lõikes 2¹ ja 3 sätestatud deposiidi või garantii nõue. Muudatusega viiakse määrus nr 67 kooskõlla seadusega.

Eelnõu § 11 punktiga 6 asendatakse määruse nr 67 § 6 lõike 3 punktis 1 sõna „töölepinguseaduse“ sõnadega „töölepingu seaduse“. Muudatus on tehniline.

Eelnõu § 11 punktiga 7 asendatakse määruse nr 67 § 6 lõikes 8 sõnad „ekspertkomisjoni arvamuse või vastavad andmed, sealhulgas ekspertkomisjoni“ sõnadega „ekspertkomisjoni arvamuse või vastavad andmed, sealhulgas ekspertkomisjonile esitatud“. Kehtiva sätte kohaselt esitab tööandja lühiajalise Eestis töötamise registreerimise taotlemisel VMS-i § 106 lõike 1⁴ punkti 4 alusel töötamiseks iduettevõttes iduettevõtte määratlusele vastavuse hindamise ekspertkomisjoni arvamuse või vastavad andmed, sealhulgas ekspertkomisjoni taotluse numbril.

Muudatus tehakse mõistete ühtlustamise ja õigusselguse eesmärgil. Määruses nr 67 võetakse kasutusele sõna „ekspertkomisjon“ asemel sõna „ekspertkomisjon“²⁹. Samuti täpsustatakse, et VMS-i § 106 lõike 1⁴ punkti 4 alusel LTR-i taotlev tööandja peab taotlusele lisama ekspertkomisjonile esitatud taotluse numbril. Kehtivast sõnastusest saab välja lugeda, et tööandja peab esitama ekspertkomisjoni esitatud taotluse numbril. Tegelikult ekspertkomisjon taotlust ei esita, taotlus esitatakse ekspertkomisjonile ja kui see on esitatud, saab taotlus automaatselt numbril. Selleks ajaks, kui tööandja esitab LTR taotluse, on tal olemas ekspertkomisjoni arvamus. Kuivõrd ekspertkomisjoni arvamus saab ekspertkomisjonile esitatud taotluse numbril, esitab tööandja LTR taotlemisel numbril, mille saab ekspertkomisjonile esitatud taotlus.

Eelnõu § 11 punktiga 8 täiendatakse määruse nr 67 § 6 lõikega 9¹. Määruse nr 67 § 6 sätestab LTR taotlemise korral esitatavad dokumendid. Analoogselt LTR taotlemise korral töötamiseks iduettevõttes kohaldatavatele eranditele (määruse nr 67 § 6 lõiked 8 ja 9) sätestatakse

²⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/36/EL kolmandate riikide kodanike hooajatöötajatena riiki sisenemise ja seal viibimise tingimuste kohta. – [ELT L 94, 28.03.2014, lk 375–390](#).

²⁹ Sama termin võeti kasutusele siseministri 16. jaanuari 2024 määruses nr 2 „Iduettevõtte või kasvuettevõtte määratlusele vastavuse hindamise tingimused ja kord ning selleks esitatavate andmete ja tõendite loetelu ning nende esitamise nõuded“.

kõnesoleva muudatusega erandid LTR korral töötamiseks kasvuettevõttes. **Lõike 9¹** kohaselt esitab tööandja LTR taotlemise korral töötamiseks kasvuettevõttes VMS-i § 106³ tähenduses erisuse kohaldamiseks kasvuettevõtte määratlusele vastavuse hindamise ekspertkomisjoni arvamuse või vastavad andmed, sealhulgas ekspertkomisjonile esitatud taotluse numbri.

Eelnõu § 11 punktiga 9 täiendatakse määruse nr 67 § 6 lõike 10 sissejuhatavat lauseosa pärast sõna „sisalduvad“ sõnaga „vähemalt“. Määruse nr 67 § 6 lõige 10 sätestab loetelu andmetest, mida peab sisaldama LTR taotlemisel VMS-i § 106 lõike 15 alusel töötamiseks praktika korras esitatav leping. Kehtiva sätte kohaselt ei tohiks leping sisaldada muid andmeid, kui säte ette näeb. Siiski tuleb arvestada ka lepinguvabaduse põhimõttega, mis seisneb vabaduses valida, milline leping, millise sisuga, kellega ja millises vormis sõlmitakse. Seega võib töötamiseks praktika korras sõlmitav leping sisaldada lisaks määruse nr 67 § 6 lõikes 10 loetletud andmetele sisaldada ka muid andmeid. Muudatus võimaldab esitada lepingu, mis sisaldab vajalikke andmeid LTR registreerimiseks ja lisaks sellele võib leping sisaldada muid andmeid, milles lepingupooled on kokku leppinud. Muudatus tehakse õigusselguse eesmärgil.

Eelnõu § 11 punktiga 10 tunnistatakse kehtetuks määruse nr 67 § 6 lõige 11. Määruse nr 67 § 6 lõike 11 kohaselt esitatakse lühiajalise Eestis töötamise registreerimise taotlemisel VMS-i § 106¹ alusel tegutsemiseks lapsehoidja-koduabilisena leping, milles sisalduvad järgmised andmed:

- 1) välismaalase õigused ja kohustused;
- 2) välismaalase tööülesanded;
- 3) välismaalase töötundide arv;
- 4) välismaalasele makstava tasu suurus.

Sätte kehtetuks tunnistamine on seotud VMS-i muutmise eelnõuga, millega tunnistatakse kehtetuks VMS-i § 181⁴³⁰. Muudatusega viiakse määrus nr 67 kooskõlla seadusega.

Eelnõu § 11 punktiga 11 muudetakse määruse nr 67 § 6 lõiget 13. Kehtiva sätte kohaselt võib PPA lühiajalise Eestis töötamise registreerimise taotlemisel VMS-i § 106³ alusel töötamiseks kasvuettevõttes nõuda äriühingult kirjalikku selgitust selle kohta, kuidas äriühing vastab VMS-i § 106³ lõikes 1 sätestatud määratlusele. Muudatusega viiakse määrus nr 67 kooskõlla 1. märtsil 2024 jõustunud määrusega nr 2, millega sätestati, et ettevõtte vastamist VMS-i § 106³ lõikes 1 sätestatud tingimustele hindab sarnaselt iduettevõttele ekspertkomisjon. Enne selle määruse jõustumist hindas ettevõtte vastamist kasvuettevõttele ettenähtud tingimustele PPA. Eeltoodust tulenevalt on vaja muuta ka määrust nr 67.

Eelnõu § 11 punktiga 12 täiendatakse määruse nr 67 § 6 lõikega 14, mille kohaselt esitatakse lühiajalise Eestis töötamise registreerimise taotlemisel VMS-i § 106 lõike 1 alusel töötamiseks sportlasena, treenerina, spordikohtunikuna või sporditöötajana spordialaliidu nõusolek välismaalase Eestisse tööle asumise kohta, kui välismaalase tööandja ei ole spordialaliit.

Muudatus on vajalik selleks, et viia tänane menetluspraktika ja määrus kooskõlla VMS-i § 107 lõike 1² punktis 4 sätestatuga. VMS-i § 107 lõike 1² punkt 4 näeb ette palgakriteeriumi nõudest erandi kohaldamise võimaluse, kui tegemist on erialase tegevusega sportlasena, treenerina, spordikohtunikuna või sporditöötajana spordialaliidu kutsel. Praktikas on esinenud olukordi, kus LTR taotluse on PPA-le esitanud mitte spordialaliit vaid spordiklubi. Seega on sellistel juhtudel, kus LTR taotluse esitab spordiklubi mitte spordialaliit, vajalik esitada lisaks taotlusele

³⁰ VMS-i § 181⁴ sätestab lapsehoidja-koduabilisena Eestis tegutsemise erisused.

ka spordialaliidu nõusolek. Määruse muudatuse puhul ei ole tegemist LTR menetluse uuendusega, vaid õiguskord viiakse kooskõlla praktikas toimuvaga.

Eelnõu § 11 punktiga 13 muudetakse määruse nr 67 § 7 lõikeid 2 ja 2¹. Kehtiva määruse nr 67 § 7 lõike 2 kohaselt loetakse VMS-i § 106 lõiget 1⁴, 13 ja 17 nimetatud juhul välismaalase lühiajaline Eestis töötamine registreerituks alates samast kalendripäevast, kui tööandja või tema volitatud isik esitab määruses sätestatud korras PPA-le teate välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimiseks. Lõige 2¹ sätestab, et kui välismaalane on viimase viie aasta jooksul töötanud Eestis hooajatöötajana, tema lühiajalise Eestis töötamise registreerimist ei ole kehtetuks tunnistatud VMS-i §-s 109 sätestatu kohaselt ning lühiajalise töötamise registreerimist taotletakse VMS-i § 106 lõike 10 alusel, loetakse välismaalase lühiajaline Eestis töötamine registreerituks alates samast kalendripäevast, kui tööandja või tema volitatud isik on esitanud määruses sätestatud korras PPA-le teate välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimiseks.

Muudatusega täpsustatakse sätete sõnastust ja lõike 2 kohaselt on edaspidi VMS-i § 106 lõikes 1⁴, 13 ja 17 nimetatud juhul välismaalase Eestis töötamine seaduslik kuni taotluse suhtes otsuse tegemiseni, kui tööandja või tema volitatud isik on esitanud PPA-le välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise taotluse. Lõike 2¹ kohaselt on välismaalase Eestis töötamine seaduslik kuni taotluse suhtes otsuse tegemiseni, kui välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimist taotletakse VMS-i § 106 lõike 10 alusel, järgmistel tingimustel:

- 1) tööandja või tema esindusõigusega isik on esitanud määruses sätestatud korras PPA-le välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise taotluse;
- 2) välismaalane on viimase viie aasta jooksul töötanud Eestis hooajatöötajana ja
- 3) välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimist ei ole kehtetuks tunnistatud VMS-i §-s 109 sätestatu kohaselt.

Muudatused on seotud VMS-i muutmise eelnõuga, millega muudetakse VMS-i § 107¹. Muudatusega viiakse määrus nr 67 kooskõlla seadusega.

Eelnõu § 11 punktiga 14 täiendatakse määruse nr 67 § 7 lõiget 8 pärast sõna „välismaalast“ sõnaga „kirjalikult“. Muudatus on seotud hooajatöötajate direktiivi³¹ nõuetekohase rakendamisega. Kehtiv määruse regulatsioon näeb ette, et kui lühiajaline Eestis töötamine registreeritakse VMS-i § 106 lõike 10 alusel ehk hooajatöö eesmärgil, informeeritakse välismaalast tema lühiajalise Eestis töötamisega seonduvatest õigustest ja kohustustest täpsustamata, mil viisil informeerimine toimub. Hooajatöötaja direktiivi artikkel 11 sätestab, et kui liikmesriigid väljastavad hooajatöötajatele hooajatöö eesmärgil loa, teavitavad nad hooajatöötajaid kirjalikult nende käesoleva direktiivi kohastest õigustest ja kohustustest, sealhulgas kaebuse esitamise menetlustest. Praktikast teavitab hooajatöötajaid kirjalikult nende õigustest ja kohustustest. Vastav infoleht on toodud ka PPA kodulehel nii [eesti keeles](#), [inglise keeles](#) kui ka [vene keeles](#). Selleks, et viia määrus kooskõlla hooajatöötajate direktiivi ja praktikast toimuvaga, on vaja vastav täpsustus teha ka määruse sõnastuses.

Eelnõu § 11 punktiga 15 asendatakse määruse nr 67 § 8 lõike 4 sissejuhatavas lauses sõnad „kellele taotletakse lühiajalise Eestis töötamise registreerimist“ sõnadega „kelle lühiajalise Eestis töötamise registreerimist taotletakse“. Muudatus tehakse mõistete ühtlustamise ja õigusselguse eesmärgil.

³¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/36/EL kolmandate riikide kodanike hooajatöötajatenäriiki sisenemise ja seal viibimise tingimuste kohta. – [ELT L 94, 28.03.2014, lk 375–390](#).

Eelnõu § 11 punktidega 16 ja 17 täiendatakse määruse nr 67 § 8 lõiget 4 punktidega 6¹ ja 8. Määruse nr 67 § 8 lõige 4 sätestab loetelu andmetest, mis tuleb esitada välismaalase kohta, kelle lühiajalise Eestis töötamise registreerimist taotletakse.

Punktiga 16 täiendatakse määruse nr 67 § 8 lõiget 4 punktiga 6¹. Andmete loetelu täiendatakse uue punktiga, mille kohaselt tuleb tööandjal edaspidi välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise taotlemisel esitada andmed välismaalase õppimise, töötamise ja muude oluliste asjaolude kohta. Muudatuse puhul ei ole tegemist LTR menetluse uuendusega, vaid õiguskord viiakse kooskõlla praktikas toimuvaga. PPA küsib seda dokumenti LTR menetluses praktikas tööandjalt ka praegu. Muudatuse tulemusena on tööandjal edaspidi olemas teadmine, et vastavad dokumendid tuleb taotlemisel esitada. Muudatus tehakse õigusselguse eesmärgil.

Punktiga 17 täiendatakse määruse nr 67 § 8 lõiget 4 punktiga 8. Andmete loetelu täiendatakse uue punktiga, mille kohaselt tuleb edaspidi esitada andmed teise Euroopa Liidu või Schengeni konventsiooni liikmesriigi kehtiva viisa või elamisloa omamise kohta, sealhulgas viisa või elamisloa liik ja kehtivusaeg ning väljaandja riik. Muudatus on vajalik, kuna aitab nii tööandjal kui ka PPA-l ennetavalt kindlaks teha, kas Eestisse tööle tulla soovival välismaalasel on juba Eestisse saabumiseks ja siin ajutiseks viibimiseks seaduslik alus. VMS-i § 106 lõike 1 kohaselt võib lühiajaliselt Eestis töötada välismaalane, kellel on seaduslik alus Eestis ajutiseks viibimiseks ning kelle töötamine on enne tööle asumist registreeritud PPA. VMS-i § 286 lõige 1 sätestab, et tööandja on kohustatud kontrollima, et tema juures töötaval välismaalasel oleks Eestis viibimiseks ja töötamiseks õiguslik alus. Seega on muudatuse tulemusel tööandjal võimalik täita tööandja kohustusi ning PPA-l ennetavalt kontrollida ja veenduda, et Eestisse tööle tulev välismaalane täidab VMS-i nõudeid.

Eelnõu § 11 punktiga 18 tunnistatakse kehtetuks määruse nr 67 § 8 lõike 5 punkt 11. Määruse nr 67 § 8 lõike 5 punkti 11 kohaselt tuleb märkida lühiajalise Eestis töötamise taotluses, et tööandja tegutseb iduettevõttena. Määruse muudatuste puhul ei ole tegemist LTR menetluse uuendusega, vaid õiguskord viiakse kooskõlla praktikas toimuvaga. Kehtiv regulatsioon sätestab, et taotlemisel esitab tööandja lühiajalise Eestis töötamise kohta lühiajalise töötamise taotlemise aluse. Muudatusega viiakse määrus kooskõlla praktikaga. Praktikast puudub vajadus teha taotluses eraldi märget selle kohta, et tööandja tegutseb iduettevõttena. PPA-le piisab, kui taotlusel on märgitud elamisloa lühiajalise töötamise taotlemise aluse. Sellest koos ekspertkomisjonile esitatud taotluse numbriga piisab, et tuvastada ja kontrollida, kas tegemist on tööandjaga, kes tegutseb iduettevõttena.

Eelnõu § 11 punktiga 19 täiendatakse määruse nr 67 § 8 lõikega 7 ning nähakse ette erisus välismaalase elulooandmete esitamisest. Tööandjalt ei nõuta välismaalase elulooandmete esitamist, kui andmed on esitatud varasemalt välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise, pikaajalise viisa või elamisloa taotlemisel ja need ei ole pärast eelmise välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise, pikaajalise viisa või elamisloa taotluse esitamist muutunud. Kui tööandja või välismaalane on varasema menetluse raames juba PPA-le esitanud välismaalase elulooandmed ning asjaoludes muutusi ei ole, siis on ebamõistlik nõude samade andmete uuesti esitamist. Jätkuvalt kehtib andmete esitamisel minimaalsuse põhimõte ehk taotlemisel tuleb esitada üksnes andmed, mis ei ole PPA-le teada.

Eelnõu § 12 sätestab määruse jõustumise.

→ Eelnõu § 1, § 2 punktid 5–6, 8–11, 14–16, 18, 20 ja 21, § 4, § 5, § 6 punktid 2, 6, 9–11, 13–14, 17–21 ja 28, § 7 punktid 1–6, 17–19, 21–23, 31–33, 35, 39, 42, 47–48, 50–51, 57–58,

60–62, 54, 66, 68–69, 70, § 9 punktid 29, 31, 36 ja 41, § 10 punktid 3, 5–6 ning § 11 punktid 1, 3, 6–11, 14–15 jõustuvad **üldises korras**, sest nende jõustumine on seotud VMS-i muutmise eelnõu üldises korras jõustuvate muudatustega või nende rakendamine ei eelda ettevalmistus- ja üleminekuaga.

- Eelnõu § 2 punktid 2–4, 7, 12 ja 19, § 3, § 6 punktid 1, 3–5, 7–8, 12, 15–16, 22–27 ja 29–34, § 7 punktid 7–13, 15–16, 24, 26–30, 34, 36–38, 40–41, 43–46, 49, 52–56, 59, 63, 65, 67 ja 71, § 8, § 9 punktid 1–28, 30, 32–35, 37–40 ja 43–45, § 10 punktid 1–2 ja 4 ning § 11 punktid 2, 4–5, 12–13 ja 16–19 jõustuvad **2026. aasta 1. jaanuaril**, sest nende rakendamiseks on vaja arendada viisaregistrit, ETR-i ja LTR-i ning seetõttu on vaja ka ettevalmistus- ja üleminekuaga.
- Eelnõu § 9 punkt 42 jõustub kuupäeval, mille Euroopa Komisjon määrab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1240 artikli 88 lõike 1 alusel vastu võetud otsuses Euroopa reisiinfo ja -lubade süsteemi kasutusele võtmiseks. Nimetatud kuupäeval jõustub ka KrMS-i § 126¹⁹, millele määruse nr 71 uues §-s viidatakse. Jõustumist ei saa siduda konkreetse kuupäevaga, sest Euroopa Komisjon ei ole veel ETIAS-e kasutusele võtmise kuupäeva otsustanud. Komisjoni otsus avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas ja Siseministerium korraldab Riigi Teataja teavitamise.
- Eelnõu § 2 punktid 1, 13, 17 ja 22, millega muudetakse ETR-i nimetus elamislubade ja elamisõiguste andmekoguks ning millega reguleeritakse paberivaba asjaajamist, jõustuvad **2028. aasta 1. jaanuaril**, sest muudatus on seotud VMS-i muutmise eelnõuga, millega muudetakse ETR-i nimetust 2028. aasta 1. jaanuarist ja muudatused eeldavad ETR-i arendustöid.
- Eelnõu § 7 punktid 14, 20 ja 25 jõustuvad **2029. aasta 1. jaanuaril**, kui on planeeritud valmima ETR-i ning töötukassa andmekogude andmevahetuslahendus.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega. Eelnõuga täpsustatakse siseriiklikku õigusesse üle võetud Euroopa Liidu õigust:

- 1) hooajatöötajate direktiiv 2014/36/EL;
- 2) direktiiv (EL) 2021/1883;
- 3) direktiiv 2004/38/EÜ.

Eelnõu koostamisel on arvestatud ka viisaeeskirja, VIS määrusega ning isikuandmete töötlemise põhimõtteid, mis on kooskõlas isikuandmete kaitse üldmäärusega.

4. Määruse mõjud

Eelnõuga viiakse siseministri määrused kooskõlla seadusega, samuti ajakohastatud menetluspraktika ja muutunud julgeolekuolukorra vajadustega ning tagatakse viisa, elamisloa ja LTR taotluste sujuv menetlemine haldusorganis.

Eelnõuga tehakse järgmised olulisemad muudatused:

- ✓ LTR taotlemisel on tööandjal kohustus esitada *välismaalase elulooandmed ja Eestis töötamist tõendav dokument*;

- ✓ pikaajalise viisa taotlemisel on välismaalasel kohustus esitada: *pangakonto väljavõte, reisipileti broneering Eestisse, dokument välisriigis karistatuse kohta ja sotsiaalmeedia kontode andmed* ning sarnaselt elamisloa taotlemisel esitatavatele andmetele ka *elulooandmed, pereliikmete ja lähedaste sugulaste andmed* ning *ajateenistuses, relvajõududes, kaadrisõjaväelasena või luure- või julgeolekuteenistuses teenimise ja töötamise andmed*;
- ✓ tähtajalise elamisloa ja selle pikendamise taotlemisel on välismaalasel kohustus esitada sarnaselt pikaajalise viisa taotlemisel esitatavatele dokumentide ja andmetele ka *pangakonto väljavõte, dokument välisriigis karistatuse kohta ja sotsiaalmeedia kontode andmed*;
- ✓ töötamise eesmärgil tähtajalise elamisloa taotlemisel tuleb sarnaselt LTR taotlemisele välismaalasel esitada *Eestis töötamist tõendav dokument*;
- ✓ ajakohastatakse pikaajalise viisa taotluse ning tähtajalise elamisloa taotluse menetlustähtaegsid;
- ✓ alandatakse kaugtöö tegemise eesmärgil viisa taotlejate piisavate rahaliste vahendite määra viies selle teiste EL liikmesriikidega sarnasemale tasemele.

Enamus muudatuste puhul ei ole tegemist menetluste uuendustega, vaid õiguskord viiakse kooskõlla praktikaga. Muudatused, mis puudutavad *sotsiaalmeedia kontode andmete ja välisriigis karistatuse kohta dokumendi* esitamist võimaldavad haldusorganil hinnata taotlejaga seonduvaid asjaolusid tervikuna ja põhjalikumalt veenduda, et Eesti saabuvad välismaalased ei kujuta ohtu riigi julgeolekule või avalikule korrale.

4.1 Mõju riigiasutuste korraldusele

Sihtrühm:

- 1) PPA ametnikud, kes teevad viisa, lühiajalise Eestis töötamise registreerimise ning elamisloa eel- ja järelkontrolli, s.o umbes 250 ametnikku;
- 2) konsulaarametnikud, kes viivad läbi viisamenetlusi ja võtavad vastu tähtajalise elamisloa taotlusi, s.o umbes 40 konsulaarametnikku;

Aastal 2023 oli riigiametnikke Eestis 7120³². Seega on PPA ametnike ja konsulaarametnike arv võrreldes riigiametnike koguarvuga väike.

Mõju ulatus on väike. määruse kehtestamisega ei muutu märkimisväärselt haldusorganite töökorraldus. Muudatuste tulemusena viiakse õiguskord kooskõlla praktikas toimuvaga ning võimaldatakse haldusorganile piisavalt aega taotlusega seonduvate asjaolude hindamiseks. Seega paraneb eelduslikult menetluste kvaliteet ja arusaadavus haldusväliste isikutele, mis avaldab positiivset mõju riigiasutuste töökorraldusele. Lisaks aitavad muudatused kaasa turvalisuse, avaliku korra ja riigi julgeoleku tagamisele, mistõttu on muudatustel samuti positiivne mõju asutuste töökorraldusele.

Mõju avaldumise sagedus on väike, kuna eelnõuga ei muudeta riigiasutuste põhiülesandeid ja töökorraldusmuudatused on ühekordsed.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on keskmine. Muudatuste rakendamiseks on vaja teha arendustöid, kuid muudatused ei mõjuta oluliselt asutuse senist töökorraldust. Võimalikke riske, et muudatustest ei olda teadlikud ning need ei rakendu eesmärgipäraselt, aitab maandada tõhus ja pidev teavitus- ja koolitustegevus.

³² [Avaliku teenistuse aastaraamat 2023](#), lk 15.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muutustega kaasneb sihtrühmale oluline positiivne mõju, kuna õiguskord viiakse kooskõlla praktikaga ja muutunud julgeolekuolukorra vajadustega ning seeläbi tagatakse viisa, elamisloa ja LTR taotluste sujuv menetlemine haldusorganis. See omakorda aitab kaasa VMS-i tõhusamale rakendamisele ning lihtsustab PPA ja konsulaarametnike tööd.

4.2 Mõju riigi julgeolekule ja siseturvalisusele

Sihtrühm: Eesti elanikud. 2025. aasta alguse seisuga elas Eestis 1 369 285 inimest.³³

Mõju ulatus on keskmine. Muudatustega täiendatakse taotlejalt küsitavaid andmete ja dokumentide hulka, et haldusorganil oleks võimalik hinnata taotlejaga seonduvaid asjaolusid tervikuna. Samuti on haldusorganile antud vajadusel täiendavalt aega, et taotlusega seonduvaid asjaolusid hinnata. Tulenevalt muutunud julgeolekuolukorrast on haldusorganil vajalik põhjalikumalt hinnata nii taotleja tausta kui ka tema poolt esitatud andmete usaldusväärsust ning veenduda, et Eesti saabuvad välismaalased ei kujutaks ohtu riigi julgeolekule või avalikule korrale. Seeläbi aitab muudatus senisest tõhusamalt tagada avalikku korda, turvalisust ja sisejulgeolekut, sealhulgas ennetada võimalikke ohte. Seeläbi mõjub muudatus positiivselt ka elanike turvatundele ja elukeskkonna turvalisusele. Seega on muudatusel positiivne mõju Eesti sisejulgeolekule, sealhulgas ka laiemalt Schengeni ala toimimisele ja liikmesriikide sisejulgeoleku tagamisele.

Mõju avaldumise sagedus on väike, kuna muudatused ei mõjuta Eesti elanike igapäevast elukorraldust ega senist toimimist. Samuti on Eesti elanike kokkupuude muudatustega ebaregulaarne ja juhuslik.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on keskmine. Võimalikku ebasoovitavat mõju, mis võib tuleneda viisa, elamisloa või muu töötamise regulatsiooni väärkasutusest, aitavad vältida VMS-s sätestatud tingimused ja kaalutusõigus Eestis ajutiseks viibimiseks, elamiseks ja töötamiseks viisa või elamisloa andmisel või sellest keeldumisel, samuti PPA tõhus järelkontrollimenetlus. Nii eel- kui ka järelkontrolli menetluses on võimalik selgitada ja maandada välismaalasega seotud võimalikke julgeolekuriske. Eesti elanikele on muudatused pigem soodsad, kuna muudatusega suureneb tõenäosus, et Eestis tegutsevad õiguskuulekad välismaalased. See omakorda suurendab riigi julgeolekut ja elanike turvatunnet.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatustel on Eesti elanikele oluline positiivne mõju, sest need aitavad seista ebaseadusliku sisserände ning viisade ja elamislubade väärkasutuse vastu, et tagada avalik kord ja ohjeldada kuritegevust. Muudatusel on seega ka positiivne mõju Eesti siseturvalisusele ja julgeolekule, sealhulgas laiemalt Schengeni ala toimimisele ja liikmesriikide julgeoleku tagamisele.

4.3 Mõju majandusele

Sihtrühm: tööandjad, kes kasutavad välistööjõudu. Statistikaameti andmetel³⁴ on 2024. aasta seisuga majanduslikult aktiivseid ettevõtteid Eestis 153 378. Viimastel aastatel on VMS-i alusel lühiajalise Eestis töötamise registreerimist taotlenud ca 9000 tööandjat ja välismaalased taotlenud tähtajalist elamisluba töötamiseks ca 3500 juhul. Seega on tööandjad, kes

³³ Statistikaamet 2025, [Rahvaarv Statistikaamet](#), 31.01.2025 seisuga – Eesti avaandmed.

³⁴ Statistikaamet 2023, [Majandusüksused](#) 25.10.2023 seisuga. – Eesti avaandmed.

tõenäoliselt võtavad tööle välismaalasi, võrreldes kõigi Eesti majanduslikult aktiivsete ettevõtetega vähe ja sihtrühm on väike.

LTR-i ja töötamiseks eesmärgil tähtajalise elamisloa taotluste statistika on tabelis 3. LTR on 2024. aastal võrreldes varasemate aastatega registreeritud vähem. Põhjus on eelkõige selles, et Ukraina kodanikud on taotlenud rahvusvahelist ja ajutist kaitset ning Venemaa ja Valgevene kodanikele on kehtestatud sanktsioonid.

Tabel 3. LTR-i taotlused ja töötamiseks esmakordse tähtajalise elamisloa andmise otsuste arv aastatel 2019–2023 (allikas: PPA)

	2023	2024	2025 (03.02)
LTR taotlused	9 939	6 737	571
Töötamise eesmärgil tähtajalise elamisloa taotlused	4 224	2984	323

Mõju ulatus on keskmine. Muudatuste tulemusena on LTR taotlemisel tööandjal edaspidi kohustus esitada *välismaalase elulooandmed* ja *Eestis töötamist tõendav dokument*. Muudatuste tulemusena viiakse õiguskord kooskõlla praktikas toimuvaga, mille tulemusena muutub LTR taotlusprotsess tööandjale selgemaks ja arusaadavamaks. Muudatused aitavad kaasa õigusselgusele. Kuna muudatuste tulemusena on Eestisse tööandjal edaspidi olemas parem teadlikkus, millised dokumendid ja andmed tuleb LTR taotlemisel esitada, siis on ka taotlusprotsess läbipaistvam ning eelduslikult väheneb puudustega taotluste arv ning vajadus küsida tööandjalt LTR menetluse käigus lisaandmeid või dokumente. Kuna taotlusprotsess muutub selgemaks ja arusaadavaks, siis tööandjate halduskoormus väheneb. See omakorda toetab Eesti majanduse arengut. Seega on mõju majandusele positiivne. Muudatuse juures tuleb ka arvestada, et VMS § 13 kohaselt on välismaalase Eestisse saabumise, Eestis ajutise viibimise, Eestis elamise ja Eestis töötamise menetluste eesmärk on tagada, et välismaalaste Eestisse saabumine ja tema siin viibimine ja elamine oleks kooskõlas avalike huvidega ning vastaks avaliku korra ja riigi julgeoleku kaitse vajadusele. Eestisse tööle saabuva välismaalase kohta ei ole riigil sageli rohkem andmeid, kui tema taotluses esitatud andmed ja dokumendid. Selleks, et haldusorganil oleks võimalik kontrollida taotleja tausta ning ennetada võimalikke väärkasutusi ja ohte, on otstarbekas, et tööandjad vastavad andmed ja dokumendid LTR taotlemisel esitab. Kuivõrd välismaalastele on jätkuvalt tagatud võimalus asuda Eestisse tööle ja muudatused ei piira tööandjate võimalusi võtta välismaalasi tööle, ei esine sihtrühmale negatiivset mõju.

Mõju avaldumise sagedus on keskmine, kuna muudatused ei puuduta kõiki tööandjaid, vaid üksnes neid, kes kasutavad välistööjõudu ja võtavad välismaalasi tööle VMS-i alusel.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Pigem on mõju sihtrühmale positiivne, sest andmete edastamine riigile muutub selgemaks ja arusaadavamaks. Võimalikke riske, mis võivad kaasneda teadmatusel, aitavad maandada tõhus ja pidev infovahetus ning teavitustegevus.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatus avaldab Eesti majandusele **olulist positiivset mõju**: riigile andmete edastamine muutub selgemaks ja arusaadavamaks. Selle tulemusel vähenevad tööandjate halduskoormus ja kulud. Muudatused ei piira tööandjate võimalusi võtta välismaalasi tööle. Endiselt on välismaalastele tagatud võimalus Eestisse saabuda ning siin viibida, elada ja töötada.

4.4 Sotsiaalne mõju

Sihtrühm: välismaalased, kes taotlevad Eestisse saabumiseks pikaajalist viisat või tähtajalist elamisluba ning tööandjad, kes taotlevad LTR-i. 2024. aastal taotles pikaajalist viisat 6524 välismaalast, lühiajalise Eestis töötamise registreerimist taotleti 6737 välismaalasele ning tähtajalist elamisluba taotles 7459 (vt tabel 3). 2025. aasta alguse seisuga elas Eestis 1 369 285 inimest.³⁵ Võrreldes Eesti rahvaarvuga on sihtrühm väike.

Tabel 4. LTR, pikaajalise viisa ja elamisloa taotlused aastatel 2023–2025, seisuga 03.02.2025 (Allikas: PPA)

	2023	2024	2025 (03.02)
LTR taotlused	9 939	6 737	571
Pikaajalise viisa taotlused	8 638	6 524	454
Tähtajalise elamisloa taotlused	9 228	7 459	677

Mõju ulatus on keskmine. Muudatuste tulemusena viiakse õiguskord kooskõlla praktikas toimivaga, mille tulemusena muutub viisa ja elamisloa taotlusprotsess taotlejatele selgemaks ja arvusaadavamaks. Muudatused aitavad kaasa õigusselgusele. Kuna muudatuste tulemusena on Eestisse saabuvatel välismaalastel edaspidi olemas parem teadlikkus, millised dokumendid ja andmed tuleb taotlemisel esitada, siis on ka taotlusprotsess neile läbipaistvam ning eelduslikult väheneb puudustega taotluste arv ning vajadus küsida taotlejalt menetluse käigus lisaandmeid või dokumente. See omakorda kiirendab menetlusprotsessi. Samuti muutub tööandja jaoks läbipaistvamaks LTR protsess, kuna juba taotluse esitamisel on tööandjal teada, milliste andmete esitamine on vajalik. Samas suureneb muudatustega mõnevõrra taotlemisel esitatavate andmete ja dokumentide hulk. Samuti pikendatakse tähtajalise elamisloa ning PPA-s pikaajalise viisa taotlemise menetlustähtaega. Lisaks võib näiteks välisriigi kriminaalkorras karistamise tõendi saamine ning nende legaliseerimine olla aeganõudev. See muudab taotlusprotsessi taotleja jaoks ebamugavamaks ja aeganõudvamaks. Samas peab arvestama, et VMS § 13 kohaselt on välismaalase Eestisse saabumise, Eestis ajutise viibimise, Eestis elamise ja Eestis töötamise menetluste eesmärk on tagada, et välismaalaste Eestisse saabumine ja tema siin viibimine ja elamine oleks kooskõlas avalike huvidega ning vastaks avaliku korra ja riigi julgeoleku kaitse vajadusele. Tuleb arvestada, et Eestisse saabuva välismaalase kohta ei ole sageli rohkem andmeid, kui tema taotluses esitatud andmed ja dokumendid. Selleks, et haldusorganil oleks võimalik kontrollida taotleja tausta ning ennetada võimalikke väärkasutusi ja ohte, on otstarbekas, et välismaalane vastavad andmed ja dokumendid esitab. Riikidevaheline päringute tegemine eeldab andmetöötluseks välismaalase nõusolekut ja on ilmselgelt aeganõudvam ning koormavam.

Samas ei ole põhjust eeldada, et muudatused omavad olulist mõju sisserändele. Üldjuhul saabuvad välismaalased Eestisse viisa või viisavabaduse alusel ning taotlevad riigis viibides kas pikaajalist viisat või elamisluba. Eelnõuga ei muudeta pikaajalise viisa menetlustähtaega välisesinduse juures. Eestis pikaajalise viisa taotlemisel on taotleja riigis viibimine seaduslik kuni otsuse tegemiseni, kui taotlus on esitatud VMS-is sätestatud tingimustel. Seega PPA juures pikaajalise viisa taotlemisel menetlustähtaja pikendamine ei oma välismaalasele olulist negatiivset mõju. Nende välismaalaste jaoks, kes saabuvad riiki viisavabaduse või lühiajalise viisa alusel ning esitavad elamisloa taotluse, võib suurendada vajadus taotleda enne elamisloa saamist pikaajaline viisa. Elamisloa taotluse esitamine, kui välismaalasel on ajutine

³⁵ Statistikaamet 2025, [Rahvaarv Statistikaamet](#), 31.01.2025 seisuga – Eesti avaandmed.

viibimisalus, ei anna talle riigis viibimiseks seaduslikku alust. Samas peab arvestama, et juba kehtivate põhimõtete kohaselt peab välismaalane, kui tema Eestis viibimise eesmärk on pikemaajalisem, taotlema riiki saabumiseks kas pikaajalist viisat või elamisluba.

Mõju avaldumise sagedus on väike, kuna muudatused ei puuduta kõiki välismaalasi, vaid üksnes neid, kes soovivad asuda Eestisse elama või juba viibivad Eestis. Samuti peavad välismaalased ennast muudatustega kurssi viima ühekordselt, kui nad asuvad taotlema Eestis viibimiseks, elamiseks või töötamiseks vastavat luba.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Pigem on mõju sihtrühmale positiivne, sest välismaalase jaoks muutub viisa ja elamisloa taotlusprotsess selgemaks ja arvusaadavamaks. Võimalikke riske, mis võivad kaasneda teadmatusest, aitavad maandada tõhus ja pidev infovahetus ning teavitustegevus.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatused ei avalda olulist sotsiaalset mõju. Muudatustel on sihtrühmale positiivne mõju, sest need aitavad kaasa tõhusamale rändemenetlusele ja loovad selgust, millised dokumendid ja andmed peab taotleja esitama.

4.5 Mõju isikuandmete töötlemisele

Sihtrühm: välismaalased, kes taotlevad Eestisse saabumiseks pikaajalist viisat või tähtajalist elamisluba ja tööandjad, kes taotlevad LTR-i. Sihtrühma suurust on kirjeldatud eelmistes mõju valdkondades (vt seletuskirja punktid 4.3 ja 4.4). Võrreldes Eesti elanike koguarvuga on sihtrühm väike.

Mõju ulatus on keskmine. Muudatuste tulemusena viiakse õiguskord kooskõlla praktikas toimuvaga, mille tulemusena muutub taotlusprotsess taotlejatele selgemaks ja arvusaadavamaks. Muudatused aitavad kaasa õigusselgusele. Muudatuste tulemusena ajakohastatakse ka LTR andmekogu, viisaregistri ja ETR-i kantavate andmete loetelusid ja andmekogude vahelisi andmevahetuse sätteid. Muudatused aitavad kaasa läbipaistvale andmetöötlemisele. Isikuandmeid töödeldakse jätkuvalt seaduses sätestatud alustel, st isikuandmete töötlemine peab olema vajalik avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 punkt e tähenduses. Samuti ei muutu andmete töötlemise laad, ulatus, kontekst ega eesmärk isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 35 lõike 1 tähenduses. Muudatuste tulemusena LTR andmekogu, viisaregistri ja ETR-i andmekoosseis küll täieneb, kuid selliste isikuandmetega, mille töötlemiseks on pädeval haldusorganil kehtiva õiguse alusel seadusest tulenev alus. Muudatused aitavad tõhusamalt korraldada haldusorgani tööd avaliku korra ja riigi julgeoleku tagamisel. LTR andmekogu, viisaregistri ja ETR-i andmekoosseisu täiendamine on vajalik, et selgitada välja välismaalase või tema perekonnaliikme võimalik kuritegelik või sõjaväeline taust, mis aitab hinnata, kas välismaalane võib olla ohtlik avalikule korrale või riigi julgeolekule.

Mõju avaldumise sagedus on väike, kuna muudatused ei puuduta kõiki välismaalasi, vaid üksnes neid, kes soovivad taotleda viisat või asuda Eestisse elama või kes juba viibivad Eestis. Samuti peavad välismaalased viima ennast muudatustega kurssi ühel korral, kui nad asuvad taotlema või pikendama Eestis viibimiseks, elamiseks või töötamiseks antud luba.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike. Pigem on mõju sihtrühmale positiivne, sest välismaalaste õigused on paremini kaitstud. Võimalikke riske, mis võivad kaasneda teadmatusest, aitavad maandada tõhus ja pidev infovahetus ning teavitustegevus.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatused ei avalda olulist sotsiaalset mõju. Muudatustel on sihtrühmale positiivne mõju, sest need aitavad tagada välismaalaste õiguste tõhusa kaitse.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Muudatuste rakendamine toob kaasa:

- 1) infosüsteemide arendamise ja haldamise kulud ning
- 2) koolitus- ja teavitustegevuste kulud.

Muudatuste rakendamine eeldab infotehnoloogilisi arendustöid. Määruse rakendamiseks on vaja arendada viisa, LTR ja elamisloa eel- ja järelkontrolli menetluse läbiviimiseks kasutatavaid menetlusinfosüsteeme (edaspidi *menetlusinfosüsteemid*) ning viisa ja LTR e-taotluskeskkondasid (edaspidi *e-taotluskeskkonnad*), muuta ametisisesid juhendeid, ajakohastada kodulehel olevat informatsiooni ja teha koolitusi.

Arendustööd realiseeritakse etapikaupa ning neid on plaanitud rahastada samuti etapikaupa Siseministeeriumi valitsemisala olemasolevast eelarvest ja Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondi meetme „Digiriik“ tegevustest. Otsest mõõdetavat tulu määruse rakendamisega ei kaasne. Kuni 2026. aasta lõpuni on arendustöödeks katteallikad olemas. Edasiste arendustööde teostamine sõltub Siseministeeriumi rahaliste vahendite ja struktuurivahendite olemasolust. Siseministeerium valitsemisala teenuste osutamine ei ole sellest takistatud.

6. Määruse jõustumine

- Eelnõu § 1, § 2 punktid 5–6, 8–11, 14–16, 18, 20 ja 21, § 4, § 5, § 6 punktid 2, 6, 9–11, 13–14, 17–21 ja 28, § 7 punktid 1–6, 17–19, 21–23, 31–33, 35, 39, 42, 47–48, 50–51, 57–58, 60–62, 54, 66, 68–69, 70, § 9 punktid 29, 31, 36 ja 41, § 10 punktid 3, 5–6 ning § 11 punktid 1, 3, 6–11, 14–15 jõustuvad **üldises korras**, sest nende jõustumine on seotud VMS-i muutmise eelnõu üldises korras jõustuvate muudatustega või nende rakendamine ei eelda ettevalmistus- ja üleminekuaga.
- Eelnõu § 2 punktid 2–4, 7, 12 ja 19, § 3, § 6 punktid 1, 3–5, 7–8, 12, 15–16, 22–27 ja 29–34, § 7 punktid 7–13, 15–16, 24, 26–30, 34, 36–38, 40–41, 43–46, 49, 52–56, 59, 63, 65, 67 ja 71, § 8, § 9 punktid 1–28, 30, 32–35, 37–40 ja 43–45, § 10 punktid 1–2 ja 4 ning § 11 punktid 2, 4–5, 12–13 ja 16–19 jõustuvad **2026. aasta 1. jaanuaril**, sest nende rakendamiseks on vaja arendada viisaregistrit, ETR-i ja LTR-i ning seetõttu on vaja ka ettevalmistus- ja üleminekuaga.
- Eelnõu § 9 punkt 42 jõustub kuupäeval, mille Euroopa Komisjon määrab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1240 artikli 88 lõike 1 alusel vastu võetud otsuses Euroopa reisiinfo ja -lubade süsteemi kasutusele võtmiseks. Nimetatud kuupäeval jõustub ka KrMS-i § 126¹⁹, millele määruse nr 71 uues §-s viidatakse. Jõustumist ei saa siduda konkreetse kuupäevaga, sest Euroopa Komisjon ei ole veel ETIAS-e kasutusele võtmise kuupäeva otsustanud. Komisjoni otsus avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas ja Siseministeerium korraldab Riigi Teataja teavitamise.

- Eelnõu § 2 punktid 1, 13, 17 ja 22, millega muudetakse ETR-i nimetus elamislubade ja elamisõiguste andmekoguks ning millega reguleeritakse paberivaba asjaajamist, jõustuvad **2028. aasta 1. jaanuaril**, sest muudatus on seotud VMS-i muutmise eelnõuga, millega muudetakse ETR-i nimetust 2028. aasta 1. jaanuarist ja muudatused eeldavad ETR-i arendustöid.
- Eelnõu § 7 punktid 14, 20 ja 25 jõustuvad **2029. aasta 1. jaanuaril**, kui on planeeritud valmima ETR-i ning töötukassa andmekogude andmevahetuslahendus.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Haridus- ja Teadusministeeriumile, Justiits- ja Digiministeeriumile, Kultuuriministeeriumile, MKM-le, Rahandusministeeriumile Sotsiaalministeeriumile ja VÄM-le ning arvamuse avaldamiseks Andmekaitse Inspektsioonile, Eesti Ametiühingute Keskliidule, Eesti Aiandusliidule, Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liidule, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojale, Eesti Laevaomanike Liidule, Eesti Rahvusvaheliste Autovedajate Assotsiatsioonile, Eesti Teadusagentuurile, Eesti Tööandjate Keskliidule, Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele, Eesti Töötukassale, KAPO-le, PPA-le, SMIT-ile, Tallinna Ülikoolile, Tartu Ülikoolile ning TalTechile.